

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra divadelní vědy

Bakalářská práce

Klára Zdeňková

**Éra působení Zdeňka Hofbauera
v Plzeňském městském divadle
v letech 1948 - 1953**

Era of Zdenek Hofbauer's activities at the
Pilsen Municipal Theatre in 1948 - 1953

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce prof. PhDr. Vladimíru Justovi, CSc. za odborné vedení, užitečné podněty, připomínky a rady k mé práci. Děkuji všem, kteří mi pomohli radou, pomocí či podporou, jmenovitě paní Šárce Čermákové, svým rodičům, snoubenci i všem přátelům.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 29. dubna 2013

.....
Klára Zdeňková

Klíčová slova

Zdeněk Hofbauer, umělecký ředitel, 1948 - 1953, Divadlo J. K. Tyla (Krajské oblastní divadlo v Plzni), činohra, opera, balet, režie, herecké výkony, budovatelská dramatika, inscenace, premiéra, Loupežník, Macbeth, Pan Puntila a jeho sluha Matti, Státní cena

Abstrakt

V této bakalářské práci je pojednáno období let 1948 - 1953, kdy byl uměleckým ředitelem Divadla J. K. Tyla Zdeněk Hofbauer. Zaměřuji se primárně na činohru, ale zmiňuji i další dva umělecké soubory divadla. Text je členěn na dvě části - první o Zdeňku Hofbauerovi (jeho osobním i profesním životě), druhá o jednotlivých divadelních sezónách Hofbauerovy éry v Plzni. Hlavním zdrojem pro práci bylo studium novinových divadelních kritik, archiv plzeňského Divadla J. K. Tyla a publikace o dobovém českém divadle.

Keywords

Zdeněk Hofbauer, artistic director, 1948 - 1953, The J. K. Tyl Theatre (Regional theatre in Pilsen), drama, opera, ballet, directing, acting, building drama, staging, premiere, The Robber, Macbeth, Mr Puntila and his Man Matti, State prize

Abstract

This bachelor thesis deals with period in between 1948 and 1953 when Zdeněk Hofbauer was artistic director of J. K. Tyl Theatre. I focused on the drama group, nevertheless I also mention another two theatre artistic groups. Text is divided into two main parts - the first is about Zdeněk Hofbauer (his personal and professional life) and the second is about each theatre season in Hofbauers era in Pilsen. The main resources for this work were studies of theatre critics in the newspapers, the Pilsen archive of J. K. Tyl Theatre and publications about period Czech theatre.

Obsah

1	Úvod	8
2	Osobnost Zdeňka Hofbauera	10
2.1	Hofbauerův život	10
2.2	Novinové ohlasy na Hofbauerovu smrt	12
2.3	Pohřeb Zdeňka Hofbauera	13
2.4	Pozdější články týkající se Zdeňka Hofbauera	15
2.5	Vzpomínky herců na Zdeňka Hofbauera a plzeňské divadlo . .	16
2.6	Výběr z Hofbauerových textů a projevů	19
3	KOD v Plzni v letech 1948 - 1953	20
3.1	Pohled 50. a 60. let aneb Přístup nepřiliš objektivní	20
3.2	Plzeňské divadlo v mezidobí 1945 - 1948 (od osvobození k puči)	21
3.3	Nástup Zdeňka Hofbauera a jeho první měsíce ve funkci	23
	Činoherní inscenace	24
	... v režii Hofbauerově	24
	Soutěžní <i>Loupežník</i>	25
	Operní inscenace	29
	<i>Čert a Káča</i>	29
	Operetní inscenace	30
	Zpívající Goldoni	30
	Plzeňský balet	31
3.4	<i>Divadelní žatva</i> (několik podstatných informací)	31
3.5	Divadelní sezóna 1948/1949	32
	Premiéry činoherní	32
	Hofbauerův tajemný <i>Macbeth</i>	33
	„ <i>Divadlo pravdivé, prosté a lidsky vřelé</i> “	35
	Operní premiéry	36
	První operní premiéra roku	37
	Premiéry „lehkonohé múzy“	37
	Nevydařená operetní novinka	38

3.6	Divadelní sezóna 1949/1950	39
	Lidový soudní proces	40
	Nemastná neslaná sezóna v činohře	40
	Venkov jako přirozený spojenec, bratr a druh v boji za socialismus	41
	<i>Meluzína</i> - první scénické provedení a další operní pre- miéry	42
	<i>Již bylo dosti Nedbala</i>	43
3.7	Divadelní sezóna 1950/1951	43
	Činoherní premiéry	44
	<i>Pan Puntila a jeho sluha Matti</i>	44
	Moderní opery	45
	Odsouzené operetní novinky	45
	Baletní premiéry	46
3.8	Divadelní sezóna 1951/1952	46
	Premiéry v činohře	47
	<i>Mladá garda</i> velkou operní událostí	48
	Smetanova <i>Libuše</i> - inscenace jubilejní sezóny	49
	Tylova opereta a další premiéry	49
3.9	Divadelní sezóna 1952/1953	50
	Jirásek a sovětští autoři	51
	Bezchybné operní inscenace	52
	V operetě ticho po pěšině	52
	Baletní prubířský kámen a neideový balet	52
3.10	Závěr jedné éry	53
4	Závěr	55
	Literatura a prameny	57
	A Báseň R. Jančaříka	I
	B Soupis repertoáru	III
	C Herecké obsazení	XVII
	D Fotografie	XXXV

1 Úvod

Západočeská metropole Plzeň měla - vyjma Prahy - na konci 19. století (konkrétně v roce 1865¹) jako jediné město na našem území svou vlastní kamennou divadelní budovu. O divadelní historii města, kde působil J. K. Tyl, P. Švanda ze Semčic i V. Budil, kde začínali herci V. Vydra st., E. Kohout, M. Horníček a další, se v teatrologických kruzích příliš nemluví. Snad proto, že jsme poněkud pragocentričtí, takže divadelní osobnosti, které neprošly Prahou, jsou mnohdy vytěšňovány na okraj našeho zájmu.

V rámci této bakalářské práce bych chtěla napravit dluh, který plzeňské divadelní scéně vznikl. Osobnost herce, režiséra a uměleckého ředitele činohry Krajského oblastního divadla v Plzni Zdeňka Hofbauera podstatně formovala umělecké směřování plzeňského divadla. Budu se věnovat inscenacím, které v letech 1948 - 1953 (použijeme-li tehdejší terminologie - tedy v období „hofbauerovy pětiletky“) v Plzni vznikly. Důraz budu klást na inscenace činoherní, především na československé premiéry (Brechtovo drama *Pan Puntila a jeho sluha Matti*) či první uvedení, na inscenace oceněné v soutěži *Divadelní žatva* a premiéry jinak zlomové (Čapkův *Loupežník*, Shakespearův *Macbeth*).

Pokusím se postihnout celé období, nebudu se omezovat jen na inscenace, pod kterými je jakožto režisér (někdy zároveň jako herec) uveden Hofbauer. Jeho ředitelská éra má sloužit k lepšímu a konkrétnějšímu vymezení zkoumaného údobí. Tento úsek byl ukončen Hofbauerovým odchodem do pražského Národního divadla na podzim 1953.

Práci koncipuji do kapitol týkajících se za prvé Hofbauerovy osobností - obsahující stručný životopis, výběr z nekrologů, vzpomínky divadelníků, kteří jej znali, atd., za druhé zaměřující se na konkrétní období přelomu 40. a 50. let v KOD v Plzni. Ten jsem rozčlenila do kapitol, kdy každá z nich je věnována jedné divadelní sezóně.

Za základní pramen a podklad pro práci mi sloužily materiály z poloveřejného archivu Divadla J. K. Tyla v Plzni. Jednalo se o divadelní programy, výstřižky z novinových recenzí, fotografie a dvě brožury týkající se Hofbauera. Nenalezla jsem žádnou režijní knihu, která by pomohla získat lepší představu o inscenacích i o Hofbauerově práci s textem.

Archiv města Plzně materiály k mnou zkoumanému období neobsahuje.

---

¹Činnost českého divadla v Plzni byla zahájena inscenací Shakespearova *Romea a Julie*. Po pražském Prozatímním divadle se jednalo o druhou stálou českou divadelní scénu.

Elektronická databáze Divadelního ústavu sloužila k prvotnímu, obecnému vhledu do zkoumaného období. Poté, co jsem objevila neshody, nejasnosti a překlepy v datech a jménech, jsem od tohoto zdroje upustila. Využívala jsem jej občas i nadále, ale fakta jsem ověřovala, aby se z informací nestaly dezinformace.

Čerpala jsem z publikací: 1) reflektujících českou divadelní scénu - a tedy i Plzeň - v širším dobovém kontextu (*Osudy českého divadla po druhé světové válce* od Jindřicha Černého); 2) soustředících se na plzeňské divadlo (*90 let stálého českého divadla v Plzni*, *100 let českého divadla v Plzni*); 3) přinášejících vzpomínky herců, režisérů a dalších zaměstnanců plzeňského divadla (*Divadelní návraty I. - III.*).

Přílohy obsahují ucelený soupis inscenací z let 1948 - 1953², získaný v archivu Divadla J. K. Tyla. V soupisu je uveden - kromě autora a názvu díla - též žánr, autor překladu a co nejpodrobnější výčet inscenátorů včetně hereckého obsazení³ (ne u všech inscenací se mi tyto informace podařilo dohledat). Proto nevyjmenovávám všechny ty, kdo se na dané inscenaci podíleli v hlavním textu.

Přikládám i fotografie z inscenací.⁴ Obrazová dokumentace uložená v plzeňském divadelním archivu je překvapivě obsáhlá a přiložený materiál reprezentuje pouze zlomek.

Součástí příloh je v plném znění přeepsaná báseň Rudolfa Jančaříka *Člověku, umělci, soudruhovi ...!*⁵

---

²Příloha B.

³Příloha C.

⁴Příloha D.

⁵Příloha A.

2 Osobnost Zdeňka Hofbauera

(* 16. května 1911, Unhošť - + 20. listopadu 1953, Beroun)

2.1 Hofbauerův život

Zdeněk Hofbauer se narodil 16. května roku 1911 v Unhošti, kde začal jako ochotník připravovat recitační pásma, která režíroval a v nichž se uplatňoval též herecky. Připravoval večery domácí poezie - Máchovy a Wolkerovy, ale věnoval se i básníkům sovětským a autorům černošské poezie. Jeho první režisérské pokusy jsou spjaty s Lope de Vegou, J. K. Tylem či Karlem Čapkem.¹

Hofbauer vystudoval v Praze vyšší průmyslovou školu grafickou (obor fotografie) a pracoval jedenáct let u Favorit-filmu jako kameraman. K filmové práci se vrátil, když v roce 1950 režíroval svůj jediný film, tehdy populární Káňovovu *Karhanovu partu*. Ve snímku, k němuž složil hudbu E. F. Burian, se představili například F. Smolík, J. Plachta, J. Kostka, R. Deyl ml., O. Korbelář, J. Hlinomaz, S. Svozilová a další.²

V polovině 30. let se stal hercem Slovenského národního divadla v Bratislavě (1936 - 1938). Jeho herecká kariéra pokračovala v sezóně 1938/39 na pražské Lidovém scéně v Unitarii. Zde ztvárnil postavu Šlika v inscenaci Jiráskova dramatu *Jan Roháč*, kterou režíroval Antonín Kurš. Tato inscenace údajně³ vzbudila pozornost vyhraněným protiněmeckým vyzněním, což mělo za následek rozpuštění Lidové scény. Během okupace Hofbauer vystřídal dvě angažmá: mezi lety 1940 - 1942 ve Státním divadle Brno a poté působil jako člen činohry KOD v Plzni. Pohostinsky hrál i v pražském Národním divadle a divadle vinohradském, kde však nevytvořil žádnou výraznější roli.

V sezóně 1945/46 byl vedoucím plzeňské činohry. Po krátkém ostravském mezidobí, během něhož zastával funkci šéfa tamní činohry, se navrácí do Plzně a od 1. dubna 1948 ovlivňuje chod a směřování plzeňského divadla jako jeho umělecký ředitel. „*Je zřejmé, že nejcennější z Hofbauerova uměleckého odkazu*

¹mc. Kytice k nedožitým sedmdesátinám Zdeňka Hofbauera. Umělec vysokých kvalit. *Pravda* 20. 5. 1981, č. ročníku 62, č. výtisku 117, s. 5.

²Ke *Karhanově partě* (premiérované 23. března 1951) napsali scénář Jaroslav Hulák a Jan Kaplan. „*Filmová úprava divadelní hry se celkem drží své předlohy, rozšiřujíc jenom dějiště příběhu (...) i na exteriery.*“ Filmu se prý podařilo povznést se na výši typisujícího umění, tedy překonat formu „*veselohry-agitky*“.

³*KNOPP*, František. Divadelník, od kterého se hodně čekalo. *Scéna* 10. 7. 1981, č. ročníku 6, č. výtisku 14, s. 6.

je obsaženo v jeho pěti plzeňských letech. Bylo to období tvůrčího rozmachu s určitými rysy generačního divadla.“⁴

Dne 17. října roku 1953 je Zdeněk Hofbauer - na základě rozhodnutí náměstka předsedy vlády a ministra kultury Václava Kopeckého⁵ - jmenován uměleckým vedoucím činohry Národního divadla v Praze. O několik dnů později, 29. října, pronesl nástupní řeč⁶. S odstupem hodnotí F. Knopp tento projev jakožto plný „*mlhavých formulí a dobových zaklínadel*“, v němž se Hofbauerovi nepodařilo specifikovat svou představu o divadelním programu Národního divadla.

Na svém postu pobyl dvačtyřicetiletý Hofbauer zhruba měsíc. Smrt jej stihla 20. listopadu v berounské nemocnici, kam byl převezen poté, co byl v pondělí 16. listopadu zraněn při automobilové nehodě u obce Žebrák na cestě z Plzně do Prahy. V autě spolu s Hofbauerem jeli ještě režiséři Luboš Pistorius⁷ (jenž utrpěl závažná zranění, avšak nehodu přežil), Miloslav Stehlík⁸ (jemuž se takřka nic nestalo) i šéf plzeňské opery František Belfín.⁹

---

⁴KNOPP, František. Divadelník, od kterého se hodně čekalo. *Scéna* 10. 7. 1981, č. ročníku 6, č. výtisku 14, s. 6.

⁵Václav Kopecký (1897 - 1961) zastával v letech 1945 - 1953 (v několika vládách) funkci ministra informací. Od 14. září 1953 do 12. prosince 1954 stál v čele ministerstva kultury. Oblast kultury patřila po roce 1948 pod Ministerstvo informací a následně pod Ministerstvo školství, věd a umění. Samostatné Ministerstvo školství bylo zřízeno 14. září 1953 a opět zaniklo v červnu 1956, kdy bylo vytvořeno Ministerstvo školství a kultury.

⁶„*Český člověk neviděl nikdy v umělcích Národního divadla jen vyžralé mistry, kteří by hledali v umění prospěch vlastní, nýbrž především služebníky myšlenky, skutečné vlastence (...). Tito umělci (...) spatřovali své hlavní poslání v rozvíjení vědomí povinnosti ke společnosti. A s tohoto hlediska dnes i my musíme chápat smysl celé své práce.*“ (In. *Divadlo* 12, ročník 4.)

⁷Luboš Pistorius (1924 - 2007) zahájil profesní dráhu v Ostravě, odkud přišel roku 1951 do Divadla J. K. Tyla a roku 1953 se stal na sedm let šéfem plzeňské činohry. V letech 1960 - 1971 působil jako režisér a později i jako ředitel (do roku 1965) v Divadle na Vinohradech a následně přešel do Realistického divadla.

⁸Miloslav Stehlík (1916 - 1994) se podílel na založení Realistického divadla Z. Nejedlého a v letech 1949 - 1951 byl ředitelem divadla J. Wolker. V sezóně 1952/1953 působil jako herec a režisér v divadle plzeňském, kde hrála i jeho manželka Věra Budilová. Následujícího roku se stal dramaturgem činohry Národního divadla (a tento post zastával i v letech 1970 - 1976).

⁹František Belfín (1923-1997) byl v letech 1951 - 1955 na postu šéfa orchestru opery v Plzni. Po odchodu z divadla byl dirigentem a posléze šéfdirigentem - do roku 1983 - Filmového symfonického orchestru (FISYO) a věnoval se též komponování filmové hudby.

2.2 Novinové ohlasy na Hofbauerovu smrt

Na Hofbauerovu smrt reagovaly deníky (*Rudé právo*, *Pravda*) i Jiří Hájek článkem publikovaným v *Literárních novinách*.

Ze smutečních proslovů i tištěných nekrologů vystupuje bolest nad ztrátou přítele i umělce, to vše obaleno silným nánosem patosu. Texty jsou psány nadneseným stylem, který měl za cíl heroizovat Hofbauerovu osobu. Tyto prvky s postupem času uplynulým od režisérové smrti neslábnou a u textů novějších lze vysledovat zesilující tendenci k vytváření mýtické postavy tohoto umělce.

*Rudé právo*¹⁰ vykresluje Hofbauera jakožto muže, jenž „zemřel uprostřed usilovné, obětavé práce a smělých plánů, jimiž chtěl poctivě sloužit naší divadelní kultuře na naší nejpřednější scéně“. Je rekapitulován jeho život a profesní úspěchy - zvláště udělení státní ceny a několikanásobné ocenění na soutěži *Divadelní žatva*.

Jiří Hájek¹¹ se v *Literárních novinách* zmiňuje: „Všem (...) zdálo se do poslední chvíle nemožné a nepředstavitelné, že by smrt mohla tak nesmyslně a krutě přervat život, naplněný tak smělými tvůrčími plány, takovou hrdou a jasnou láskou k lidem a k umění, takovou vroucí, nikdy neumdlévající, klidnou a pevnou energií.“ Dle Hájka přišlo české divadelnictví o někoho, „s nímž jsme ve dnech vzpomínek na slavnou minulost Národního divadla spojovali myšlenku na jeho velký dnešek a zítřek“. Je zdůrazněno, že si Hofbauer byl schopen během krátkého času získat přízeň a důvěru umělců naší první scény.

Stal se prý pokračovatelem a završitelem odkazu Vendelína Budila.

Je vzpomínáno na výkon, který Hofbauer podal v inscenaci *Macbetha*.¹² Hra nebyla nikdy v dřívějších dobách „u nás pochopena a vyjádřena silněji“. *Macbeth* se zpočátku jevil jako ten, jemuž Štěstěna nic neodpírá - „silný, smělý, velkému národnímu poslání sloužící vojevůdce“. Změna smýšlení a pozbytí duševního klidu nastává, když „temná závrať nesmírné ctižádosti zaslepí jeho zrak“. Hofbauerův *Macbeth* zůstával slabým člověkem, kterého příroda obdařila vynikajícími vlastnostmi a nikoliv zločincem od kolébky. Nezapomenutelná byla scéna hostiny, během níž se „tyran probouzí, zděšen sám sebou /.../ k vědomí své situace, k plnému poznání své zrady“. „Ten jinošsky štíhlý, z počátku tak silný a smělý Hofbauerův *Macbeth* krácející jako náměsíčný

---

¹⁰RP. Zemřel vedoucí činohry Národního divadla Zdeněk Hofbauer. *Rudé právo* 21. 11. 1953, č. ročníku 33 - 34, č. výtisku 324, s. 2.

¹¹HÁJEK, Jiří. Myslitel a básník jeviště. Za Zdeňkem Hofbauerem. *Literární noviny* 28. 11. 1953, č. ročníku 2, č. vydání 48, s. 7.

¹²Zdeněk Hofbauer ztvárnil ústřední roli a představení též sám režíroval.

přízrak do nejtemnější propasti lidského prokletí, to byla obrovská burčující básnická vise nebezpečí, do něhož se řítí každý, kdo moci, již mu svěřil lid, zneužije pro svůj osobní cíl, kdo přestane vidět nadosobní úkol, jemuž slouží a stane se sám sobě středem světa.“ Je škoda, že Hájek nepopisuje, jakými prostředky Hofbauer tohoto účinu dosahuje.

Ve spojitosti s pasáží o *Macbethovi* jsem si vzpomněla na vykonstruovaný soudní proces s Rudolfem Slánským¹³, který se mohl - respektive to byl jistě cíl žalobců - jevit jakožto někdo, komu byla lidem svěřena obrovská moc, které tento zneužil a musel být pro výstrahu všem potrestán.

Na závěr uvádím Hájkův pokus Hofbauera pregnantně charakterizovat: *„Bojovník za zájmy lidu (...). Osobně nesmírně skromný, pozorný a laskavý k člověku a neústupně pevný v boji za myšlenku. Umělec-spolutvůrce nového života, protože sám skutečně nový, krásný socialistický člověk.*“

Plzeňský režisér Svatopluk Papež¹⁴ zdůraznil, že v posledních letech se plzeňská divadlo (a činohra zejména) změnilo v *„kulturní ústav, který se zaslouženě řadí k nejprůbojnějším a umělecky nejzralejším scénám našeho státu“*, což je důsledek Hofbauerovy pracovní píle.

Hofbauer dokázal stmelit divadelníky v kolektiv. Sloužil jako vzor pokrokového umělce, jenž *„houževnatou prací, láskou k umění a bezmeznou oddaností myšlenke socialismu dosáhl takových met, na něž s pýchou mohou pohledět budovatelé a strůjci nových lepších osudů naší vlasti“*.

2.3 Pohřeb Zdeňka Hofbauera

Pro zesnulého byly uspořádány dvě veřejné smuteční tryzny - jedna v Praze a jedna v Plzni. Ve foyer Národního divadla proběhlo rozloučení ve středu 25. listopadu.¹⁵ Čestnou stráž u rakve drželi zástupci z ministerstva kultury, Národního divadla a divadla plzeňského - např. Lumír Čivrný¹⁶, který tryznu zahájil a Zdeněk Štěpánek. Pohřeb proběhl téhož dne od půl dvanácté ve strašnickém krematoriu za přítomnosti herců z KOD v Plzni a delegátů z plzeňského Krajského národní výboru.

---

¹³Rudolf Slánský (1901 - 1952) byl generálním tajemníkem KSČ v letech 1945 - 1951 a patřil k předním představitelům komunistického režimu. Roku 1951 byl odvolán z funkce, v listopadu 1952 byl zatčen, odsouzen jakožto *„hlava protistátního spikleneckého centra“* k trestu smrti a v prosinci popraven.

¹⁴PAPEŽ, Svatopluk. K úmrtí laureáta státní ceny Zdeňka Hofbauera. *Pravda* 24. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 94, s. 2.

¹⁵ANONYM. Pohřeb soudruha Zdeňka Hofbauera. *Pravda* 24. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 94, s. 2.

¹⁶Básník, prozaik a překladatel Lumír Čivrný (1915 - 2001) v roce 1953 zastával funkci náměstka ministra kultury.

Zmíním proslov spisovatele Karla Konráda *Na rozloučenou*, v němž hovořil o konkrétních inscenacích, které viděl, především o *Macbethovi*. Místo popisu inscenace a Hofbauerova výkonu otevírá pohled do zákulisí: „*Skromně, trochu se přitom červenaje, poslouchal naše upřímné chvály, maje přichystanou nemalou zásobu námitek, v nichž dokazoval, že to není takové, jak to cítil, jak o tom snil. Nenechal ti ani dořící všechno hezké, cos mu vlastně chtěl povědět.*“¹⁷ V souvislosti s Hofbauerem poukazuje na čistotu inscenačních tvarů a preciznost jeho režii.

Konrád nejprve hovoří o Hofbauerově práci, aby plynule přešel ke vzpomínkám osobního rázu, kdy se vrací ke společným setkáním u rybníka Babylon pod Čerchovem.

Druhá pietní akce se konala následujícího dne v prostorách Divadla J. K. Tyla.¹⁸ Po pěti minutách se u katafalku střídala čestná stráž složená ze zaměstnanců plzeňského divadla.

Článek popisuje i hudbu - jednalo se o Beethovenovu *Eroicu*, jenž zazněla půl hodiny po začátku tryzny (tedy v půl čtvrté) a *Internacionálu*, již byl smuteční akt zakončen.

Zdeněk Jiříčný, člen plzeňské činohry, přednesl báseň Rudolfa Jančaříka a soudruh Šik pronesl - „*jménem krajského národního výboru v Plzni a jménem všech kulturních pracovníků Plzeňského kraje*“ - smuteční řeč. Dále promluví např. Josef Větrovec¹⁹ (učinil tak jménem ZO KSČ), Jaroslav Koudelka (jakožto zástupce všech herců KOD v Plzni), Jiří Kostka a Jana Kovaříková.²⁰

„*Plně obsazené hlediště (...) bylo důkazem, že zemřelý s. Zd. Hofbauer, byl plzeňskými pracujícími oblíben. Plzeňští pracující v něm ztrácejí člověka, který jim dovedl během svého působení v Plzni dát to nejlepší - hry takové, kterým nejlépe rozuměli.*“²¹

---

¹⁷LOHNISKÝ, Václav (ed.). *Program KOD*. Plzeň: Krajské oblastní divadlo v Plzni, 1954, 16 s.

¹⁸ANONYM. Plzeň vzpomněla památky soudruha Zdeňka Hofbauera. *Pravda*, 29. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 95, s. 2.

¹⁹Josef Větrovec (1922 - 2002) nastoupil do plzeňského angažmá v roce 1946 a zůstal v divadle čtrnáct let. Poté působil v pražském Divadle E. F. Buriana (1960 - 1990).

²⁰Jana Kovaříková (1890 - 1960) prošla několika kočovnými hereckými společnostmi a na kamennou scénu nastoupila prvně roku 1914 v Národním divadle v Brně. Dlouhodobé angažmá získala v Ostravě (1921 - 1937, 1939 - 1950) a v Plzni (1937 - 1939, 1951 - 1957). V Plzni hrála např. v inscenacích *Svítlání nad Moskvou*, *Dívka s bílými vlasy*, *Veselé paničky windsorské*, *Nositelé řádu*, *Matka* a dalších.

²¹LOHNISKÝ, Václav (ed.). *Program KOD*. Plzeň: Krajské oblastní divadlo v Plzni, 1954, 16 s.

2.4 Pozdější články týkající se Zdeňka Hofbauera

Kromě toho je Hofbauer vzpomínán při příležitostech výročí úmrtí nebo svých nedožitých sedmdesátin.

Text J. Hájka z listopadu 1954²² upozorňuje, že Hofbauerův odkaz může žít dále, neboť L. Pistorius je jeho přímým následovníkem. Sám Pistorius se prý vyjádřil, „že *autorita Hofbauerovy památky dnes řídí plzeňské divadlo*“.

Roku 1968 přináší vzpomínku Hofbauerův přítel J. Kostka.²³ Opakuje slova L. Čivrného, pronesená při tryzně v Národním divadle, která připomínala divadelníky zemřelé během jediného roku: Z. Hofbauera (jednoho „z *nejpovolanějších*“ divadelníků své doby), „*bohatýra*“ V. Vydru i „*pronikavého a bojovného*“ J. Honzla.

Kostka měl možnost sledovat Hofbauerovy inscenace, které byly „*rok od roku hlubší*“ a vyznačovaly se „*stylovou čistotou*“.

Klade důraz na Hofbauerovu osobnost, nikoliv na jeho práci. „*Vysoký, štíhlý, s pramínkem šedivých vlasů padajících do čela a s upřímným, vážným, hluboko pronikajícím a přece zvláště laskavým pohledem.*“ Těmito slovy Kostka popsal Hofbauera z roku 1944, kdy byli oba nasazeni v továrně Kablo v Kladně, kde se poprvé setkali. O jeho pohledu se zmiňuje i níže: „*Nikdy nezapomenu na jeho vnímavý láskyplný pohled, když se díval na překrásné údolí kolem Labe. Vzpomínám na tuto chvíli výrazněji proto, že tentýž pohled jsem u něho zahlédl často, když seděl v divadelní lóži a pozoroval obecnost i herce na jevišti. Bylo něco nevídaně krásného a harmonického v jeho osobě.*“

J. Kostka věnoval Hofbauerovi dva texty, přičemž druhý²⁴ vykazuje vyšší míru ideologičnosti. V rámci článku se Hofbauer stává štítem, který Kostka používá při agitování po lepší a uvědomělejší společnosti.

Názory tří lidí obsahuje text F. Knoppa. Jsou zde citována slova M. Stehlika, pronesená o osm let dříve: „*On si hrál se světlem jako pámbu a v dramaturgii měl neomylný nos, protože myslel na herce i na lidi.*“²⁵

Článek doplňuje i vzpomínka Vladimíra Kršky z roku 1976: „*On byl úžasně tvořivý duch a měl vlastní inscenační sloh. Víte, když jsem u něj začí-*

---

²²Článek jsem našla v divadelním archivu Divadla J. K. Tyla. Jednalo se o výstřižek, u něž chyběl údaj o periodiku, které jej vydalo. Kde a kdy přesně byla stať otištěna jsem nezjistila ani pomocí elektronické databáze *Kramerius*.

²³KOSTKA, Jiří. *Pravda* 23. 11. 1968, č. ročníku 49, č. výtisku 282, s. 5.

²⁴KOSTKA, Jiří. K nedožitým šedesátinám Zdeňka Hofbauera. *Básník divadla. Pravda* 13. 5. 1971, č. ročníku 52, č. výtisku 112, s. 5.

²⁵KNOPP, František. *Divadelník*, od kterého se hodně čekalo. *Scéna* 10. 7. 1981, č. ročníku 6, č. výtisku 14, s. 6.

nal, říkal jsem si, že to bude taková herecká režie, jak to někdy bývá. Režiséra něco napadne, pro něco zahoří, a zítra má zas nápad docela jiný. Ale ono to tak nebylo. Od inscenace k inscenaci jsem viděl, jak pracuje systematicky a jak režisérsky roste. Dalo by se říci, že pracoval metodou Stanislavského, ale bez té vulgarizace, k níž u nás někdy docházelo.“

Roku 1983 proběhlo v Plzni matiné pořádané na počest Z. Hofbauera.²⁶ Akce se konala ve výstavní síni Masné krámy.²⁷

Vzpomínkového odpoledne se mimo činoherců Josefa Nechutného, René Přibila a pěvců Zuzany Pavlové a Jana Jandy - kteří již nezažili Hofbauerovo působení v Plzni, zúčastnila také umělcova manželka, herečka Inéz Burgrová-Hofbauerová (1908 - 1994).

V květnu 2011 přinesl *Plzeňský deník* noticku připomínající Hofbauerovo životní jubileum.²⁸ Text přináší stručný životopis (natolik stručný, že jeho nedlouhé ostravské období je anulováno). Dramaturgyně činohry Divadla J. K. Tyla Marie Caltová se vyjádřila: „*Byl nesporně velkou charismatickou osobností, jež vysoko převyšovala problematickou dobu /.../ ve které tvořil. /.../ Uměl totiž lidem naslouchat a ve svých rozhodnutích vycházet z jejich jedinečnosti.*“

2.5 Vzpomínky herců na Zdeňka Hofbauera a plzeňské divadlo

V publikaci Jiřího Šantory *Divadelní návraty* lze nalézt vzpomínky plzeňských divadelníků na období, kdy zde Hofbauer působil.

Zora Jiráková (1923 - 2008) hrála jen ve dvou Hofbauerových inscenacích (Slavinově *Intervenci* a titulní roli v *Paličově dceři*). Přesto tento čas pokládá za jedno ze svých nejlepších a nejplodnějších profesních období. „*Pod vedením báječné režisérské dvojice Hofbauer-Pistorius se tu tehdy sešlo mimořádné seskupení skvělých lidí a ti dostávali na jevišti možnost k uplatnění, protože repertoár se dělal na herce.*“²⁹

---

²⁶ GRUBEROVÁ, Libuše. Zdařilé matiné o velkém umělci. Památce Zdeňka Hofbauera. *Pravda* 23. 6. 1983, č. ročníku 64, č. výtisku 146, s. 5.

²⁷Konkrétní datum se mi nepodařilo dohledat, ale nejspíše se jednalo o neděli 12. či 19. června 1983.

²⁸*pd.* Před sto lety se narodil Zdeněk Hofbauer. *Plzeňský deník* 12. 5. 2011, č. ročníku 20, č. výtisku 111, s. 9.

²⁹ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty II. (55 osobnostní vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: Perseus, 2006. s. 51 - 52.

Celé toto údobí zažil herec Bohumil Vávra (1916 - 2007), který byl členem činohry (1943 - 1946) a posléze (1948 - 1953) současně i sólistou plzeňské operety. K návratu do Plzně jej přemluvil Hofbauer, „s nímž jsem ještě před válkou hrával ve Slovenském národném divadle v Bratislavě“.³⁰

Vávrovu profesní kariéru zarazila měnová reforma, kdy byly jeho osobní názory konfrontovány s politickou situací. Zúčastnil se demonstrace na náměstí a po návratu do divadla vyprávěl, co viděl. „Načež proti mně vyběhli dva pánové, správce Malého divadla a osvětlovač, a s namířeným revolverem mě doslova vykopali ven. Odjel jsem domů, tři kolegové mě mezitím udali, a tak si mě Státní bezpečnost v Praze našla. Odvezli mě, měsíc vyšetřovali a pak odsoudili. Hrozné bylo, že nejen ke ztrátě svobody, ale i k doživotnímu zákazu umělecké činnosti. Tak jsem si vyzkoušel úděl vězně, lamače kamene, havíře, dělníka v cihelně, topiče...“

Vzpomínkou přispěl též člen plzeňského baletního souboru v letech 1952 - 1954 Jiří Němeček (1923 - 1996).³¹ Hovoří o baletu, ale připomíná i operetu („jíz tehdy udávali tón pánové Kutílek a Tišnovský“), operu a činohru. Diváci tehdy „museli leccos spolknout - třeba takovou operetní árii socialisticky podbarvenou bublajícím traktorem.“ Němeček zdůrazňuje, že někdy množství budovatelské dramatiky překročilo divácky únosnou míru, jako v případě *Party brusiče Karhana*. Pracovníci Škodovky dali tvůrcům jasnou zpětnou vazbu: „Soudruzi, my jsme si přišli do divadla odpočinout, a ne, když jdeme od soustruhů, aby nás ještě jednou bolely ruce. Na to se vám můžeme vykašlat.“

O Hofbauerovi hovoří jako o řediteli na pravém místě, který si všiml sedmnáctiletého Němečka, když tento v *Romeovi a Julii* tančil roli Benvolia a poradil mu, aby četl Puškina a Shakespeara: „Když si to přečteš, můžeš každý pohyb doprovodit myšlenkou.“

Scénograf a šéf výpravy v letech 1952 - 1955 František Skřípek (1923 - 2012) zdůrazňuje, že plzeňské divadlo zažívalo „jedno ze svých nejlepších údobí - v čele stál Zdeněk Hofbauer, balet vedl Jiří Němeček, operetu J. O. Karel, operu František Belfín a činohru Luboš Pistorius. Společně se mnou tu byl Vláda Heller a činohrou *Pygmalion* zde odstartoval kariéru kostýmní výtvarník Jan Skalický.“³² Plzeňskou scénu mu doporučili známí z ostravského divadla - L. Pistorius a V. Lohniský. „V Plzni jsem se rozhodně nenudil.“

³⁰ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty III. (55 osobností vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: Perseus, 2007. s. 12 - 13

³¹ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty III. (55 osobností vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: Perseus, 2007. s. 24 - 25

³²ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty III. (55 osobností vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: Perseus, 2007. s. 22 - 23.

Za sezonu jsme mívali tak pětadvacet premiér, a protože byl v oblibě Stanislavskij, znamenalo to něco kulis a složitých scén při minimálních časech na výrobu. Prostě práce k nezaplacení, navíc v inscenacích skutečně vynikající úrovně. Jak by také ne - jako mí kolegové tu hostovali Josef Svoboda i můj učitel František Tröster, byli tu skvělí herci a neméně skvělí režiséři.“

V krátkém textu stihne zavzpomínat na některá představení, např. na Lehárovu operetu *Paganini*³³ a *Tosku*.³⁴ Právě v inscenaci Verdiho opery byly užity propracované efekty ohromující diváky. Jako příklad uvádí sklo, které se vysypalo z lucerny při střelbě na Andělském hradu.

Opereta *Paganini* byla uváděna ve Velkém divadle, což bylo novum. Nebývalé též bylo, že Paganini („zdařile namaskovaný koncertní mistr z orchestru“) oslňoval svým hráčským uměním vpředu na malém podiu.

Na tato představení již nedohlížel Zdeněk Hofbauer. Vysoká úroveň inscenací se ovšem udržela i po Hofbauerově odchodu z Plzně.

Jako posledního pamětníka uvedu Josefa Škodu (nar. 1921)³⁵ - sólistu, choreografa a uměleckého šéfa baletu. Text nabízí vhled do baletního souboru divadla přelomu 40. a 50. let, vyzdvihuje některá představení a sumarizuje úspěchy. Do angažmá jej Hofbauer povolal z Národního divadla v Brně. Měl již za sebou zkušenosti se zakládáním baletních souborů v pohraničí - v Opavě a Liberci. „Přijal jsem - a posléze se zhrozil: padesát procent tanečnicků a tanečnic bylo bez profesionálního školení! Bylo nutné soubor doplnit novými silami. Vedle mě a mého bratra přišla z Prahy Jarmila Jelínková, z Olomouce sólistka Helena Sobková a Lída Vaňková, posléze Jaroslav Novotný a několik dalších lidí, vesměs začínajících, z různých divadel.“ Takto Škoda hovoří o začátcích v KOD v Plzni, kde umělecky tvořil v letech 1948 - 1951.

Škoda založil baletní školu, odkud bylo možné soubor průběžně doplňovat. Prubírským kamenem byla na podzim 1949 *Coppélia* a *Italské capriccio* v jeho choreografii. Balet *Déliibesův* dirigoval Miroslav Lebeda a Čajkovského František Belfín. Součástí vzpomínky je i úryvek z kritiky: „Šéf baletu, choreograf i sólista v jedné osobě Josef Škoda přiměl nesourodý soubor k tanečnímu projevu, který je možno hodnotit skutečně umělecky. Neb je to skutečný úspěch tohoto večera.“

V divadelní sezoně 1950/51 mu byla na *Divadelní žatvě* udělena druhá cena, kterou získal za choreografii k Vostřákově *Filosofské historii* a Chačaturjanově *Maškarádě*.

---

³³Premiéra 24. června 1956.

³⁴Premiéra 24. září 1955.

³⁵ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty III. (55 osobností vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: Perseus, 2007. s. 16 - 17.

Škoda nám předkládá i konkrétní čísla: „*osm baletních titulů, v operních choreografiích 11 premiér, tři s činohrou, a s operou 13 choreografických spoluprací. (...) Jeden malý baletní soubor a na vše jediný choreograf.*“.

2.6 Výběr z Hofbauerových textů a projevů

V archivu plzeňského divadla jsou uloženy dvě brožury pojednávající o Z. Hofbauerovi. Jedna z nich³⁶ obsahuje Hofbauerovy texty otištěné v divadelních programech k plzeňským inscenacím i přepis jeho proslovů³⁷.

Texty jsou poplatné době v níž vznikaly a dnes nelze potvrdit ani vyvrátit, zda se s nimi Hofbauer ztotožňoval či byl nucen vyjadřovat se v intencích dobového diktátu.

Je kritizována tvůrčí pasivita herců, což je přetrvávajícím reziduem režisérismu. Tendence režisérů prosazovat svůj talent na úkor výsledného tvaru má za následek zpasivnění herce, který se stává „*vykonavatelem představy režisérovy*“ a nikoliv samostatným tvůrcem.

Dále Hofbauer popisuje, jak by měl vypadat nový divadelník. Požaduje umělce vybavené „*vědomostmi a uvědoměním*“, jelikož samotná chuť do práce bez jasně vytyčeného cíle se stane záhy vyčpělou. Je nezbytné uvědomit si „*poslání divadla v socialistickém státě*“, nestačí upřímná snaha „*dělat dobré divadlo*“. „*Bez politického vidění, bez lásky ke straně, nikdy nepochopíme ethiku Stanislavského, nikdy nemůžeme pochopit jeho slova, že herec – toť služebník vlasti.*“

Za nejmocnější - leč nefunkční - ideovou zbraň pokládá jevištní řeč, která je otupena civilismem, takže herci techniku řeči dobře neovládají. Hofbauer apeluje, aby byla češtině navracena její hudebnost a bojovnost. (Pod tímto pojmem si nedokáží nic představit. Jak může vypadat řeč, aby mohla nést přízvisko „*bojovná*“?)

Nakonec jeho definice realismu: „*Realismus je v první řadě především věcí správného pochopení poslání tvůrčího pracovníka, jeho světového názoru, jeho poměru k národu a k zemi, kterou přetváří.*“

---

³⁶LOHNISKÝ, Václav (ed.). *Program KOD*. Plzeň: Krajské oblastní divadlo v Plzni, 1954, 16 s.

³⁷Např. při schůzi stranické organizace z roku 1951, u příležitosti udělení státní ceny v květnu 1952 atd.

3 KOD v Plzni v letech 1948 - 1953

V rámci jednotlivých sezón se zaměřím na konkrétní inscenace, přičemž budu upřednostňovat inscenace činoherní, z nichž mnohé Hofbauer režíroval.

3.1 Pohled 50. a 60. let aneb Přístup nepřiliš objektivní

Toto téma otevřu dvěma články z publikací o historii plzeňského divadla. Dle Vladimíra Štěpánka se plzeňské divadlo po roce 1948 mělo oprostít od minulosti a usilovat „o ideovou jasnost“.¹

Dramaturgie důsledně uplatňovala primárně soudobou domácí dramatikou - Cach, Káňa, Prachař, Jančařík, Kohout, Stehlík. Štěpánek kvituje skutečnost, že v této oblasti bylo dosaženo velkých úspěchů.

Pozitivně je nahlížen „socialistický internacionalismus“, který Hofbauer osvědčil zájmem o tvorbu jiných národů. O práci tehdejších plzeňských režisérů Štěpánek hovoří jako o osvobozené „od formalistických, samoučelných tendencí“, jež „pochopila, že není cílem divadelního projevu, nýbrž jeho srchovaně odpovědným prostředkem“.

Autor přiznává své zaměření na činohru, která „nejrozhodněji formuje celkový profil divadla“. Okrajově zmíní některé operní inscenace, ale o operetním a baletním souboru mlčí.

Dle Štěpánka „by nebylo správné vykládat přerod a výsledky plzeňského divadla jednoduše jako dílo Hofbauerovo“. Hofbauer je připodobňován k Budilovi, jelikož měli shodnou „ideovou rozhodnost, uměleckou úroveň, pracovní energii i přísnou náročnost“.

Článek Jana Procházky *Cesta plzeňské činohry za socialistickým divadlem /1945 - 1965/*² je umírněnější a objektivnější. Je poukázáno na Hofbauerovo působení v Ostravě, protože „v městě havířů a hutníků zesílil jeho smysl pro společenské poslání divadelního umění“. Pouze Procházka jednoznačně pojmenovává Hofbauerův inspirační zdroj, kterým měl být E. F. Burian a jeho divadlo, z jehož repertoáru přejal některé inscenace.

Hofbauer postupně omladil činoherní soubor o divadelníky příšedší z ostravského divadla (vedeného tehdy Antonínem Kuršem).³ Jednalo se o Zoru

¹ŠTĚPÁNEK, Vladimír. *90 let stálého českého divadla v Plzni*. Plzeň: Krajské nakladatelství, 1955. s. 46 - 49.

²PROCHÁZKA, Jan. *Cesta plzeňské činohry za socialistickým divadlem /1945 - 1965/*. In *100 let českého divadla v Plzni*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1965. s. 55 - 56.

³Režisér Antonín Kurš (1901–1960) nasbíral zkušenosti v Komorním divadle v Moskvě

Jirákovou, Evu Wimmerovou, Jarmilu Balašovou, Zdeňka Jiříčného, Ludka Kopřivu, Václava Kršku, Václava Lohniského a Luboše Pistoria. S posledně jmenovanými přichází do Plzně rovněž mladá generace režisérská. Ze starších herců působili v Plzni např. Jana Kovaříková, Jiří Kostka, Zdeněk Kryzáněk, Josef Benátský.

Macbetha označil Procházka za jednu „z nejdotořenějších inscenací“, což budí dojem nedotaženosti ostatních Hofbauerových režii. Hofbauer *Macbetha* „povrchně neaktualizoval, ani ho (...) nepřizpůsoboval současnosti“.

Hofbauer neupozadil ani komediální žánr, který byl v repertoáru přítomen prostřednictvím klasických komedií (např. *Zdravý nemocný*, *Divotvorný klobouk*, *Hadrián z Římsů*) i moderních veseloher (např. *Volá vás Tajmyr*), aniž by Hofbauer tyto inscenace osobně režíroval.

Základem úspěchu plzeňských inscenací bylo směřování k „k civilní prostotě, která však prozrazovala myšlenkovou zápasivost a citovou zaujatost“.

3.2 Plzeňské divadlo v mezidobí 1945 - 1948 (od osvobození k puči)

Po osvobození Plzně armádou generála Pattona⁴ přibýlo plzeňskému divadlu Německé divadlo v dnešní Goethově (původně Gorkého) ulici⁵, které bylo přejmenováno na Malé divadlo a původní historické budově se dostalo neformálního přízviska Velké divadlo.

Do konce září 1945 proběhlo v plzeňském divadle - zceleném pod souhrnným názvem Divadlo J. K. Tyla⁶ - třináct žánrově různorodých premiér.

(1934 - 1935). Vystřídal mnoho českých scén (Pražské dětské divadlo Míly Mellanové, divadla v Ostravě, Pardubicích, Kladně a Třebíči, Městská divadla pražská). Kromě jiného šéfoval za okupace (1943 - 1944) plzeňskému divadlu. V roce 1939 se zasloužil o založení Lidové scény v koncertním sále Unitarie v pražské Karlově ulici a také inicioval založení Divadla 5. května. Roku 1948 se stává ředitelem Státního divadla Ostrava, kde působí do roku 1954 (jako ředitel pouze do roku 1952).

⁴George Smith Patton (1885 - 1945) byl americký generál, který s 3. americkou armádou prošel Francií a Německem až do ČSR.

⁵V Malém divadle se kontinuálně hrálo od roku 1869 do roku 1965, kdy plzeňská opereta a činohra přešla do Komorního divadla. Nový divadelní prostor vznikl adaptací bývalého kinosálu.

⁶Právě název plzeňského divadla se ovšem mezi lety 1945 - 1952 několikrát změnil.

Konkrétně sedm činoher⁷, tři literární večery⁸, dvě operety⁹ i jednu operu¹⁰.

Nová doba přinesla též personální přeobsazení vedoucích postů. Administrativní ředitelkou plzeňského divadla se stává Marie Loulová-Hezká, funkci uměleckého ředitele zastává Pavel Dědeček, Antonínu Bartákovi a Zdeňku Hofbauerovi bylo přiděleno řízení orchestru a činohry. Na podzim 1947 byly dva prvně jmenované posty zceleny a vytvořena jednotná ředitelská funkce, kterou vykonával do dubna 1948 Jaromír Škrdlant.

Dramaturgie kladla v činohře důraz na světovou klasickou dramatikou (Sofokles, Aristofanes, Shakespeare, Molière, Wilde, Shaw) a uváděny byly též hry sovětských autorů (Gogol, Gorkij, Simonov). Z českých dramatiků byli inscenováni A. Jirásek, K. Čapek, F. Langer, F. Šrámek. Z novějších titulů se v Plzni objevily Drdovy *Hrátky s čertem*¹¹ v Hofbauerově režii, Radokova *Vesnice žen*¹² či drama Františka Peroutky *Oblak a valčík*¹³, jejichž režisérem byl Alexandr Solmar. Současné zahraniční autory reprezentoval John Steinbeck a dramaturgie jeho románu *O myších a lidech*¹⁴.

Československé divadelnictví procházelo reorganizací a bylo žádoucí, aby se působnost plzeňského divadla rozšířila, nejlépe po celé západočeské oblasti. To vedlo ke vzniku velkého oblastního dvojdivadla, zahrnujícího též divadlo karlovarské, které se však záhy odtrhlo a osamostatnilo. Plzeňští divadelníci byli nuceni vyvážet kulturu i mimo metropoli a pořádat zájezdová představení.

Plzeňské divadlo měnilo často název. Spojením německé a české divadelní scény vznikl konglomerát označovaný jako Městská divadla (MD) v Plzni,

---

⁷Např. Gogolova *Ženitba* (datum premiéry ani jména inscenátorů se mi nepodařilo dohledat), *Vzbouření na vsi* L. de Vegy (režie Z. Hofbauer, premiéra 21. července), Šaldovo *Dítě* (režie Z. Hofbauer, premiéra 27. září) a Kvapilova *Oblaka* (režie Ladislav Fišer, premiéra 29. září).

⁸*Jobova noc* F. Hrubína (o vznik této inscenace - premiéra 23. září - se zasloužil J. Škrdlant, který byl zároveň režisérem i recitátorem), recitační pásmo k uctění básníka J. Hory *Básník zemřel* (režie J. Škrdlant, premiéra 13. července) a večer *Kyvadlo času* (režie L. Fišer, premiéra 19. května).

⁹*Polská krev* (režie Viktor Severin, premiéra 9. června) a *Perly paní Serafínky* (režie Rudolf Kasl, premiéra 12. července).

¹⁰*Braniboři v Čechách* (režie R. Kasl, premiéra 7. července).

¹¹Premiéra 12. ledna 1946.

¹²Premiéra 25. října 1945.

¹³Premiéra 11. listopadu 1947.

¹⁴Režie Vladimír Vendiš, premiéra 5. června 1946.

jejichž zřizovatelem a provozovatelem byl národní výbor. Od roku 1948 se nesměl používat název Divadlo J. K. Tyla - dle rozhodnutí soudu mělo na toto označení výsadní právo pražské Tylovo divadlo (dnešní Stavovské divadlo). K další změně došlo následující rok v srpnu, kdy se MD přejmenovala na Krajské oblastní divadlo v Plzni (KOD). V roce 1952 (27. září), při příležitosti oslav padesátileté kontinuální divadelní činnosti v Plzni, byl obnoven staronový název Divadlo J. K. Tyla. (V této práci používám - shodně s většinou publikací a recenzí - označení Divadlo J. K. Tyla a KOD v Plzni. V důsledku častých změn označení by mohl text ztrácet celistvost.)

3.3 Nástup Zdeňka Hofbauera a jeho první měsíce ve funkci

Prvního dubnového dne roku 1948 nastupuje komunista Zdeněk Hofbauer na post uměleckého ředitele a lze říci, že komunistický puč měl na plzeňskou scénu dopad veskrze pozitivní. Jindřich Černý spatřuje v Hofbauerovi „komplexnější uměleckou osobnost“ než jakou byl J. Škrdlant.¹⁵

Dramaturgie si nově vytyčila za cíl seznamovat pracující s autory světovými a pokrokovými („*hrami pokud možno nejlepšími a nejhodnotnějšími*“¹⁶), ale tento repertoár měl být odlehčován hudebními komedii. Aby mohla být inscenována i technicky náročná dramata, došlo ke zlepšení technického zázemí.

Kulturní pracovníci vyšli vstříc vkusu, nárokům a potřebám socialistického člověka a divadlo bylo přestavěno. Zrušila se místa k stání („*přežitek měšťáckého divadla*“), byla pořízena nová sedadla a opona, vznikl prostor kuřárny.

Pro zvýšení návštěvnosti byl vymyšlen slevový program, díky němuž měl abonent nárok na shlédnutí „*deseti her ve třech skupinách, a to vždy ve středu, čtvrtek a pátek*“, to vše za cenu 10 Kčs. Tak měla být návštěva divadla umožněna všem sociálním a společenským vrstvám. „*Každý si určí den, vhodný k návštěvě – představení budou střídána pravidelně v třítydenních intervalech*“. Nábor nových předplatitelů mají zajistit „*kulturní referenti jednotlivých základních organizací KSČ v Plzni*“. Titíž odevzdají vybrané peníze a vyplněné přihlášky na okresní sekretariát. V rámci kampaně byla vyhlášena i soutěž: „*organizace, která získá největší počet předplatitelů, bude odměněna*“.

---

¹⁵ ČERNÝ, Jindřich. *Osudy českého divadla po druhé světové válce: divadlo a společnost 1945-1955*. Praha: Academia, 2007. 526 s.

¹⁶ k. Tylovo divadlo pro pracující. *Pravda* 26. 9. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 226, s. 7.

Ještě bych předeslala, že v průběhu pěti let - od počátku roku 1948 do konce roku 1953 - se na dvou scénách uskutečnilo celkem 177 činoherních, operních, operetních a baletních premiérových představení.

Činoherní inscenace

J. Černý píše, že do konce roku 1948 nebyl nasazen jediný činoherní titul poplatný změněnému politickému ovzduší. Není to pravda, neboť uvedení Karvašovy *Pevnosti*, Kjuljavkovova *Pana vyslance* a hry G. Kanina *Včera narození* odporuje tomuto tvrzení.

... v režii Hofbauerově

První vlastní režie představí Z. Hofbauer na počátku sezóny 1948/1949 v září a říjnu. Inscenace soudobého dramatu A. Millera *Všichni moji synové*¹⁷ byla J. Procházkou vnímána jakožto titul „jednoznačně pokrokového zaměření“.¹⁸ Drama zapadalo do socialistické vize světa, v němž nemáme brát zřetel pouze na jednotlivce a malé skupiny - například rodiny, ale nahlédnout svět z co nejširší perspektivy.

V *Pravdě*¹⁹ byla otištěna kritika, ale zhruba polovina textu seznamuje čtenáře se samotným dílem (odehrávajícím se „v polovině světa, kde kapitalismus má dosud vrch a kde je honba za dolarem osou života“) a nikoliv s konkrétním jevištním provedením. Čtenář si díky článku učiní obrázek jak byla hra nahlížena prizmatem socialismu. Tendence popsat primárně dramatický text a nikoliv inscenaci byl (a je doposud) nešvarem dosti rozšířeným.

Práce, kterou Hofbauer odvedl, je kvitována pozitivně, neboť se mu podařilo pochopit Millerův záměr a převést „jej na jeviště rytmicky a střídavě, se smyslem pro psychologické napětí“. Realistická scéna Antonína Caltý dokázala divákům navodit „hmatatelnou představu (...) chladného amerického prostředí“. Scéna - která byla stejná po celou dobu představení - zobrazovala strohý dům a zahradu s několika kusy proutěného nábytku.²⁰

Kritik však nebyl spokojen se všemi hereckými výkony. Výtku uděluje Bohumilu Švarcovi, představiteli Kryštofa („zpodobení frontového vysloužilce bylo pro přehnanou výbušnost místy nevěrohodné“) a otcí v podání Josefa Be-

---

¹⁷Drama poprvé provedeno na jevišti divadla Coronet v New Yorku 29. ledna 1947. Šlo o titul reflektující nedávno skončenou 2. světovou válku.

¹⁸PROCHÁZKA, Jan. Cesta plzeňské činohry za socialistickým divadlem /1945 - 1965/. In *100 let českého divadla v Plzni*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1965. s. 55 - 56.

¹⁹jk. A. Miller: Všichni moji synové. *Pravda* 28. 9. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 227, s. 3.

²⁰Viz příloha D.

nátského, u nějž postrádal drsnost. Na konci textu je zmíněna - pomocí protiřečících si výrazů - postava Franka Lubeye (hrál jej F. Krahulík): „*prostáčka a zároveň sobeckého chytráka*“. K pojetí a prezentaci ženských charakterů nemá text výhrady žádné.

Druhou Hofbauerovou režií byla v Malém divadle inscenace Werfelovy „*groteskní tragedie*“ *Jakobowski a plukovník*.

V recenzi je předestřen pouze děj dramatu a jedna z možných interpretací. Zaujala mě autorova charakteristika plukovníka Stjerbinského jakožto „*idiotského agrárního šlechtice, jenž miluje boj, dámy, růženec a utíká před Hitlerem jen proto, že neměl dost příležitostí, aby se jím stal sám*“²¹. Kvalita jevištního provedení byla velkou měrou dána pochopením jádra hry. Kritik je přesvědčen, že správným uchopením byl zachráněn rozvláčný, nepřilíš dramatický, text.

Inszenace se vyznačovala „*pečlivostí a plynulou souhrou hereckého kolektivu*“, v níž se uplatnili zejména Bohumil Vávra a Jaroslav Koudelka v ústředních rolích. Režisérovi a hercům se podařilo rozvinout „*názorné svědectví o krutém utrpení jedněch, zaviněném nadutostí, sobectvím a omezeností druhých*“. „*Pro toto varovné svědectví má hra své oprávnění a divák si z ní odnese mnoho poučného*“.

Soutěžní *Loupežník*

Dalším činoherním titulem roku (o němž je záhodno se zmínit) byl *Loupežník* K. Čapka, jež režíroval Stanislav Vyskočil. S touto inscenací se plzeňské divadlo zúčastnilo soutěže *Divadelní žatva*.

Ve sborníku dokumentů o novém československém divadle a o přehlídce *Divadelní žatva* jsou otištěny kritiky, které byly na inscenaci napsány. Představení *Loupežníka* proběhlo v Praze v sobotu 18. září.

Loupežník byl na *Divadelní žatvě* přijat příznivě valnou většinou kritiků. Navzdory tomu nezískal jediné soutěžní ocenění, což bylo typické pro poúnorové období. Umělecká díla se nehodnotila dle skutečné kvality, ale spíše byl brán zřetel na jméno autora, případně režiséra a herců.

V případě *Loupežníka* byl na vině právě autor. Předseda poroty *Divadelní žatvy 1948* Erik Adolf Saudek přišel s charakterizací tohoto textu jakožto „*klasického díla liberalistického poetismu*“²² a tím byl nepřímou osud plzeňské inscenace zpečetěn. Ze stejného důvodu nemohl být objektivně hodnocen ani

²¹jk. Hra žalující a výstražná. *Pravda* 3. 11. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 256, s. 4.

²²JANSKÝ, Emanuel (ed.). *Divadelní žatva 1948. Sborník dokumentů o novém československém divadle*. Praha: Umění lidu, 1948. s. 100 - 101.

Adam Stvořitel, inscenace divadla v Novém Jičíně. Jednalo se o počátek několikaletého útlumu, během něhož bylo dílo bratří Čapků v českých divadlech - a kultuře všeobecně - potlačeno.

Loupežník, jímž se plzeňští divadelníci prezentovali, se Saudkovi nelíbil. V čem dle Saudka tkvěla tato „*problematičnost*“? Nejprve je viněna „*neprůbojná a hodně nemladá inscenace*“, aby následně učinil obrat o sto osmdesát stupňů a předkládal důkazy, proč je samotný text špatný. Více než drama kritizuje autora, „*osudně poznamenaného oním sladkohořkým, poloironickým, poloshovívaným, ale v podstatě povytce hluboce konservativním měšťanským biedermaierem*“.

Inscenátorům se nepodařilo „*ostřeji vypracovat společenské hrany příběhu*“ a naopak ještě zesentimentálněli již sentimentální příběh a přisladili sladké. Scénické pojetí textu zkrátka neprospělo. Osudy a konflikty postav, jež jsou „*společensky konkrétně podmíněny*“ se udržely ve „*fiktivní nadčasovosti, nadtrždnosti a absolutnosti*“, do níž je Čapek zasadil („*snad automaticky, ale nikoli zcela nezáludně*“). Plzeňští umělci se neoprostili od „*formalismů autorových*“, ale znásobili je, čímž se vzdálili „*realitě lidových postav*“ obsažené v textu.

Saudek se marně ptá po programu, který loupežník má, tedy „*krom svého pohádkově bezohledného mládí*“. Špatně napsané ústřední postavě, jíž stěží „*buřičská vitalita vystačí na víc než na dobytí milé*“, zatluče pomyslný poslední hřebíček do rakve „*nevalně dokreslující*“ herecký výkon B. Vávry. Saudek zdůrazňuje, že nad loupežníkovým mládím zvítězí „*třídní konvence*“ a ve stáří bude podoben těm lidem, kterými nyní pohrdá. „*Jen naprostá ideová uvědomělost a veliká mohoucnost aktualisační by mohly dokázat, aby tomuto (...) dílu liberalistického poetismu v novém historickém kontextu narostly nové, hlubší a širší významy, o kterých se samému autorovi ještě nemohlo snít a bez nichž dnes sebepoetičtější hra zůstane pouhým neživým museálním exponátem*.“ Saudek tak apeluje na všechny, kteří by uvažovali o inscenování jakéhokoli Čapkova dramatu. (Mezi řádky však můžeme číst, že by udělali nejlépe, kdyby od svého záměru upustili).

Do *Rudého práva* přispěl kritikou J. Hájek.²³ Kritizuje nejednotnou dramaturgickou linii soutěže, kdy vedle současných her (jako příklad je zmíněna Burianova *Krčma na břehu*), snažících se „*postihnout problémy našeho dneška či doby nedávno minulé*“, objevují se inscenace, které z *Divadelní žatvy* činí „*akademickou přehlídku naší nebo světové klasiky*“. Mezi tyto texty patří i Čapkův *Loupežník*.

Plzeňští divadelníci se díky velkému nasazení vypořádali s textem dobře

---

²³HÁJEK, Jiří. Pokus o „Loupežníka“ neakademického. *Rudé právo* 21. 9. 1948, č. ročníku 28, č. výtisku 221, s. 5.

a vyzískali z něj „*aspoň kousíček podoby dnešního mládí, jeho životního ovzduší a rytmu*“, ačkoliv Hájek upozorňuje, že se jednalo o úspěch pouze částečný. Právě elánem a pozitivním přístupem „*získali na svou stranu hlediště, které jim pak odpustilo i průměrné nebo méně průměrné podání některých rolí*“. Do oné kategorie jsou řazeni J. Patočka, A. Kreuzmanová, M. Grygarová, J. Koudelka a další.

„*Plochosť a nevýraznost hlasového, mimického i pohybového výrazu*“ vytýká Bohumilu Vávrovi v titulní roli. Naopak oceňuje představitelku Mimi Blanku Hlavovou, která se nepokouší zobrazit „*nasládlý ideál mužských srdcí*“, ale rozehrává dívku zdivočelou a poplašenou „*neuvědomělými pubertálními zmatky*“, která si diváky získává upřímností a bezprostředním chováním. Za minus Hájek pokládá „*intelektuální záměr*“, který nabývá vrchu nad prožitkem.

Z této kritiky se poprvé dozvídáme o výpravě A. Caltý, která přecházela mezi lesním paloukem, na němž tančí víly a domem obehnaným zdí.

V *Lidových novinách* se objevil další text rozebírající plzeňskou inscenaci.²⁴ Akcentováno je mimo jiné vyjádření Julia Fučíka: „*Mnoho bude žít z Karla Čapka, ač ne vždy to, co mu dobylo titulu slávy. Už teď víš především, že bude žít kouzelné básnictví jeho mládí (...) z Loupežníka*“. Fučík se takto vyjádřil v článku *Co proběhlo hlavou nad mrtvým Karlem Čapkem*. Autorem článku je E. A. Saudek, který tyto své myšlenky zakomponoval i do ústního projevu v závěru *Divadelní žatvy* (s. 26).

Snahu zvýšit a prohloubit umělecký zážitek pomocí tance lesních víl nepovažuje za vhodnou kritik *Svobodného slova*²⁵, protože jejich pobývání v „*Čapkově svěžím světě*“ nepovažuje za opodstatněné. Ladění inscenace do temných tónů a stínů také nekorespondovalo s kritikovou představou o správném způsobu uvádění tohoto díla. Nakonec autor marně hledá odpověď na otázku po poselství, které chce plzeňské zpracování divákům předat.

O hereckých výkonech je učiněna okrajová zmínka ve smyslu, že B. Hlavová „*nerozžila a nerozvinula svou Mimi*“ a naopak B. Vávra rozezvučel „*slibné tóny*“.

O hercích a jejich pohybových schopnostech (i neschopnostech) si můžeme vytvořit představu na základě článku vzniklého pro *Lidovou demokracii*.²⁶ Kritika iritovala strnulost herců, jejich neschopnost pohybovat se po scéně. „*Pohybový ruch*“ dokázalo vyvolat pouze „*mluvené slovo, s jehož dozněním se oddávali klidu až ztrnulému*“.

---

²⁴ *eas.* Loupežník. *Lidové noviny* 22. 9. 1948, č. ročníku 56, č. výtisku 222, s. 3.

²⁵ JANSKÝ, Emanuel (ed.). *Divadelní žatva 1948. Sborník dokumentů o novém československém divadle*. Praha: Umění lidu, 1948. s. 100 - 101.

²⁶ Op. cit.

Příspěvatel *Mladé fronty*²⁷ vyčetl z programu, že tvůrci chtěli připodobnit Čapkův text *Snu noci svatojánské*. S. Vyskočil škrtl celý prolog a jevištní tvar proložil „*tanečními výstupy jakéhosi satyra a víl*“ - právě v tomto vidí kritik snahu přiblížit se alžbětinské hře.

Na rozdíl od J. Hájka nepokládá kritik inscenaci za přeslazenou a sentimentální. Na představitelce Mimi oceňuje „*dívčí pubertální citovost*“, ale nelíbí se mu, že herečka nebyla docela „*čapkovská*“ (co však autor pokládal za onu esenci „*čapkovství*“ není konkretizováno). B. Vávra byl vyvráždějším a racionálně více založeným než jak bylo kritikovi milé: „*byla na něm jasně vidět propast let od doby, kdy Čapek svou komedii psal k dnešku*“.

*Národní osvobození*²⁸ komentovalo *Loupežníka* jednoznačně pozitivně. Po režijní i herecké stránce se jednalo o „*čistě provedenou inscenaci*“, která předvedla Čapkovu hru „*ve svěžích a neotřelých barvách*“. Drama na jevišti vyniklo „*křehkou čistotou a mistrovskou jednoduchostí i skrytou poesíí*“ a může být považováno za kmenový text české dramatiky.

Jako rušivý element vnímá autor taneční výstupy lesních žínek, které představení „*tříštily*“. Zaráží tu věta o ukázce herecké vytríbenosti a „*venkovského divadelnictví*“. Je možné, že pražští kritici považovali Plzeň za venkovskou scénu?

V *Práci*²⁹ lze číst, že Čapkova hra nemůže odpovídat „*aktuálnímu dramaturgickému poslání*“, jelikož se jedná o „*hříčku individualistické vzpoury*“. Kritik konstatuje, že režisérova úprava hře prospěla, ačkoliv místy je plzeňské pojetí „*až příliš pohádkové*“.

Za odstrašujícího pokládá plzeňského *Loupežníka* Pavel Kypr v týdeníku *MY*.³⁰ Zjednodušeně řečeno: „*z Čapkova Loupežníka nezbylo po necelých třiceti letech nic, kromě několika lidových bonmotů*“, taková až „*operetní záležitost (...), filmová limonádička*“. Jedná se o důkaz, jaký kus cesty „*jsme mezi tím prošli ve svém společenském i uměleckém vývoji*“.

Volbu plzeňských divadelníků neváhá označit za dramaturgickou mýlku. Kypr připomíná, že plzeňské divadlo je scénou hodnou pozornosti, která by tím pádem „*snesla větší zatěžkávací zkoušku, než jakou si dala s Loupežníkem*“.

Jako poslední zmíním článek Hany Budínové z *Kulturní politiky*.³¹ „*Režisér správně vedl své herce v hlavních rolích k tomu, aby nebyli sentimentální*“.

---

²⁷BLÁHA, Z. *Mladá fronta* 21. 9. 1948, č. ročníku 5., č. výtisku 193.

²⁸Břz. Radostná žatva plzeňských. *Národní osvobození* 21. 9. 1948, č. ročníku 19.

²⁹z. *Práce* 21. 9. 1948, č. ročníku 40.

³⁰JANSKÝ, Emanuel (ed.). *Divadelní žatva 1948. Sborník dokumentů o novém československém divadle*. Praha: Umění lidu, 1948. s. 100 - 101.

³¹Op. cit.

tálními a skutečnosti vzdálenými tvory“. Přesto se jeho snaha minula účinkem. Herci si nedokázali podmanit diváky, neboť pozbyli „*ryzí lyriky, vnitřní vroucnosti a jemně odstíněného přednesu*“. Hlavová se vystříhala „*banální nasládlosti*“, avšak nedokázala osud své postavy prožít. Uznání se dostává představitelům menších rolí, kteří dokázali postavy lépe prokreslit.

Operní inscenace

Operní žánr zastupovala klasická hudební díla: Dvořákův *Čert a Káča*, Smetanova *Hubička* a Mozartova *Kouzelná flétna*, která všechna režíroval Karel Berman.³²

Méně známé tituly reprezentoval *Strašidelný dvůr* polského skladatele Stanisława Moniuszka v režii Emila Freliha a *Manon* Julese Masseneta, kdy režisér Viktor Severin byl rovněž autorem výpravy.

Čert a Káča

Dvořákova opera *Čert a Káča* byla ve Velkém divadle inscenována po osmi letech a jelikož ústřední role byly alternovány, proběhly dvě premiéry ve dvou po sobě jdoucích dnech. V článku k inscenaci je uvedeno, že jednomu z dřívějších plzeňských nastudování této opery byl přítomen sám skladatel. Následně je zrekapitulována geneze vzniku díla.

„*Plzeňský operní soubor jako celek zaslouží za provedení Čerta a Káči nejvyšší chválu a čest.*“³³ Takto otevírá kritik, který byl zjevně účasten obou premiér, popis a hodnocení inscenace.

Za bezchybnou souhrou orchestru spatřuje úsilí F. Belfína, který dokázal těleso dovést k „*intonační čistotě, rytmické přesnosti a neobyčejné jemnosti v dynamice*“. Kritik též vyzdvihoval „*dokonalé vyvážení zvuku*“, které bylo více patrné na druhé premiéře 17. října.

S hereckými výkony je také spokojen. Drobná výtka míří k J. Jůzkové (představitelce Káči), která „*tentokráte v přirozenosti hereckého projevu nedosáhla své obvyklé výše*“, ačkoliv její „*pěvecké nastudování role bylo stejně pečlivé jako jindy*“. Naopak M. Theimerová neměla ve stejné roli problém „*vykreslit povahový profil hubaté a nebojácné Káči*“. Za roli Jirky byl lépe hodnocen O. Černoch („*velmi jasně vokalisující, jehož hlas je přirozeně zvučný a dostatečně vyrovnaný*“), ale o J. Hořickém nepadlo jediné kritické slovo.

---

³²Angažmá operního pěvce, režiséra, hudební pedagoga a libretisty Karla Bermana (1919 - 1995) v plzeňském divadle se téměř kryje s obdobím, kdy zde působil i Zdeněk Hofbauer. Roku 1953 odchází do Národního divadla v Praze.

³³nd. Ant. Dvořák: *Čert a Káča*. *Pravda* 19. 10. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 245, s. 4.

Stejně je tomu s rolí Káčiny matky, kdy L. Neubarthová „vedle Anny Kasalové (...) měla úkol velmi obtížný“. Dva hlavní čerti se od sebe zásadně lišili naturelem: Marbuch (St. Hejduček) ztvárnil pekelníka vážného a mužného, „byl herecky i pěvecky jistý s krásně znějící vyšší polohou“. Do kontrastu s ním byl postaven K. Berman a jeho komicky pojatý Luciper. Bermanův výkon byl vystavěn na „přísném zřetelu k rytmickému obrazu partitury“.

Operetní inscenace

Mezi operetními tituly roku 1948 je netradičně zmiňována též *Fidlovačka* F. Škroupa a J. K. Tyla, kterou upravil a režíroval Rudolf Lampa.³⁴ Stejný muž režíroval - s jedinou výjimkou - i zbytek operetní plzeňské produkce. Režisérem a scénografem operety Bedřicha Nikodema *Setkání s Evou* byl Adolf Šmída a jejím upravovatelem Oldřich Nový.

Zpívající Goldoni

V říjnu 1948 byla na prknech Malého divadla uvedena zhudebněná komedie C. Goldoniho *Zpívající Benátky*.³⁵ Recenzent titul označuje za druhou operetní premiéru sezóny, ale v knize *100 let českého divadla v Plzni* je uvedeno číslo vyšší.

Hrálo se v překladu A. Hoffmeistera a autorem hudby byl J. Ježek. Hoffmeister učinil z typů italské komedie lidi podobné těm, které předváděli J. Voskovec a J. Werich. „*Tento vtíp ztratil už svou útočnost, protože zmizel její cíl: poměry se změnilly tolik, že může dokonce nabýt smyslu zcela opačného, i když mimoděk*“. Ze jmen zmiňovaných osobností Osvobozeného divadla je jasné, že kritik nemůže považovat inscenaci za vhodný dramaturgický tah.

Ježek, který se pokoušel vytvářet „*hodnotnou populární hudbu a nový typ operetní hudby*“, je kritikem popsán jako složitý jedinec, který „*splácel jednou částí své tvorby daň jazzové horečce, která tehdy ovládla mnohé skladatele*“. Tyto melodie se staly mezníky ve vývoji hudby, ale záhy vybledly.

Málo invenční režijní vedení R. Lampy inscenaci nepomohlo a kritik přijal výsledný tvar rozpačitě. O dirigentovi a výtvarníkovi padne zmínka pouze proto, aby bylo učiněno zadost žánru divadelní kritiky a tyto složky nebyly opomenuty. Ani o hereckém provedení nám text mnoho nesdělí. Snad jen jaká má postava být a zda tento požadavek byl či nebyl konkrétním hereckým představitelem naplněn.

---

³⁴Budu se držet informací z publikace *100 let českého divadla v Plzni* a uvádět u inscenací žánrové zařazení, jaké se jim dostalo v 50. letech 20. století.

³⁵*ed. Goldoni: Zpívající Benátky. Pravda* 5. 11. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 258, s. 4.

Plzeňský balet

Dvě baletní díla tohoto období (*Coppélia*, *Italské capriccio*) byla spojena do jediného večera a rozdílní byli autoři hudby i dirigenti - M. Lebeda a F. Belfín. Autorem výpravy byl A. Calta a choreografem i sólistou Josef Škoda. Právě Škoda na tento večer vzpomínal výše (s. 18), takže se k němu nebudu vracet.

3.4 *Divadelní žatva* (několik podstatných informací)

Zmínila jsem soutěž *Divadelní žatva*. Jelikož o ní budu hovořit častěji, není od věci učinit malý exkurz do historie této soutěže.

Šlo o přehlídku vybraných českých, moravských a slovenských divadelních souborů a jejich inscenací. Prvního ročníku se účastnilo 8 pražských a 22 mimopražských divadel, která byla rozdělena do tří skupin: stálá divadla, divadla oblastní neboli zájezdová a divadla pro mládež.

Po sedm týdnů - od soboty 4. září do pondělí 25. října 1948 - se soubory prezentovaly na jevištích dvou pražských divadel: Divadla umění lidu (karlínská opereta) a Divadla mladých pionýrů na Senovážném náměstí. V rámci první *Divadelní žatvy* bylo provedeno 30 inscenací, přičemž každé divadlo si mohlo dle vlastního uvážení volit ukázky ze svého repertoáru. V Divadle umění lidu bylo sehráno 26 představení a Divadlo mladých pionýrů hostilo 9 soutěžních představení. Vyhlášení vítězů a udílení cen proběhlo 28. října.

V porotě této *Divadelní žatvy* - jíž jmenoval ministr informací Václav Kopecký - se sešla různorodá skupina lidí složená programově tak, aby v ní byla odborná veřejnost (J. Träger, E. A. Saudek) i vybraní zástupci z lidu.

Komu byla tato akce určena a co bylo jejím cílem?³⁶ Široká veřejnost, která by mohla získat přehled o soudobé divadelní tvorbě (i té mimopražské), nebyla cílovou skupinou, k níž by směřoval zájem organizátorů. O soutěži byli spraveni - pomocí letáků rozdáváných v různých pražských podnicích - zejména straničtí představitelé a odboráři. Snaha, aby byl do divadel nalákán primárně tzv. lidový divák, nikoliv pouze interestent (*tj. vzdělaný příslušník „privilegovaných vrstev“ žijících ve světě požitku, pohodlí, nečinnosti*) se minula účinkem a o představení nebyl valný zájem.

Jednalo se spíše o druh prověrky, během níž měli „*ideoví dohlížitelé*“ posoudit, „*jak který umělecký soubor chápe pokrokovost v divadelní práci*“. Mělo být ověřeno zdravé založení celého souboru a zajištěn správný budoucí vývoj.

---

³⁶ ČERNÝ, Jindřich. *Osudy českého divadla po druhé světové válce: divadlo a společnost 1945-1955*. Praha: Academia, 2007. 526 s.

Před udělováním cen vystoupili E. A. Saudek a J. Honzl s nepříznivou kritikou mnoha představení. Saudek zdrtil více než polovinu představení, z nichž byla většina mimopražských.

Inscenace oceněné na *Divadelních žatvách* nebyvaly těmi nejkvalitnějšími a proto nikdy nebyla oceněna práce J. Frejky, A. Radoka a dalších významných režisérů. Udělení či neudělení ceny svědčilo primárně o vhodné či nevhodné ideologičnosti dané inscenace. Přesto budu upozorňovat na plzeňské inscenace, kterým se tohoto ocenění dostalo.

Obsah a výpovědní hodnota dalších žatevnických sborníků se ročník od ročníku zhoršovala. Informace v nich obsažené byly kusé - neobsahovaly výběry z recenzí (sborník k 2. ročníku), posléze chyběly projevy, zevrubnější hodnocení soutěžních i vítězných inscenací a dostatek fotografií.

3.5 Divadelní sezóna 1948/1949

Bratislavský předpis nařizoval divadlům co a v jaké míře mají hrát. Jak vypadal plzeňský repertoár, jaké premiéry přinesla první polovina roku 1949? Jednalo se o socialisticky přesně naordinovaný brak? A jak vypadala slavná inscenace *Macbetha*, již vzpomínalo mnoho kritiků a pamětníků?

Řečí čísel se jednalo o sezónu plodnou, neboť KOD v Plzni odehrálo 35 premiér. O některých inscenacích (premiérováných do konce roku 1948) jsem již hovořila a budu se proto zabývat pouze těmi, které byly premiérovány od ledna do července 1949.

Premiéry činoherní

První činoherní premiérou roku 1949 byly Čechovovy *Tři sestry* režírované Zdeňkem Hofbauerem.

Z domácích autorů byl vybrán A. Jirásek (*Pan Johanes*) a V. K. Klicpera (*Hadrián z Římsů*). Ukázkovým příkladem výrobního dramatu byla pak *Parta brusiče Karhana*, kterou plzeňští činoherci měli na repertoáru od června.

Veselohra *Volá vás Tajmyr*, kterou J. Černý označuje za „*situační crazy-komedii*“³⁷, vyplňovala oddechovou část repertoáru a pomáhala plnit kvótu nařizující inscenovat sovětské hry.

Na konci sezóny odchází z plzeňského divadla činoherec a režisér Vladimír Huber, který získal nové angažmá v Realistickém divadle v Praze. Mezi jeho poslední režie patřila *Periferie*, *Sedlák svým pánem*, *Pan vyslanec* či opereta

---

³⁷ ČERNÝ, Jindřich. *Osudy českého divadla po druhé světové válce: divadlo a společnost 1945-1955*. Praha: Academia, 2007. 526 s.

Opuncie. Jako herec ztvárnil role Harpagona (*Lakomec*), Argana (*Zdravý nemocný*) či Juana (*Sedlák svým pánem*).

Hofbauerův tajemný *Macbeth*

Inscenaci Shakespearova *Macbetha* autoři článků o Z. Hofbauerovi často, tu podrobněji - tu méně podrobně, zmiňovali. Navzdory úspěšnosti inscenace jsem našla pouze dvě divadelní recenze a divadelní program. Tyto texty se zaměřují primárně na dramatickou předlohu a inscenace je odstavena na pomyslnou druhou kolej.

Macbeth je pozoruhodným i proto, že Shakespearovy tragédie se v těchto letech příliš nenosily a přednostně byly uváděny jeho komedie, neboť doba stranila optimistickému, komediálnímu žánru.³⁸ Zde je třeba hledat důvod malého novinářského zájmu o tuto inscenaci.

Jednalo se o 12. činoherní premiéru sezóny, která se konala 12. března 1949 v plzeňském Velkém divadle.

Divadelní program k inscenaci *Macbetha* si nekladl za cíl „*dotknout se vši bohaté myšlenkové náplně této tragedie (...), ale upozornit na dramaturgický záměr. Promyšlení a rozbor patří divákovi po konci závěrečného obrazu.*“

Program zmiňuje dřívější inscenace této tragédie a seznamuje čtenáře s tím, o čem se především hraje. „*Při každé inscenaci Shakespeara na našem jevišti jde vždy o víc, než o pouhou aktualizaci tohoto básníka (...), jde vždy zároveň o hledání cesty pro nový režijní výraz a o změření hereckých sil na žulových postavách tohoto čaroděje vášní a potápěče do jejich nejpropastnějších hlubin.*“³⁹ Proto je tato premiéra chápána jako událost mimořádného významu, která by měla doložit „*uměleckou konsolidovanost*“ plzeňského činoherního souboru.

Po úvodu se text snaží postihnout dobu, v níž Shakespeare tvořil, o co usiloval (totiž o realistické zobrazení života) a s čím se musel vypořádat („*s alegoricko-symbolickými, to znamená neživými*“ divadelními prostředky a prvky). Za nejrealističtější jsou pokládány postavy lidí nižších stavů (např. vrátného, hrobníků, řemeslníků). Takto bylo Shakespearovo dílo nahlíženo u nás na konci 40. let.

„*Macbeth je po deseti letech první Shakespearova tragedie, kterou uvádí plzeňské divadlo na scénu.*“⁴⁰ Jde o inscenaci, která je „*pro Plzeň významnou kulturní událostí*“. Shakespearovy komedie byly v Plzni uváděny podstatně

---

³⁸V Plzni byl v těchto letech inscenován *Večer třikrálový* a *Veselé paničky windsorské*.

³⁹G. Program k inscenaci *Macbetha* v Městských divadlech v Plzni, 1949, 4 s.

⁴⁰jk. „*Macbeth*“ - výstraha velikášství a bezohlednému sobectví. *Pravda* 19. 3. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 12, s. 10.

častěji (například *Mnoho povyku pro nic*, *Sen noci svatojánské*, *Veta za vetu*, *Zkrocení zlé ženy*).

Kritik se dotazuje, zda může Shakespeare soudobému divákovi sdělit něco podstatného, objeveného, nového, „*zda po převratných změnách, kterými svět prochází, má autor co říci dnešku a zda jeho hry nejsou již pro současnost mrtvé*“. Odpovídá si že nikoliv, neboť i k socialistickému člověku dokáže alžbětinská dramatika hovořit „*řečí živou a přesvědčivou*“.

Autor článku upozorňuje na Shakespeara jako toho, kdo neznal „*zákonů třídního boje, ale znal hluboce společnost a člověka*“. Je poukazováno na skutečnost, že Shakespeare zobrazoval primárně vladaře a šlechtice, „*jakožto nositele a představitele společenské morálky a společenských zákonů*“, což byla nezbytná daň době, v níž žil a tvořil. Tehdy lze nalézt šlechtice pokrokové a „*činorodé*“ vedle těch „*rozvrácených a zdegenerovaných*“. Zároveň je vyzdvihován jako dramatik, jenž dokázal zachytit „*lid a jeho moudrost - ať je třeba oděna do šaškovského šatu*“. Jeho dramatika je aktuální a bude se na repertoáru divadel objevovat i „*po definitivním odstranění třídního boje, jakožto mocnou silou a plastičností ohrožené výtvořky kulturních dějin lidstva*“. Obširný úvod pojednávající o dramatikovi ukazuje, jak dobová ideologie vykládala a k obrazu svému přetvářela tzv. klasické autory.

„*Hofbauerova režie dovedla vytěžit z této tragedie vše, co je užitečné pro dnešek a co (...) mluví řečí velmi srozumitelnou a názornou.*“ Pod historickým nánosem měl být rozpoznán „*chorobně individualistický velikášský sobec*“ - ať si pod tímto pojmem měli diváci představit německého okupanta nebo buržoazního vykořisťovatele - a tento cíl plzeňští divadelníci splnili. Sobci stále žijí a „*v honbě za mocí a za zvýšením svých osobních výhod není jim nepřijatelný žádný hanebný čin, není jim odporná a nedostupná ani zvířecí bestialita*“. *Macbeth* má sloužit za odstrašující příklad pro ty, kdo vše podřizují svému osobnímu prospěchu. Inscenace nechce diváky fascinovat a ohromit, „*nepoklesne k plané senačnosti a efektnímu omračování (...). Každý výstup (...) má svůj přísný řád, svá oprávnění*“.

Scéna A. Caltý přispěla ke zvýšení apelativnosti hry, jejíž ovzduší je „*nasyceno krutou vášní a předzvěstí záhuby*“. Caltá tento požadavek dokázal „*do krajnosti vystupňovat*“. Bohužel zde není specifikováno, jak konkrétně scéna vypadala. Určitou představu si můžeme vytvořit na základě fotografií.⁴¹ Scéna byla jednoduchá, nepřehlněná, dominoval jí vždy jeden ústřední objekt, například strom či sešikmený hodovní stůl vrhající stíny. Po stranách jeviště byly po celé představení „kamenné“ stupně. Velmi kontrastní osvětlení vyvolávalo zdání démoničnosti, stejně jako kostýmy a líčení herců. V *Encyklopedii divadelních souborů* je toto „*monumetnálně expresivní prostorové*

---

⁴¹Viz příloha D.

řešení“ označeno za vyvrcholení Caltovy tvorby v plzeňském divadle.⁴² Po porovnání plzeňské produkce těchto let na základě scénografií zachycených na fotografiích, pokládám za nejlepší prostorové řešení *Macbetha*.

Z herců je jmenován pouze Z. Hofbauer, představitel titulní role, kterému se podařilo ztvárnit Macbetha „*ve velkorysém i do podrobnosti pronikajícím hereckém projevu, s bohatými odstíny jeho ctižádostivého nitra, spějícího od váhavosti až k vražednému šílenství*“. Kritik oceňuje i výkony dalších, především mladších herců, ovšem bez toho, aby se o nich podrobněji rozepsal či uvedl jejich jména.

Jak tedy ve skutečnosti vypadal onen *Macbeth*, kterého kritik prognosticky pasoval na „*jeden z vrcholů letošní sezóny v Plzni*“? Kritik - který neměl zcela utříděné pojmy „představení“ a „inscenace“ a užíval jich značně náhodně - nám na tuto otázku neodpovídá.

Nejvíce se dozvíme z nejkratšího textu otisklém v *Práci*.⁴³ V dramatické předloze je viděna paralela k nacistické okupaci a snaze Němců po světovládě.

„*Režisér (...) se snažil vytvořit (...) nový pathos, vrátit se s dnešními zkušenostmi kus cesty zpět a odtud hledat nové východisko, novou cestu k umění dneška.*“ Kritik lituje, že Hofbauer nebyl sto udržet patos v průběhu celé inscenace a udržet „*jednotný sloh*“. Herci nedokázali své postavy po celou dobu náležitě monumentalizovat. „*Vedle sevřených výkonů v pevné linii byly jednotlivosti hrány ležérně, až všedně s nebezpečným sklonem k ploché rutině.*“ Právě výkyvy mezi patosem a „*šedou průměrností*“ inscenaci srážely.

Pozitivně je hodnocena především výprava („*sugestivní scénická architektura a pathetická úprava scén*“), osvětlení a scénická hudba.

Nemohu posoudit, jakou měrou se jednalo či nejednalo o sukces sezóny, ale vzhledem k tomu, kolik lidí se této inscenaci věnuje a jak nízká je výpovědní hodnota svědectví, nebojím se *Macbetha* označit za nejtajuplnější inscenaci sezóny 1948/1949 v divadle J. K. Tyla.

„Divadlo pravdivé, prosté a lidsky vřelé“

Ve 2. ročníku *Divadelní žatvy* (15. září - 5. listopadu 1949) byla oceněna plzeňská inscenace *Parta brusiče Karhana*. KOD v Plzni se dostalo čestného uznání za jevištní zpracování této hry, které bylo „*krajinskou obměnou, skoro rovnocennou už zlidovělému provedení pražskému právě svou osobitou plzeň-*

---

⁴²ŠORMOVÁ, Eva. *Česká divadla - encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000. s. 78.

⁴³p. Výstražná tragedie o Macbethovi. *Práce* 17. 3. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 64.

skostí“.⁴⁴ Za režijní uchopení *Party brusiče Karhana* byl třetím místem ve skupině režisérů oceněn S. Vyskočil.

Velké množství novinových ohlasů na *Partu brusiče Karhana* je paradoxním kontrapunktem k inscenaci *Macbetha*, o níž se sice hovoří také v superlativech, ale dosti spoře.

Novinář věnuje více prostoru textu: „*V. Káňovi se podařilo v jeho Partě brusiče Karhana zachytit ještě horko dnešní skutečnosti právě na onom úseku, kde se v mohutném úsilí svalů, mozků i srdcí kuje náš zítřek. (...) bylo konečně napsáno nové divadlo naší doby, divadlo pracujícího člověka.*“⁴⁵ Tímto oslavným pajánem započíná kritik svůj text. Káňovi se podařilo probudit v plzeňském obecnstvu „*napjatou účast*“, kdy se všichni chtěli pozvednout ze sedadel a pomoci hrdinům dramatu řešit jejich problémy.

Ale skutečně plzeňští diváci přijímali *Partu brusiče Karhana* s takovým nadšením? Vždyť slova o entuziasmu diváctva nekorespondují se vzpomínkou Jiřího Němečka (str. 17).

Aby byl výkon divadelníků věrohodný, bylo nezbytné seznámit se s prostředím továren. Celý soubor „*vyvinul nejpoctivější úsilí přiblížit se co nejvíce prostředí hry, ztotožnit se s představovanými postavami a osvojit si zároveň i kolektivní cit, příznačný pro každou dílnu a továrnu*“. „*Režisér a herci se (...) seznamovali s továrním ovzduším, se stroji i s lidmi v modračkách a diskutovali s nimi i mezi sebou o problémech hry.*“ O konkrétních hereckých výkonech nepadne jediná zmínka.

Touto divadelní kritikou (dá-li se uvedený text takto označovat), jsme informováni o scéně A. Calty, kterému se podařilo „*dodržet čistý realismus*“. Calta tupě nekopíroval scénu popsanou ve scénických poznámkách, ale snažil se o „*co nejpravdivější a přitom co nejúčinnější umělecký tvar*“.

Výsledkem kolektivní snahy byla inscenace, jež „*bude beze sporu patřit mezi nejlepší*“ provedení Káňova textu. „*Hra i herci své splnili - záleží teď již jenom na plzeňském obecnstvu, jak se svému divadlu za toto vynikající představení odmění a jak bude doplňovat hlediště*“.

Operní premiéry

Důraz byl kladen na domácí tvorbu, která je doplněna o Bizetovu *Carmen* a Mozartovu *Figarovu svatbu*.⁴⁶

---

⁴⁴JANSKÝ, Emanuel - MAŠEK, Václav (ed.). *Divadelní žatva 1949. Sborník dokumentů o novém československém divadle*. Praha: Umění lidu, 1950. s. 11 - 12.

⁴⁵jk. Divadlo pravdivé, prosté a lidsky vřelé. *Pravda* 11. 6. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 24, s. 10.

⁴⁶Jednalo se o obnovenou premiéru inscenace z ledna roku 1948, kdy byla v Plzni *Figarova svatba* nastudována v pohostinské režii Miloše Wasserbauera (který tehdy působil

Soudobou operní tvorbu zastupovalo *Pozdvižení v Efesu* skladatele Iši Krejčího.⁴⁷

První operní premiéra roku

Na počátku ledna 1949 proběhla premiéra Smetanovy opery *Tajemství*. Pokračuje se v započatém cyklu, takže během pěti let jsou v Plzni nastudovány takřka všechny nejslavnější Smetanovy opery.

Po obecném hodnocení stavu operního souboru divadla J. K. Tyla následuje v recenzi rozbor všech složek inscenace, aby se v závěru kritik dostal až k osobě B. Smetany.⁴⁸

„V práci plzeňského operního souboru lze v letošní sezóně pozorovat potěšitelný zjev: soubor se sčeluje, vyrovnává, nemá tak význačných slabin, aby tím trpěla celková úroveň představení a nemá také význačnějších výkyvů v kvalitě nastudování jednotlivých premiér.“ Kritik je potěšen skutečností, že takový progres zaznamenává soubor tvořený zejména mladými pěvci. Mezi nimi vynikal B. Kramosil a J. Jůzková v rolích konšela Kaliny a Rózy a chváleni jsou i ostatní herci. Rozporuplný postoj kritik zaujímá ke K. Bermanovi, ztvárňujícímu vojenského vysloužilce, který by se měl stát lidštějším a přirozenějším ve svém projevu. Za chybný krok pokládá autor obsazení role Blaženky a Vítka. J. P. Vinšovi neupírá hlasový potenciál, ale vzápětí dodává, že se jedná o hlas dosud: „neukázněný, nevypracovaný, chybí mu mnoho též v hudebním pochopení role“. V. Severová „má hlas (...) roztrhaný, v intonaci často nejistě kolísající“, což vede k nelibozvučnosti. Hlasovou nedostatečnost nedokáže vykompenzovat ani hereckým výrazem.

F. Belfín řídil orchestr „svižně a výrazně“, přičemž nejlepší výkon podali hudebníci ve fugatu přede hry, jež znělo „jemně a lyricky“. Režie se ujal hostující L. Mandaus, o scénickou a kostýmní stránku se zasloužil K. Svolinský.

Premiéry „lehkonohé múzy“

V operetě se mimo jiné objevily tituly *Bohové na zemi* a *Opuncie*, pod nimiž je jako autor hudby podepsán plzeňský dirigent J. O. Karel (1920 - 1989).⁴⁹

---

v Zemském divadle v Brně) a orchestr tehdy řídil Francouz Walter Ducloux.

⁴⁷Hudební skladatel a dirigent Iša Krejčí (1904 - 1968) byl po 2. světové válce zaměstnán jako vedoucí operního souboru Olomouckého divadla a od roku 1958 byl dramaturgem opery Národního divadla v Praze. Mezi jeho hudební díla patří např. opera *Pozdvižení v Efesu*, *Serenáda pro orchestr*, *Kasace pro flétnu, klarinet, trubku a fagot*.

⁴⁸ed. Úspěšná premiéra Smetanova „Tajemství“. *Pravda* 22. 1. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 4, s. 10.

⁴⁹Jaromír Otto Karel obohatil českou hudební scénu o několik operet: *Harvey a já*, *Pan společník rád* nebo *Liliomfi*.

Ten působil v Plzni od sezóny 1948/1949. Řídil orchestr při inscenacích *Fidlovačky*, *Krále tuláků*, *Podskalák*, *Girofla - Girofly*, *Divotvorného hrnce*, *Polské krve*, *Nebe na zemi*, *Paganiniho* a dalších. Zastával též funkci korepetitora a sbormistra a průměrně nastudoval 5 - 7 titulů ročně. Právě Karel se zasazoval o zřízení operetního souboru, jehož se stal roku 1954 i prvním vedoucím. Z KOD v Plzni odchází roku 1961 do Divadla E. F. Buriana.

Na 2. ročníku *Divadelní žatvy* bylo operetě *Podskalák* uděleno čestné uznání ve skupině lidových her se zpěvy a tanci. *Podskalák* „*zdůraznil motivy realistické a myšlenku mravní převahy člověka z lidu*“. Čestného uznání se dostalo i herci R. Lampovi „*za ukázněný realistický výkon v postavě zedníka Brambora (...), který naznačuje cestu k obrodě operetního herectví*“.

Nevydařená operetní novinka

Opereta byla vnímána jakožto sídlo toho, „*co ze svého díla vyloučili všichni skuteční dramatikové a velcí skladatelé: laciná líbivost, podlézavost obecnostvu, hovnění zkaženému vkusu maloměšťáckých snobů, kteří toužili po pěkně podívané, při níž se nemusí ani nic myslit ani cítit*“. Proto bylo záhodno tvořit operety nové, lépe vyhovující době.⁵⁰

Opereta *Bohové na zemi* měla za autory divadelníky a hudebníky z KOD v Plzni. Dirigentem orchestru a autorem hudby - která byla „*pečlivě a vkusně*“ zkomponovaná, ale nedokázala se oprostit od starších vzorů - byl J. O. Karel. O texty se postarala trojice L. Fišer - Z. Kryžánek - R. Lampa, který též řídil inscenaci jako režisér. Snahou autorů bylo: „*pozdvihnout operetu k dnešku, k dnešnímu pracovnímu úsilí (...). Snažili se též o větší vtipnost vůbec*“.

Navzdory úsilí tvůrců kritik stěží hledá pozitivní stránky inscenace. Chybou byla zaprvé neúměrná délka libreta. „*Nemysleme však (...), že bylo nejprůhodnější obrátit se v jakékoliv formě k řeckému Olympu*“. Námět a zasazení příběhu do antického Řecka také není považováno za šťastný inscenátorský tah. „*Divák, který nezná funkce řeckých bohů, jejich vzájemné vztahy, jejich působení a účel, mnohému zvláště z počátku těžko porozumí*“. Kritik nezapochybuje o úmyslu autorů vytvořit „*hodnotnou lidovou zábavu*“, kterážto snaha se ale minula účinkem.

„*Hlavní idea je dramaticky chabě vybudována*“ - vytýká kritik a za dějově nejslabší pak pokládá 3. jednání. Výsledný tvar klade důraz na vnějšek a ubírá myšlenku na „*bohatství a rozmanitost*“. „*I při všech těchto výhradách znovu opakujeme, že novou operetu vítám jako první krok, namířený proti starému operetnímu braku*“.

---

⁵⁰ ANONYM. Operetní novinka plzeňských autorů. *Pravda* 19. 2. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 8, s. 10.

3.6 Divadelní sezóna 1949/1950

Začala bych zprávou o předplatném a jeho podmínkách, která lákala diváky na novou sezónu 1949/50.⁵¹

Na výběr byla dvě předplatná: do Velkého a do Malého divadla, která se odlišovala cenou i počtem představení. Za 240 - 760 Kčs si zájemci mohli pořídit předplatné na 20 představení hraných ve Velkém divadle. Tato představení byla každé dva týdny a hrací den byl pohyblivý - úterý, středa, čtvrtek či pátek. V rámci Malého divadla bylo vytvořeno předplatné čítající deset večerů, takže představení pro abonenty se konala vždy za tři týdny a to buď ve čtvrtek nebo v pátek. V ceně (130 - 330 Kčs) byly zahrnuty i divadelní programy. Oproti předplatnému pro předchozí sezónu se jednalo o výrazné zdražení.

Zájemci byli ujištěni, že repertoár divadel se liší a je možné zakoupit obě nabízená abonmá „*bez obav, že uvidí některou hru dvakrát*“. Konkrétní repertoár měl být uveřejněn dodatečně.

Aby se lidé nechali snadněji přesvědčit ke koupi předplatného, uzavírá text informace, že od nové sezóny bude soubor činohry obohacen o 15 členů, kteří přijdou z Ostravy, Prahy, Gottwaldova, Karlových Varů i odjinud. Nové tváře (sólisté i členové sboru) přibudou i do operního souboru a plzeňský balet bude posílen především o muže. Opereta získá vlastní orchestr, takže bude moci hrát i ve dnech, kdy na druhé scéně bude uváděna opera či balet. V roce 1950 odchází z KOD v Plzni scénograf Antonín Calta a předním plzeňským výtvarníkem se stává Vladimír Heller.⁵²

Snaha získat nové předplatitele nebyla stoprocentně úspěšná. V říjnovém vydání plzeňských novin je článek stěžující si na malý zájem diváků o předplatné do Malého divadla, který „*nijak neodpovídá kulturní potřebě Plzně*“.⁵³

V sezóně 1949/1950 uvedlo plzeňské divadlo 34 premiér. Šlo o inscenace, které nevybočovaly z šedivého průměru. Na *Divadelní žatvě 1949* získala opera K. Kovařovice⁵⁴ *Psohlavci*⁵⁵ 3. cenu a čestných uznání se do-

---

⁵¹ANONYM. Městské a oblastní divadlo vypisují předplatné. *Pravda* 18. 6. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 25, s. 9.

⁵²ŠORMOVÁ, Eva. *Česká divadla - encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000. s. 77 - 87.

⁵³Šn. Větší pozornost Malému divadlu. *Pravda* 15. 10. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 42, s. 6.

⁵⁴Karel Kovařovic (1862 - 1920) byl skladatel a dirigent, autor písní, instrumentálních a klavírních skladeb, melodramů, oper a symfonických i komorních baletů.

⁵⁵Žatevní operní porota zhlédla 22 představení, která se konala v domácím prostředí souborů v 9 obcích. *Psohlavci* byli oceněni „*za ideologicky promyšlené podání zásluhou režie, dirigenta, výkonu orchestru a sboru a zvláště se zdůrazňuje postava Jana Koziny v podání Stanislava Zlesáka, umělce vysoké pěvecké kultury*“. (*Divadelní žatva 1949. Sborník*

stalo baletu *Filosofská historie*⁵⁶ i operetě *Tvrdohlavá žena*.⁵⁷ KOD v Plzni získalo 3. místo mezi soubory za činohru *Vstanou noví bojovníci*⁵⁸, kterou upravil L. Pistorius a režíroval Z. Hofbauer: „*Za přesvědčivé provedení obrazu z počátku bojů naší dělnické třídy (...), v němž dostala hra zásluhou nové úpravy (...), režie a zralých hereckých výkonů hlubší smysl*“.⁵⁹

Lidový soudní proces

Působivým divadlem sezóny lze nazvat vykonstruovaný proces se dvěma politickými vězni a zaměstnancem Borské věznice, který se odehrál v prostorách Velkého divadla. Za údajnou přípravu vězeňské vzpoury byli diváky uznáni vinnými a provizorní soudní síní se skandovalo „Pověsit! Pověsit!“.

Jednalo se o majora René Černého a Stanislava Broje, bývalého mluvčího zemědělců plzeňského kraje, kteří trávili trest v samovazbě na bloku C.⁶⁰ To jim nikterak nebránilo v plánech na osvobození politických vězňů. Dvojici doplňoval vězeňský lékař, strážmistr Čeněk Petelík, jenž „*naletěl provokatérům z řad vězňů*“.⁶¹ Tento spektakl má poukázat na křehkou hranici mezi ideologií, politikou, životem a světem divadla.

Nemastná neslaná sezóna v činohře

V činohře se uplatnily inscenace soudobých českých autorů: J. Klímy (*Ohnivá hranice*), J. Nezvala (dramatizace *Vstanou noví bojovníci*⁶²) a J. Zrotala (*Slepice a kostelník*). *Mordovou roklí* se plzeňskému publiku poprvé představil dramatik M. Stehlík.

---

dokumentů o novém československém divadle)

⁵⁶Porota pro balet zhlédla 8 představení v 6 obcích.

⁵⁷Porota pro operetu a lidovou hru se zpěvy a tanci zhlédla 19 představení v 17 obcích. *Tvrdohlavá žena* byla oceněna, jelikož režisér i soubor „*dovedl správně vyhmátnout pokrokový charakter této hry*“. (*Divadelní žatva 1949. Sborník dokumentů o novém československém divadle*)

⁵⁸Porota oblastních divadel v oboru činoherním viděla 44 představení ve 30 obcích.

⁵⁹JANSKÝ, Emanuel - MAŠEK, Václav (ed.). *Divadelní žatva 1949. Sborník dokumentů o novém československém divadle*. Praha: Umění lidu, 1950. s. 9 - 106.

⁶⁰Zde mělo - dle pamětníků - dojít v letech 1949-1950 k jedenácti úmrtím, která zapříčinili vězeňští dozorcí.

⁶¹O události činí zmínku J. Černý v knize o divadle a společnosti prvních poválečných let a dvě vzpomínky na tento proces obsahuje publikace Antonína Kratochvíla *Žaluji. Svědectví a myšlenky o deformacích stalinské justice v Československu*.

⁶²Nezvalovi udělila porota II. ročníku *Divadelní žatvy* čestné uznání za „*tvorivě samostatnou*“ dramatizaci románu A. Zápotockého.

Jako „vítězství lidu nad církevní hierarchií“⁶³ byla označena inscenace *Jan Husa*.

Ze zahraničí byli preferováni umělci tzv. východního bloku - polští (A. Fredro), maďarští (S. Gergely) a ruští (N. V. Gogol, P. A. Pavlenko, A. Simukov).

Byl vyzdvihován *Makar Dubrava* A. Kornejčuka, kdy jádrem hry je „bitva o uhlí, základní pilíř pětiletého plánu“. Tedy příkladné budovatelské drama „určené pro lid, pro nejširší masy, kterým má být názorně předvedeno, v čem spočívají „obtíže růstu“, v čem spočívá síla pracujících, bolševická kritika a sebekritika a jak je třeba dialekticky analysovat všechny problémy“.⁶⁴

Příspěvatel *Pravdy* konstatoval, že režisér J. Benátský nepřenesl drama na jeviště dostatečně pečlivě a snížil tak vyznění hry. Důvodem této dramaturgické volby bylo i 700-té výročí „našeho hornictví“.

Československou premiéru si v Plzni odbyla komedie *Pomsta* A. Fredra.⁶⁵ Jednalo se o inscenaci „pečlivě režiséřsky připravenou“ Čestmírem Řandou. Proto měla předpoklady být „početně navštěvována pro svůj půvab, vtíp i krásné přebásnění“, které vytvořil F. Hrubín. Další inscenace tohoto dramatu vznikla až o sedm let později v Slezském oblastním divadle Z. Nejedlého v Opavě.

Diváci měli možnost shlédnout též inscenaci *Večer tříkrálový*, jíž dali režisér Z. Hofbauer a výtvarník J. Raban „renesanční lehkost (...). Režisér držel komedii v mezích kompaktní hry, takže nebezpečí rozdrobení komedie v epizodní scénky (...) nepřicházelo v úvahu“.⁶⁶

Venkov jako přirozený spojenec, bratr a druh v boji za socialismus

Socialistické umění často deformovalo klasické texty, což dokládají i plzeňští *Naši furianti*.⁶⁷ Dle J. Černého pozbyl text svých kvalit, neboť „z panímámy *Dubské se stala zlá kulačka a z dědečka *Dubského* nechutný panský lokaj“.*

Inscenace je oproštěna od „rutinérství a selankovité machy, která už neu-

---

⁶³H. S. Jan Hus - vítězství lidu nad církevní hierarchií. *Pravda* 22. 10. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 43, s. 6.

⁶⁴H. S. Makar Dubrava - příklad našim havířům. *Pravda* 15. 10. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 42, s. 6.

⁶⁵H. S. Polská komedie o lásce a sváru. *Pravda* 17. 9. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 38, s. 6.

⁶⁶H. S. Shakespeare na plzeňském jevišti. *Pravda* 25. 2. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 8, s. 12.

⁶⁷Premiéra v lednu 1950 na počest stého výročí narození L. Stroupežnického.

kazovala pravdivý obraz české vesnice, ale idealisovala a zkreslovala nám ji“⁶⁸, na čemž má zásluhu zejména režisér S. Vyskočil, jenž ukázal postavy správně dobově nasvícené a podtrhl tak třídní zápas.

Hraje se o dvou vesnických boháčích a jejich dětech „zatížených mohutností tátových gruntů“. V opozici k nim je „vrozená inteligence a lidská soudnost“ Habršperka a Bláhy (proto nejlepší herecké výkony podali právě L. Kočandrle a J. Benátský). Markýtko zpívá po domažlicku a Krystýna chybuje proto, „že byla rodinou a veřejností zanedbávána“. Za jediný diskutabilní prvek inscenace považuje kritik „spuštění meziopony s Alšovou kresbou“, jež rušila jednoduchou scénu O. Vymazala.

Meluzína - první scénické provedení a další operní premiéry

Inscenace pohádkové opery *Meluzína* ve Velkém divadle bylo prvním divadelním nastudováním této zpěvohry. Rozhlasová inscenace vznikla o sedm let dříve. Autorem hudby byl J. E. Zelinka (účasten premiéry) a libretistou F. Kožík. Z kritiky se dozvídáme o hudbě i zpěvních partech. Vyzdvihována je režie K. Bermana, scéna B. Kramosila (o níž se nic konkrétního nedočteme) a dirigent F. Belfín, jenž „dovedl najít správný zvukový poměr orchestru k jevišti“ a „vypracoval (...) partituru rytmicky přesně, plasticky a dynamicky velmi jemně a výrazně“. Hlavní dvojici ztvárnila B. Vecková a J. Hořícký, které zdařile v dětské roli doplnila J. Holotová, osvědčující „mysl herecký i hudební“.⁶⁹

Libreto *Meluzíny* bylo přijímáno s rozpaky, což dokládá výrok hudebního kritika B. Karáska⁷⁰ o textu „čpícím uplakanou dobročinností útlocitných měšťáků“, který „neodhaluje třídní postoj našeho lidu ke skutečnosti“. Kriticky se stavěl i k hudbě, kdy dramatické dění je „přeneseno do orchestru (...) zpěv je chudý a invenčně málo výrazný (...) jeviště nemilosrdně odhaluje staticnost a bezobsažnost hudby“. Naopak ocenil orchestr, který hrál tak „přesně a citlivě (...) jak jsme zvyklí slýchat jen u nejlepších orchestrů“.⁷¹

Krom toho byly inscenovány klasické operní tituly skladatelů domácích i cizozemských. V čele opery stálo trio Belfín - Vašata - Berman.

---

⁶⁸H. S. Obraz české vesnice za dřívějších časů. *Pravda* 14. 1. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 2, s. 10.

⁶⁹ed. První scénické provedení nové české opery. *Pravda* 22. 4. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 16, s. 11.

⁷⁰Hudební publicista Bohumil Karásek (1926 - 1969) působil v letech 1947 - 1950 jako redaktor na Ministerstvu informací.

⁷¹KARÁSEK, Bohumil. Nová česká opera. In *Divadlo 10*, ročník 1. Praha: Umění lidu, 1950, s. 487 - 489.

Již bylo dosti Nedbala

„Balet je ve svém výběru omezen nepočetností svého souboru, a tak se musí spokojit dvěma baletními večery“ - konstatuje se při rekapitulaci sezóny.⁷²

V listopadu uvedli plzeňští umělci balet O. Nedbala *Pohádka o Honzovi*.⁷³ Nedbal je vnímán jako vynikající dirigent a violista, ale nikoli jako skladatel. Plzeňský kritik nesouhlasí s dramaturgickým výběrem a považoval by za vhodné uvést balet ruský, francouzský či „některý balet moderních českých skladatelů“. Soubor je však chválen za provedení inscenace „po stránce rytmické přesnosti, technické jistoty a lehkosti provedení“, to vše díky choreografii J. Škody. Dirigent A. Rosen vždy neudržel orchestr v rytmu a zvukové vyváženosti, což je připisováno na vrub jeho mládí. O scéně se nedočteme více než-li adjektiva „stylová, jednoduchá, prostorově účelná“.

Nejmenší baletní soubor soutěžící v rámci *Divadelní žatvy* vedl Josef Škoda.⁷⁴ Jeho dvouleté působení „dovedlo pozvednout (...) uměleckou úroveň souboru a zařadit jej repertoárově mezi nejprůbojnější tělesa.“ Nedokonalou technickou úroveň soubor kompenzoval kázní a disciplínou. Škoda se zaměřil i na výchovu nových tanečníků, neboť vyučoval v soukromé taneční škole.

3.7 Divadelní sezóna 1950/1951

Jde o sezónu plnou personálních proměn: v čele opery stane F. Belfín, balet povede J. Němeček a do Plzně přichází též L. Pistorius. V prosinci 1950 a v březnu 1951 zemřeli dva výrazní herci - Marie Grygarová a Leopold Kočandrlé, kteří v Plzni strávili velkou část profesního života. Kočandrlé zde působil již za V. Budila.

Od ledna 1951 začíná vycházet divadelní časopis, který byl prodáván zároveň s programem a obsahoval text (8 stran) i fotografie a kresby (4 strany). Měl informovat diváky o připravovaných inscenacích, zajímavostech divadelního provozu i kulturním dění v Plzni všeobecně.⁷⁵

---

⁷²GISSŮBEL, Karel. Krajské oblastní divadlo v Plzni pracujícím. *Pravda* 8. 7. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 27, s. 11.

⁷³ed. Úspěšná baletní premiéra. *Pravda* 19.11.49, č. ročníku 5, č. výtisku 47, s. 6.

⁷⁴TYMICHOVÁ, M. A. *Zpráva o ideové a umělecké vyspělosti baletních souborů v Divadle žatvě*. In *Divadlo 14*, ročník 1, Praha: Umění lidu, 1950, s. 852.

⁷⁵Časopis se mi nepodařilo ani v archivu Divadla J. K. Tyla ani v Národní knihovně dohledat.

Činoherní premiéry

Plzeňské divadlo uvádí jako první činoherní titul sezóny hru A. Jiráska *M. D. Rettigová* v režii E. M. Bergerové a se scénou V. Hellera, kterou umělci podali „srozumitelně a přijatelně“.⁷⁶ Slabinou je pouze malá hlasová intenzita herců, kterým není rozumět. Článek pranýřuje nešvar, kdy obecnost chodí na představení se zpožděním. „Ředitelství KOD by mělo důsledně trvat na tom, aby po zahájení hry nebyl nikdo do hlediště vpuštěn.“

Dále se premiérují čeští autoři (Prachař: *Hádají sa o rozumné*, Cach: *Duchcovský viadukt*), Ostrovskij, Molière, Gorkij i soudobá ideologicky zabarvená dramata S. Rachmanova, H. Fasta a V. Gusjeva.

Pan Puntila a jeho sluha Matti

O představení *Pan Puntila a jeho sluha Matti* jsem se dočetla v prosincové *Pravdě*.⁷⁷ Text avizoval první premiéru roku 1951, plánovanou do Malého divadla na 6. ledna. Hru novinář popsal jako veselohru zasazenou do Finska a „drasticky“ poukazující na „rozmařilost statkářů na severu Evropy“. Krom toho se dozvídáme, že text přeložili a upravili plzeňští umělci (manželé Pistoriusovi a Z. Jiráková) a o hudbu se zasloužil Pravoš Nebeský, který inscenaci též režijně řídil. Vertikálně rozčleněná scéna M. Štěpánka byla takřka holá. Byla na ní pouze zídka a pod ní v závěrečných obrazech velký stůl.⁷⁸ Žádné recenze na neobvyklý titul - Brecht se totiž u nás častěji inscenuje až od 2. poloviny 50. let - jsem ovšem nenalezla.

Naprostá absence recenzí na tuto inscenaci je o to zvláštnější, že šlo o československou premiéru tohoto dramatu. Z příběhu o statkáři - který ve stavu střízlivosti tyraznizuje své podřízené - a jeho sluhovi⁷⁹ by přece bylo možné učinit prvoplánovanou agitku. Dle novinářského mlčení si ovšem lze domyslet, že touto cestou se Nebeský neubíral. Na druhou stranu napsal Brecht hry, které by se do repertoáru socialistických divadel hodily lépe - například *Matku*. Brecht nebyl takříkajíc v kurzu, do prosazovaného modelu socialistického realismu se nehodil a jeho dílo nebylo zakázáno pouze proto, že byl komunistou. Komentovat plzeňskou inscenaci a upozorňovat na tohoto autora nebylo záhodno.

---

⁷⁶jk. Jiráskova M.D. Rettigová v Malém divadle. *Pravda* 21. 10. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 42, s. 11.

⁷⁷ANONYM. Krajské oblastní divadlo v novém roce. *Pravda* 30. 12. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 52, s. 11.

⁷⁸Viz příloha D.

⁷⁹Tuto látku již zpracovala finská autorka H. Vuolijoki.

Moderní opery

Za „zdařilou operní premiéru v plzeňském KOD“ pokládal novinář *Pravdy* večer sestavený ze dvou jednoaktových oper.⁸⁰ Dramaturgie odhlédla od Smetany a Dvořáka, aby byl dán prostor V. Novákovi (*Zvíkovský rarášek*) a B. Martinů (*Veselohra na mostě*).

Ve *Zvíkovském raráškově* je viděno dílo „plné pohody a jemného, dobromyslného vtípu“, kteréžto K. Berman - jako režisér i interpret - dokázal v inscenaci udržet. Následuje výčet herců zakončený lehce absurdní větou, že J. Hořícký „vybavil svou úlohu zvláště po herecké stránce velmi pěkně“. Výprava B. Kramosila byla prý vkusná (nic víc a nic míň).

Veselohra na mostě byla původně zkomponována jako rozhlasová hra „plná bujnosti a prostého veselí“. Operní režie se - netradičně - ujal Č. Řanda⁸¹, jenž „dovedl postavy hry nadat (...) srdečnou upřímností a prostotou“. Dirigentem obou děl byl K. Vašata „dbající nejen rytmické přesnosti a náležitého uplatnění melodického žvihu, ale i správného a ne vždy snadného vytváření zvuku orchestru se sólisty“, čímž pádem měl večer i po hudební stránce „krásnou úroveň“.

Odsouzené operetní novinky

Žádná z operetních premiér nebyla hodnocena kladně, přičemž problém tkvěl již v samotném výběru titulů.

Velkého odsouzení se dostalo inscenaci *Vdova Klára*, jež byla označena za primitivní, nepřesvědčivou a slabou jak po stránce textové tak hudební.⁸²

Jako „opereta uvedená celkem zbytečně“ byla označena Nedbalova *Polská krev*. „Dnešnímu obecenstvu neříká nic, (...) jako nic neříkala obecenstvu dřívějšímu“.⁸³ Kritik se ptá, proč bylo plýtváno silami na operetu, již není upřena melodičnost, ale zavrženo je „lacině zpracování a celková koncepce“. Nevalné herecké a pěvecké výkony inscenaci pokazily docela.

O mnoho lépe si nevedla ani opereta *Pan Perichon na cestách*, která je pouhou úpravou staršího díla Labichova. „V operetě nestačí, vysmíváme-li

---

⁸⁰ ed. Zdařilá operní premiéra v KOD. *Pravda* 30. 9. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 39, s. 11.

⁸¹ Dle dobového názoru se jednalo o přirozenou tendenci operní produkce. „Je to důsledek toho, jak naše operní umění touží si osvojit právě činoherní - (...) realističtější - způsob herecké akce (...). Jak touží se osvobodit od ztuhlých operistických manýr.“ (KARÁSEK, Bohumil. Na cestě k realistické opeře naší epochy. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 3. Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 619.)

⁸² ed. Premiéra Vdovy Kláry. *Pravda* 28. 10. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 43, s. 11.

⁸³ ed. Nedbalova *Polská krev*. *Pravda* 9.2. 1951. č. ročníku 7, č. výtisku 7, s. 5.

se svým pradědečkům a své chyby vidět nedovedeme“⁸⁴ horlí text, neboť jen nové operety stojí za to uvádět. Diváci o inscenaci valný zájem neměli, jelikož premiérové hlediště bylo poloprázdné.

Baletní premiéry

Nový vedoucí baletu KOD Jiří Němeček pokračoval v práci Škodově a nadále zvyšoval úroveň souboru, neboť uváděl náročná díla klasická i moderní (např. Prokofěvova *Romea a Julii*, Stravinského *Promethea*, *Krysaře* P. Bořkovce). Ve svých choreografiích hledal „dějový, dramaticky účinný balet“⁸⁵ a podařilo se mu prosadit plzeňský soubor mezi přední baletní tělesa republiky.

V lednu 1951 obohatil repertoár Velkého divadla večer zkomponovaný z baletu (L. Janáček: *Lašské tance*) a opery s tanci (J. Křička⁸⁶: *Král Lávra*).⁸⁷ „Volbou (...) se baletní soubor postavil před odpovědný umělecký úkol a uložil si cíl vyšší než činil dříve“.⁸⁸ Krátce je připomenuta geneze vzniku těchto děl - především u *Krále Lávry*, „zpívané pohádky s tancem“, jejíž premiéře byl sám Křička přítomen.

Snaha inscenátorů o co největší komický účín *Krále Lávry* místy přehlušovala „vlastní smysl hry“. Krom tanečníků zde účinkovali sólisté opery i operní sbor. Po stránce choreografické se jednalo o lepší - méně jednotvárnou - polovinu večera, neboť *Lašským tancům* by bývala prospěla „větší tvůrčí fantazie choreografova“, přesnější baletní sbor a rytmická svěžest v orchestru.

3.8 Divadelní sezóna 1951/1952

Jednalo se o sezónu naplněnou úspěchy. Plzeňské činohře se dostalo ocenění - Státní ceny druhého stupně v oboru divadelního a dramatického umění, s nímž byla spojena též finanční odměna (50 000 Kčs). Titul laureáta státní ceny byl udělen Z. Hofbauerovi. To vše na základě inscenací *Strakonického dudáka* a *Dívky s bílými vlasy*, aniž by však některou z nich Hofbauer sám režíroval.

---

⁸⁴ed. Dluh operety současné době se stále zvětšuje. *Pravda* 30. 12. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 52, s. 11.

⁸⁵ŠORMOVÁ, Eva. *Česká divadla - encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000. s. 77 - 87.

⁸⁶Jaroslav Křička (1882 - 1969) byl hudební skladatel, dirigent a pedagog, autor písní, symfonií, oper i filmové hudby.

⁸⁷V publikaci *100 let českého divadla v Plzni* je však i druhá část večera označena za balet.

⁸⁸ed. Balety *Lašské tance* a *Král Lávra*. *Pravda* 20. 1. 1951, č. ročníku 7, č. výtisku 3, s. 3.

Ceny uděloval dne 22. dubna 1952 prezident Gottwald na návrh vlády „jako projev uznání (...) za vynikající tvůrčí výkony“ v divadelnictví.

Divadelní předplatná byla dvě - jedno pouze pro Velké divadlo (20 her) a druhé obsahující inscenace v obou divadlech (12 představení). S podmínkami předplatného byly zveřejněny též inscenace, které budou uvedeny.⁸⁹

Sezónu zakončily v červnu a červenci 1952 akce k počátku oslav 50. sezóny v plzeňském Velkém divadle, které zahájila premiéra *Libuše*, stejné opery, jíž se 27. září 1902 budova plzeňského divadla otevírala.

Premiéry v činohře

Objevovaly se primárně soudobé české i sovětské hry (*Rumburská vzpoura*⁹⁰, *Jarní hromobití*, *Dobrá píseň*, *4:0 pro ATK* a *Svítání nad Moskvou*, *Tanková loď Mackay*, ...). Škálu rozšířily *Veselé paničky windsorské* (režie Z. Hofbauer), čínská hra *Dívka s bílými vlasy* či *Strakonický dudák*.

Inscenace Tylovy hry - režírovaná L. Pistoriem - je ceněna za „hlubší herecké rozpracování *Švandy a Dorotky jako smělých, aktivních lidí*“⁹¹ a těsnější propojení Vocilkových replik s kuplety. Scénografové J. Svoboda a K. Bubeníček „otevřeli divákům výhled k šumavským horám (...) a obrazu dali poesii české krajiny“, avšak např. Turecko se „lidové představě“ o něm vzdánilo (jak konkrétně byla tato scéna řešena se mi nepodařilo zjistit). Slabou stránku představuje hudba A. Košťála, která text „podmalovávala“ a netvořila s dílem jednotu. Přesto autor textu J. Kopecký kvituje „poctivost práce“ a „zanícení pro úkol“.

Plzeňská inscenace „vynáší na povrch všechno bohatství Tylova dramatického genia.“⁹²

Hra *Dívka s bílými vlasy* byla během dvou let premiérována u nás celkem pětkrát.⁹³ V *Pravdě* se objevila zpráva, že bude tento titul uveden, aby seznámil diváky „alespoň částečně s nejožehavějšími problémy staré Číny a utrpením čínských pachtýřů a s počátky nového, svobodného života na čínské

---

⁸⁹ ANONYM. Přípravy k vypsání nového předplatného v plzeňských divadlech pro sezónu 1951-52. *Pravda* 1. 6. 1951, č. ročníku 7, č. výtisku 39, s. 7.

⁹⁰ Hra „vychází z krajové tematiky, neboť hrdinové události, jimiž se hra zabývá, byli převážně (...) z Plzeňska.“ (In *Divadlo* 6 - 7, r. 3, s. 505.)

⁹¹ KOPECKÝ, Jan. Na cestě za Strakonickým dudákem. In *Divadlo* 11, ročník 3, Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 1076 - 1077.

⁹² ANONYM. Tylův Strakonický dudák v plzeňském KOD. *Pravda* 20. 11. 1951, č. ročníku 7, č. výtisku 88, s. 5.

⁹³ Státní divadlo v Ostravě, pražské Divadlo čs. armády, KOD v Karlových Varech a Horácké divadlo v Jihlavě.

vesnici“.⁹⁴ Mělo se jednat o ideologicky pojatou hru řešící aktuální problémy a témata, která zobrazila úhlavního nepřítele stejného ve všech zemích: „*pan-ského povaleče*“.⁹⁵

Jsou zdůrazněny obtíže spojené s realizací čínských her, neboť čeští diváci neznají „*poměry na čínské vesnici*“, čímž pádem je nutné „*přiblížit (...) hru českému člověku a nesetřít při tom (...) čínského ovzduší*“.

Hra musela být přepracována, neboť rychle se střídající dějiště nejsou na překážku pouze v čínském prostředí neznajícím kulis, zatímco u nás by byly změny příliš náročné.

Na konci března 1952 byla v *Pravdě* opěvována premiéra *Dobré písně* P. Kohouta, jež se „*dotýká aspoň nějakým svým článkem (...) osudu všech našich lidí*“.⁹⁶ Čtenáři jsou informováni i o účasti předsedy ÚV ČSM, tajemníka ČSM a P. Kohouta na premiéře, ale samotné scénické provedení odhaleno není a jde tedy o další premiéru, kdy je text a jeho ideologičnost vyzdvihována nad samotnou inscenaci.

Mladá garda velkou operní událostí

Jednou z největších událostí sezóny, které bylo věnováno mnoho místa na stránkách periodik, bylo únorové uvedení ruské realistické opery *Mladá garda*. Šlo o dobový hit „*ukazující v plné kráse sovětského člověka*“.⁹⁷ V Plzni ji inscenoval L. Pistorius, orchestr řídil F. Belfín. K němu míří výtka B. Karáska, jemuž se nelíbí úvod I. obrazu roustoucího „*z lidového zpěvu, převážně jako impresionistický popis*“ a ne na všech místech vyzněla inscenace náležitě úderně. Premiérové obecenstvo tvořila: „*mládež v hornických stejnokrojích, mladí příslušníci SNB, studenti a svazáci*“.⁹⁸

„*Měla-li vyjít opera tak, jak to vyžaduje její smysl a závažnost, musel se celý soubor zbavit všech divadelních šablon a prostředností, musel svůj celý projev prožít, učinit jej realisticky pravdivým, ztvárnit jej.*“ A to se v Plzni podařilo.⁹⁹

---

⁹⁴ ANONYM. Čínská hra na plzeňském jevišti. *Pravda* 25. 1. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 8, s. 5.

⁹⁵ ANONYM. Hra o utrpení a vítězství čínského lidu. *Pravda* 5. 2. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 11, s. 4.

⁹⁶ *jk.* Zdařilá hra o mladých lidech. *Pravda* 4. 4. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 28, s. 5.

⁹⁷ KARÁSEK, Bohumil. *Na cestě k realistické operě naší epochy*. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 3. Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 612 - 619.

⁹⁸ ANONYM. Po premiéře Mladé gardy. *Pravda* 22. 2. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 16, s. 4.

⁹⁹ *ed.* Mladá garda v operě KOD v Plzni. *Pravda* 26. 2. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 17, s. 3.

Smetanova *Libuše* - inscenace jubilejní sezóny

Článek týkající se oper prezentovaných na *Divadelní žatvě 1953* se o této inscenaci zevrubně zmiňuje. V historickém exkurzu se dočítáme, že plzeňská *Libuše* s Emou Destinovou byla „vrcholem smetanovského cyklu po 1. světové válce“.¹⁰⁰

„Pozoruhodné představení, jemuž se dostalo mimořádného čestného uznání, jistě také proto, (...) jaký význam mělo nastudování *Libuše* pro oslavy plzeňského divadla a kulturní život celého kraje.“ Za úspěšnou inscenací stála snaha „o vyslovení slavnosti a monumentality (...) a vyvážení všech složek“.

Díky *Libuši* bylo KOD v Plzni uděleno čestné uznání a dirigent F. Belfín získal Zlatý odznak DŽ za „vedení tohoto významného nastudování“. Orchester prokázal „technickou pohotovost“ a hudba neměla závažné intonační kazy.

U pěvců byla pozitivně hodnocena srozumitelnost a „kultivovaná deklamacie“. Výjimečné je uvedení jména hlasového poradce, kterým byl B. Chorovičov. Z konkrétních hereckých výkonů je zmíněna H. Lexová a B. Vecková jako *Libuše* a *Krasava*. První z nich podává obraz „lidskosti a ženské citovosti“, ač nespĺňuje předpoklad *Libuše*-heroiny. U *Veckové* se dozvídáme více o hlasu - zkušeném, zralém a jistém. Přemysl v podání J. Hoříckého neměl dostatek „životnosti a přesvědčivosti“, takže za kvalitním zpěvem chyběl obsah. Ostatní herci jsou zmiňováni pouze okrajově. Autoři článku vnímají jako velkou vadu, jež ubírá inscenaci na kráse, malý počet sboristů (32), neboť dobová produkce si v davových scénách libovala. (Je zarážející, že recenzenti toto nevytýkají též *Mladé gardě* ani žádným jiným plzeňským operám.)

Režie K. Bermana a scéna F. Trösterera prý měla více podněcovat ke spojení „monumentality s lidskostí“, aby totiž „jednající postavy (...) odkrývaly lidské nitro a city (...) že byt byly postavami mythu, skutečně prožívají své vztahy a stavy“.

Tylova opereta a další premiéry

Při hledání vhodných operetních titulů připadla plzeňská dramaturgie na Tylovu málo známou hru *Středem země do Afriky*, která „zasluhuje, aby se stala součástí repertoáru všech našich operetních scén“.¹⁰¹ Toto nebylo respektováno, jelikož v databázi Divadelního ústavu evidují krom plzeňské pouze inscenaci z Národního divadla v Praze z roku 1976.

---

¹⁰⁰ BOR, Vladimír - VOSTŘÁK, Zbyněk. *Opera v letošní divadelní žatvě*. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 4. Praha: Československý spisovatel, 1953, s. 579 - 581.

¹⁰¹ Josková, Z. K dramaturgii současné operety. In *Divadlo 1*, ročník 3. Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 52.

Ve „výpravné operetní novince“ *Zlatá hvězda* se maďarští autoři oprostili od Kalmána a diváci „nebudou lkát nad osudem (...) čardášového kavalíra“¹⁰², ale uvidí dobové poměry v Maďarsku. V inscenaci vystupoval celý operetní soubor, členové činohry, operního i baletního souboru. Šlo o ukázkou jak má vypadat kvalitní opereta pro socialistického diváka.

3.9 Divadelní sezóna 1952/1953

V této sezóně se Malé divadlo přeorientovalo na repertoár výhradně veselo-herní. Divadelní předplatné na tuto sezónu nabídlo 15 inscenací ve Velkém divadle (5 oper, 2 balety, 8 činohr) a 10 inscenací v Malém (1 komická opera, 2 operety, 4 hry se zpěvy a 3 činohry).¹⁰³

Mezi 28. zářím a 8. říjnem probíhaly oslavy 50-ti let plzeňského Velkého divadla. Jejich součástí bylo odpolední představení *Lucerny* a večerní *Libuše* (neděle 28. září), dále výstava ve foyer plzeňského divadla či beseda s bývalými členy divadla. Tito herci sehráli ve středu 8. října představení *Noc na Karlštejně*. Na obou scénách bylo možné vidět inscenace (např. *Vojnarka*), v nichž se objevila M. Glázrová, O. Beníšková, V. Vydra a další.¹⁰⁴

V časopise *Divadlo* bylo výročí věnováno několik stránek rekapitulujících historii českého divadla v Plzni s akcentem na vliv J. K. Tyla a V. Budila.¹⁰⁵

Na *Divadelní žatvě 1953* se KOD v Plzni kromě *Libuše* a *Intervence* prezentovalo též hrou se zpěvy *Fidlovačka* a baletem *Romeo a Julie*.

Do závěrečného dubnového kola *Divadelní žatvy* se dostal plzeňský operní a baletní soubor. Představení *Libuše* proběhlo 13. dubna 1953 v pražském Tylově divadle, mělo slavnostní ráz a umělci byli oceněni „nadšeným a neutuchajícím potleskem“.¹⁰⁶

Náměstek předsedy vlády Z. Nejedlý byl přítomen soutěžnímu představení *Romea a Julie* (14. dubna), které prý bylo také přijato příznivě.

---

¹⁰² ANONYM. Operetní novinka maďarských autorů v plzeňském divadle. *Pravda* 4. 1. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 2, s. 8.

¹⁰³ ANONYM. Obnovte si předplatné v plzeňských divadlech! *Pravda* 20. 6. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 50, s. 6.

¹⁰⁴ ANONYM. Program oslav 50 let plzeňského divadla. *Pravda* 26. 9. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 78, s. 6.

¹⁰⁵ VYDRA, Václav. *Trochu vzpomínek na plzeňské divadlo*. In *Divadlo 10*, ročník 3, Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 889 - 893.; HOLÍKOVÁ, Irena. *Plzeňské divadlo - vlastenecká kapitola dějin českého divadla*. In *Divadlo 10*, ročník 3, Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 893 - 905.

¹⁰⁶ ANONYM. Velký úspěch Krajského oblastního divadla v Plzni na Divadelní žatvě 1953 v Praze. *Pravda* 17. 4. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 31, s. 3.

Jirásek a sovětští autoři

Sezónu zahájila premiéra Jiráskovy *Lucerny*. Ve čtvrtek 7. května 1953 proběhla repríza této inscenace jako připomínka E. Vojana a výročí 100 let od jeho narození. Prvního mlynáře vytvořil v *Lucerně* právě Vojan a v plzeňské slavnostní inscenaci hrál stejnou roli O. Krejča.¹⁰⁷

Drama L. Slavina *Intervence* bylo charakterizováno jako „hra z historie obrany sovětské vlasti proti zahraničním imperialistům a domácí kontrarevoluci“. ¹⁰⁸ Není divu, že na *Divadelní žatvě 1953* byl oceněn dramaturgický výběr titulu. Slabá místa dokázali plzeňští činoherci zvýraznit a bylo dosaženo i bojovnějšího vyznění. Navzdory tomu nesla inscenace stopy uspěchaného nastudování - režisérem byl Z. Hofbauer a problémem bylo i nepochopení některých rolí. To vedlo k „nevyváženosti umělecké úrovně inscenace“.

V historické fresce o 13 obrazech - uvedené k oslavám 35. výročí VŘSR - mělo účinkovat 113 lidí, tj. celý činoherní a operní soubor i početný kompars.¹⁰⁹

K *Intervenci* se kritici odkazují ještě na počátku roku 1953, kdy píše o premiéře inscenace *I chytrák se spálí*.¹¹⁰ „Získala si pro svůj obsah i provedení vřelého uznání zcela zaplněného hlediště a promluvila k obecnstvu srozumitelnými i umělecky účinnými obrazy.“ Kromě Ostrovského textu byla vyzdvižena herecká složka: „Postava Jegora Dmitrije Glumova je (...) vskutku osou hry: v podání Čestmíra Řandy přitahuje plnou pozornost a odkrývá celou složitost prohnáného cizopasného „chytráka“. Představitel v ní ukázal silný talent.“ Za „věrohodně životně“ byly označeny i ostatní postavy.

Po ocenění *Dívky s bílými vlasy* inscenuje v únoru 1953 plzeňské divadlo další čínskou hru *Rozlitá číř*, upravenou ruským autorem A. Globou. Do té doby bylo toto drama hráno pouze v SSSR.¹¹¹

---

¹⁰⁷ ANONYM. K 100. výročí narození Eduarda Vojana. *Pravda* 1. 5. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 35, s. 8.

¹⁰⁸ POPP, Ota. Činoherní soubory v Divadelní žatvě. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 4. Praha: Československý spisovatel, 1953, s. 595 - 596.

¹⁰⁹ ANONYM. Sovětská novinka k 35. výročí Velké říjnové revoluce v Divadle J. K. Tyla. *Pravda* 31. 10. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 88, s. 6.

¹¹⁰ ANONYM. A. N. Ostrovskij: I chytrák se spálí. *Pravda* 16. 1. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 5, s. 4.

¹¹¹ ANONYM. Činohra plzeňského divadla uvádí starou čínskou hru. *Pravda* 6. 3. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 19, s. 6.

Bezchybné operní inscenace

„Jako celek je provedení této Janáčkovy opery jednou z nejlepších operních inscenací, které v poslední době plzeňské KOD vypravilo a bylo (...) přijato s velkým nadšením.“¹¹² Po obecném úvodu hovořícím o samotných *Příhodách lišky Bystroušky* a Janáčkově následuje strohý popis inscenace: režie K. Bermana „vycházela přesně z hudby“, scénu F. Tröstra tvořily „realisticky živé obrazy“ a F. Belfín „vypracoval podrobně Janáčkovu partituru i rytmicky i dynamicky“. Z herců je vyzdvihována představitelka Bystroušky H. Böhmová.

„Ve vzácné jednotě“ se doplňovaly umělecké složky též v premiéře jediné Beethovenovy opery - *Fidelio*. Inscenátoři zdůraznili boj proti bezpráví a celek působil „místy silou až strhující“.¹¹³

Závěr sezóny patřil novému nastudování Smetanovy *Prodané nevěsty* a jejímu provedení v areálu letního kina na plzeňském výstavišti v neděli 5. července odpoledne. Za počátek nové sezóny 1953/1954 je možné pokládat reprízu Pucciniho *Bohémy*, která se konala 9. srpna večer opět v letním kině.

Na všechny operní premiéry této sezóny se pěly ódy, jakoby tato sezóna neměla slabin a šlo o nejlepší inscenace, které byly v tomto žánru v posledních letech v Plzni vytvořeny. Zda se jedná o skutečnost či je hodnocení neobjektivní nelze určit.

V operetě ticho po pěšině

V průběhu pěti let se zmínky o operetních inscenacích stávaly stále sporadičtějšími, až v této sezóně vymizely zcela. Operety jsou zmiňovány v soupise repertoáru na další týden a v krátkých zprávách vypočítávajících jaké premiéry budou v nejbližší době uvedeny. Kromě názvu titulu, jmen autorů a inscenátorů nám o nich není sděleno zhora nic.

Baletní prubířský kámen a neideový balet

Dle *Pravdy* byla premiéra Prokofěvova *Romea a Julie* významnou událostí.¹¹⁴ Soubor prokázal, „že je s to tento velký úkol zmoci; úspěch premiéry svědčí o tom, že to učinil dobře - s plnou odpovědností“. Je upozorňováno, že soubor

---

¹¹²ed. Janáček: Příhody lišky Bystroušky. *Pravda* 13. 3. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 21, s. 6.

¹¹³ed. Ludwig van Beethoven: Fidelio. *Pravda* 3. 7. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 53, s. 6.

¹¹⁴ed. Prokofjev: Romeo a Julie. *Pravda* 30. 12. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 104, s. 4.

je konečně náležitě kvalitativně i kvantitativně vybaven a tudíž „*schopen samostatné práce*“.

Druhou baletní premiérou byl Nedbalův titul *Z pohádky do pohádky*, který není „*nijak umělecky hlubokým, ideově ostře zaměřeným dílem*“.¹¹⁵ Nedbal se nevěnoval řešení „*otázek současného života a umění*“ jako jiní skladatelé, což jej v dobových poměrech vyčlenilo do skupiny autorů, jež není vhodné často inscenovat.

V inscenaci účinkovali sólisté, žáci baletní školy, velký orchestr a též operní soubor. Chválen je J. Němeček, jenž dokázal zcelit nejednotný sled obrazů a prokázal „*velký smysl pro jevištní působivost*“. Podařilo se mu „*rozmanitostí tanečního projevu zaujmout diváka i tam, kde už by byl jinak unaven*“.

3.10 Závěr jedné éry

Sezónou 1953/1954 nebudu procházet celou, ale zmíním jen období mezi zářím a prosincem 1953, kdy došlo ke střídání na pozici uměleckého ředitele KOD v Plzni, kdy bude tento post nově zastávat Luboš Pistorius.

Na podzim bylo po pěti letech v Plzni opět inscenováno drama K. Čapka, konkrétně *Matka*. „*Plzeňské provedení (...) dovedlo ze hry vytěžit většinu jejích kladů*“.¹¹⁶ Kritik vyzdvihuje výkon J. Kovaříkové v titulní roli a není spokojen s Kornelem J. Prokeše, „*který v rozporu s přirozeným během věci měl místy zřejmou převahu nad Petrem (...) představujícím ve hře pokrokové síly*“. J. Koudelka jako Otec mohl „*nápadněji kvalifikovat zaslepenost vojácké služebnosti a pochybnosti „cti“ v měšťáckém slova smyslu*“. Revoluční tóny nebyly náležitě zdůrazněny, stejně jako nebyl dostatečně pohaněn buržoazní a maloměšťácký způsob života, což lze klást za vinu režiséru M. Stehlíkovi.

Inscenace měla sloužit i k lepšímu uvědomění si, jaké místo zaujímá Čapkova tvorba v socialistickém státě. Proto je další článek v *Pravdě* věnován rozboru Čapkovy hry.¹¹⁷ Oceňována je zejména *Matka* se svým rozporem mezi „*osobními a kolektivními vztahy*“. „*Gesto, s nímž nakonec podává (...) synovi pušku, je nejen scénickým závěrem, ale i důkazem důležitosti Čapkova vítězství v kritické chvíli*“. O jaké vítězství se jedná? O vítězství kolektivismu nad rodinnými vztahy, o vítězství boje nad útiskem nebo o nějaké zcela jiné? Na to text odpověď neposkytuje.

---

¹¹⁵ ed. Oskar Nedbal: *Z pohádky do pohádky*. *Pravda* 12. 6. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 47, s. 6.

¹¹⁶ KRAUS, J. Čapkova *Matka*. *Pravda* 3. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 88, s. 4.

¹¹⁷ fš. *Pravda* 10. 4. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 90, s. 4.

„*Houževnatá práce plzeňských operních umělců přináší (...) nejhlubší zážitek ve vynikajícím ideovém a uměleckém podání opery Sicilské nešpory*“.¹¹⁸ Dramaturgický výběr dle kritika ukázal, že lze z Verdiho díla vybrat „*to, co podnes vybízí k boji za svobodu proti jakémukoliv vetřelci*“. Tuto ideu spravedlivého boje zdůraznil režisér Lohniský a vytvořil inscenaci, v níž zvláště dobře pracoval s mohutným pěveckým sborem v lidových scénách. Pěvci „*vložili do přednesu a do hry všechno svoje umění*“, čímž byla potvrzena stoupající umělecká úroveň plzeňského operního souboru. Podíl na úspěchu není upřen ani orchestru, který „*hrál bez chyb a plně podporoval jednotlivce i sbor a to jak v lyrických detailech tak i v dramatické gradaci sólistů a sboru*“. Jedna z mála výtek míří k jednoduché scéně F. Skřípka, v níž je pouze vstupní schodiště chrámu příliš malé a omezuje pohyb herců.

---

¹¹⁸BABNIČ, J. Prvé provedení opery Sicilské nešpory. *Pravda* 22. 12. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 102, s. 4.

4 Závěr

Zdeněk Hofbauer dokázal během pětiletého působení ve vedení plzeňského KOD vytvořit v činohře herecký kolektiv, který byl za svou práci oceněn Státní cenou. Inscenovaly se nejen klasické tituly, ale též dramata Čapkova, Brechtova hra *Pan Puntila a jeho sluha Matti*, Shakespearova tragédie *Macbeth* a čínské hry.

Mezi další režiséry patřil např. Luboš Pistorius, Václav Lohniský, Čestmír Řanda, Pravoš Nebeský, Stanislav Vyskočil, Eva Marie Bergerová a další.

Scénografie vytvářeli zejména Antonín Calta a Vladimír Heller, kteří vytvářeli též výpravy k inscenacím jiných souborů.

Plzeň měla i svého dvorního dramatika, kterým byl Miloslav Stehlík. Ten odcházel spolu s Hofbauerem do Prahy jako nový dramaturg Národního divadla.

Na inscenacích byla primárně hodnocena míra ideologičnosti a proto počet novinových zmínek a dochovaných fotografií k jednotlivým premiérováním titulům nemusí korespondovat se skutečnou kvalitou jejich provedení.

Dramaturgickou skladbu operních titulů lze rozčlenit do tří skupin: 1) autoři domácí, z nichž byl preferován zejména B. Smetana - za dobu pěti let uvedlo KOD v Plzni devět Smetanových oper, 2) autoři světoví (Verdi, Mozart, Rossini, Čajkovskij), 3) soudobá operní tvorba (*Bílá garda*, *Meluzína*, *Pozdvížení v Efesu*, *Psohlavci*).

Některé scénografie k operám vytvořil hostující František Tröster.

Operetní produkce byla přijímána většinou s nevolí a velkými výhradami, takže kladné ohlasy v dobovém tisku jsou pouze výjimečné.

Baletní soubor se povznesl na výši díky Josefu Škodovi a Jiřímu Němečkovi. Stal se početnějším a uznávaným tělesem, které se úspěšně popasovalo s velkými díly světového baletu - *Coppélia*, *Romeo a Julie*, *Bachčisarajská fontána* (1956) a získávalo ocenění na *Divadelní žatvě*.

Zdeněk Hofbauer se stal též románovou postavou v knize Františka Šece *Sezóna*. Je zde prezentován jako ředitel Thámova divadla (plzeňské divadlo) Zbyněk Neuwirth, který havaruje nikoliv u Berouna, ale u Olomouce. Román se zabývá sezónou 1952/1953 v Kollárově divadle (olomoucké divadlo Oldřicha Stibora) a Neuwirth vystupuje až na konci, kdy získává místo uměleckého vedoucího Národního divadla poté, co stejné místo odmítl Augustin Ehrlich (Julius Lébl), umělecký ředitel Kollárova divadla.

Stejnou cestu jako Hofbauer, tj. z Plzně do Prahy, má nyní podstoupit současný ředitel Divadla J. K. Tyla v Plzni Jan Burian. Lze mu popřát, aby na svém postu pobyl déle než Hofbauer a pozdvihl Národní divadlo.

Literatura a prameny

- [1] BOR, Vladimír - VOSTŘÁK, Zbyněk. *Opera v letošní divadelní žatvě*. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 4. Praha: Československý spisovatel, 1953, s. 579 - 581.
- [2] DUDÁK, Vladislav. *Plzeňsko. Příroda. Historie. Život*. Plzeň: Nakladatelství Miloš Uhlíř - Baset, 2008. s. 653 - 660.
- [3] ČERNÝ, Jindřich. *Osudy českého divadla po druhé světové válce: divadlo a společnost 1945-1955*. Praha: Academia, 2007. 526 s.
- [4] HOLÍKOVÁ, Irena. *Plzeňské divadlo - vlastenecká kapitola dějin českého divadla*. In *Divadlo 10*, ročník 3, Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 893 - 905.
- [5] JANOVSKEÝ, Jaroslav. *České a slovenské původní hry v letošní Divadelní žatvě*. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 3. Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 505.
- [6] JANSKÝ, Emanuel (ed.). *Divadelní žatva 1948. Sborník dokumentů o novém československém divadle*. Praha: Umění lidu, 1948. 226 s.
- [7] JANSKÝ, Emanuel - MAŠEK, Václav (ed.). *Divadelní žatva 1949. Sborník dokumentů o novém československém divadle*. Praha: Umění lidu, 1950. s. 9 - 106.
- [8] JOSKOVÁ, Z. K dramaturgii současné operety. In *Divadlo 1*, ročník 3. Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 52.
- [9] KARÁSEK, Bohumil. Na cestě k realistické opěře naší epochy. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 3. Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 612 - 619.
- [10] KARÁSEK, Bohumil. Nová česká opera. In *Divadlo 10*, ročník 1. Praha: Umění lidu, 1950, s. 487 - 489.

- [11] KOPECKÝ, Jan. Na cestě za Strakonickým dudákem. In *Divadlo 11*, ročník 3, Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 1076 - 1077.
- [12] KRATOCHVÍL, Antonín. *Žaluji. Svědectví a myšlenky o deformacích stalinské justice v Československu*. Praha: Česká expedice ve spolupráci s nakladatelstvím DOLMEN, 1990. s. 95 - 99.
- [13] LOHNISKÝ, Václav (ed.). *Program KOD*. Plzeň: Krajské oblastní divadlo v Plzni, 1954, 16 s.
- [14] MARTINOVSKÝ, Ivan. *Dějiny Plzně v datech, od prvních stop osídlení po současnost*. Plzeň: Lidové noviny, 2004. s. 388 - 456
- [15] POPP, Ota. *Činoherní soubory v Divadelní žatvě*. In *Divadlo 6 - 7*, ročník 4. Praha: Československý spisovatel, 1953, s. 595 - 596.
- [16] PROCHÁZKA, Jan. Cesta plzeňské činohry za socialistickým divadlem /1945 - 1965/. In *100 let českého divadla v Plzni: 1965-1965*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1965. s. 55 - 56.
- [17] *soubor autorů. Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích (svazek 6)*. Praha: DIDEROT, 1999. s. 67.
- [18] *soubor autorů. Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích (svazek 7)*. Praha: DIDEROT, 1999. s. 162.
- [19] ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty (111 osobností vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: I.K. - nakladatelství, 2000. s. 55.
- [20] ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty II. (55 osobností vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: Perseus, 2006. s. 51 - 52.
- [21] ŠANTORA, Jiří. *Divadelní návraty III. (55 osobností vzpomíná na plzeňské angažmá)*. Plzeň: Perseus, 2007. s. 12 - 25.
- [22] ŠEC, František. *Sezóna*. Ostrava: Graphic House ve spolupráci s nakladatelstvím HOST, 2005. 371 s.
- [23] ŠORMOVÁ, Eva. *Česká divadla - encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000. s. 77 - 87.
- [24] ŠTĚPÁNEK, Vladimír. *90 let stálého českého divadla v Plzni*. Plzeň: Krajské nakladatelství, 1955. s. 46 - 49.
- [25] TROJAN, Josef (ed.). *Divadelní žatva 1953. Závěrečné kolo soutěže o vítěze Divadelní žatvy*. Praha: Osvěta, 1952. 48 s.

LITERATURA

- [26] TROJAN, Josef (ed.). *Přehlídka Divadelní žatvy*. Praha: Orbis, 1953. 55 s.
- [27] TYMICHOVÁ, M. A. Zpráva o ideové a umělecké vyspělosti baletních souborů v Divadelní žatvě. In *Divadlo 14*, ročník 1, Praha: Umění lidu, 1950, s. 852.
- [28] VYDRA, Václav. Trochu vzpomínek na plzeňské divadlo. In *Divadlo 10*, ročník 3, Praha: Československý spisovatel, 1952, s. 889 - 893.
- [29] ANONYM. Laureát Státní ceny Zdeněk Hofbauer zemřel. In *Divadlo 12*, ročník 4. Praha: Československý spisovatel, 1953, s. 1075.
- [30] ANONYM. *Divadelní žatva 1950*. Praha: Umění lidu, 1950. 31 s.
- [31] HANZLÍKOVÁ, Eva. *Plzeňská činohra v letech 1948 - 1968*. Diplomová práce. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra historie, 2012. 81 s.
- [32] BABNIČ, J. Prvé provedení opery Sicilské nešpory. *Pravda* 22. 12. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 102, s. 4.
- [33] BLÁHA, Z. *Mladá fronta* 21. 9. 1948, č. ročníku 5., č. výtisku 193.
- [34] Břz. Radostná žatva plzeňských. *Národní osvobození* 21. 9. 1948, č. ročníku 19.
- [35] eas. Loupežník. *Lidové noviny* 22. 9. 1948, č. ročníku 56, č. výtisku 222, s. 3.
- [36] ed. Balety Lašské tance a Král Lávra. *Pravda* 20. 1. 1951, č. ročníku 7, č. výtisku 3, s. 3.
- [37] ed. Goldoni: Zpívající Benátky. *Pravda* 5. 11. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 258, s. 4.
- [38] ed. Janáček: Příhody lišky Bystroušky. *Pravda* 13. 3. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 21, s. 6.
- [39] ed. Ludwig van Beethoven: Fidelio. *Pravda* 3. 7. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 53, s. 6.
- [40] ed. Mladá garda v opeře KOD v Plzni. *Pravda* 26. 2. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 17, s. 3.

LITERATURA

- [41] *ed.* Nedbalova Polská krev. *Pravda* 9.2. 1951. č. ročníku 7, č. výtisku 7, s. 5.
- [42] *ed.* Oskar Nedbal: Z pohádky do pohádky. *Pravda* 12. 6. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 47, s. 6.
- [43] *ed.* Premiéry vdovy Kláry. *Pravda* 28. 10. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 43, s. 11.
- [44] *ed.* Prokofjev: Romeo a Julie. *Pravda* 30. 12. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 104, s. 4.
- [45] *ed.* První scénické provedení nové české opery. *Pravda* 22. 4. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 16, s. 11.
- [46] *ed.* Tvůrčí čin operního souboru KOD. *Pravda* 1. 10. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 40, s. 6.
- [47] *ed.* Úspěšná baletní premiéra. *Pravda* 19.11.49, č. ročníku 5, č. výtisku 47, s. 6.
- [48] *ed.* Úspěšná premiéra Smetanova „Tajemství“. *Pravda* 22. 1. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 4, s. 10.
- [49] *ed.* Zdařilá operní premiéra v KOD. *Pravda* 30. 9. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 39, s. 11.
- [50] *G.* Program k inscenaci Macbetha v Městských divadlech v Plzni, 1949, 4 s.
- [51] *GISSÚBEL*, Karel. Krajské oblastní divadlo v Plzni pracujícím. *Pravda* 8. 7. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 27, s. 11.
- [52] *GRUBEROVÁ*, Libuše. Zdařilé matiné o velkém umělci. Památce Zdeňka Hofbauera. *Pravda* 23. 6. 1983, č. ročníku 64, č. výtisku 146, s. 5.
- [53] *H. S.* Jan Hus - vítězství lidu nad církevní hierarchií. *Pravda* 22. 10. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 43, s. 6.
- [54] *H. S.* Makar Dubrava - příklad našim havířům. *Pravda* 15. 10. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 42, s. 6.
- [55] *H. S.* Obraz české vesnice za dřívějších času. *Pravda* 14. 1. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 2, s. 10.

- [56] *H. S.* Polská komedie o lásce a sváru. *Pravda* 17. 9. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 38, s. 6.
- [57] *H. S.* S úspěšným zahájením do nové sezóny. *Pravda* 10. 9. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 37, s. 6.
- [58] *H. S.* Shakespeare na plzeňském jevišti. *Pravda* 25. 2. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 8, s. 12.
- [59] *HÁJEK*, Jiří. Myslitel a básník jeviště. Za Zdeňkem Hofbauerem. *Lidové noviny* 28. 11. 1953, č. ročníku 2, č. vydání 48, s. 7.
- [60] *HÁJEK*, Jiří. Pokus o „Loupežníka“ neakademického. *Rudé právo* 21. 9. 1948, č. ročníku 28, č. výtisku 221, s. 5.
- [61] *jk.* A. Miller: Všichni moji synové. *Pravda* 28. 9. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 227, s. 3.
- [62] *jk.* Divadlo pravdivé, prosté a lidsky vřelé. *Pravda* 11. 6. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 24, s. 10.
- [63] *jk.* Hra žalující a výstražná. *Pravda* 3. 11. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 256, s. 4.
- [64] *jk.* Jiráskova M.D. Rettigová v Malém divadle. *Pravda* 21. 10. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 42, s. 11.
- [65] *jk.* „Macbeth“ - výstraha velikášství a bezohlednému sobectví. *Pravda* 19. 3. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 12, s. 10.
- [66] *jk.* Omládlá veselohra F. Šamberka zdrojem osvěžujícího smíchu. *Pravda* 26. 2. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 9, s. 9.
- [67] *jk.* Zdařilá hra o mladých lidech. *Pravda* 4. 4. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 28, s. 5.
- [68] *k.* Tylovo divadlo pro pracující. *Pravda* 26. 9. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 226, s. 7.
- [69] *KNOPP*, František. Divadelník, od kterého se hodně čekalo. *Scéna* 10. 7. 1981, č. ročníku 6, č. výtisku 14, s. 6.
- [70] *KOSTKA*, Jiří. K nedožitým šedesátinám Zdeňka Hofbauera. Básník divadla. *Pravda* 13. 5. 1971, č. ročníku 52, č. výtisku 112, s. 5.
- [71] *KOSTKA*, Jiří. *Pravda* 23. 11. 1968, č. ročníku 49, č. výtisku 282, s. 5.

LITERATURA

- [72] *KRAUS, J.* Čapkova Matka. *Pravda* 3. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 88, s. 4.
- [73] *mc.* Kytice k nedožitým sedmdesátinám Zdeňka Hofbauera. Umělec vysokých kvalit. *Pravda* 20. 5. 1981, č. ročníku 62, č. výtisku 117, s. 5.
- [74] *nd.* Ant. Dvořák: Čert a Káča. *Pravda* 19. 10. 1948, č. ročníku 4, č. výtisku 245, s. 4.
- [75] *p.* Výstražná tragedie o Macbethovi. *Práce* 17. 3. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 64.
- [76] *PAPPEŽ, Svatopluk.* K úmrtí laureáta státní ceny Zdeňka Hofbauera. *Pravda* 24. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 94, s. 2.
- [77] *pd.* Před sto lety se narodil Zdeněk Hofbauer. *Plzeňský deník* 12. 5. 2011, č. ročníku 20, č. výtisku 111, s. 9.
- [78] *pk.* *Filmový přehled* 23. 3. 1951, č. výtisku 12, s. 5.
- [79] *RP.* Zemřel vedoucí činohry Národního divadla Zdeněk Hofbauer. *Rudé právo* 21. 11. 1953, č. ročníku 33 - 34, č. výtisku 324, s. 2..
- [80] *Šn.* Větší pozornost Malému divadlu. *Pravda* 15. 10. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 42, s. 6.
- [81] *VÝBORNÝ, Ota.* Velké divadlo uvádí „Mordovou rokli“. *Pravda* 24. 6. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 25, s. 11.
- [82] *z.* *Práce* 21. 9. 1948, č. ročníku 40.
- [83] *ANONYM.* A. N. Ostrovskij: I chytrák se spálí. *Pravda* 16. 1. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 5, s. 4.
- [84] *ANONYM.* Činohra plzeňského divadla uvádí starou čínskou hru. *Pravda* 6. 3. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 19, s. 6.
- [85] *ANONYM.* Čínská hra na plzeňském jevišti. *Pravda* 25. 1. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 8, s. 5.
- [86] *ANONYM.* Hra o utrpení a vítězství čínského lidu. *Pravda* 5. 2. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 11, s. 4.
- [87] *ANONYM.* K 100. výročí narození Eduarda Vojana. *Pravda* 1. 5. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 35, s. 8.

LITERATURA

- [88] ANONYM. Krajské oblastní divadlo v novém roce. *Pravda* 30. 12. 1950, č. ročníku 6, č. výtisku 52, s. 11.
- [89] ANONYM. Městské a oblastní divadlo vypisují předplatné. *Pravda* 18. 6. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 25, s. 9.
- [90] ANONYM. Mozartova opera v Malém divadle. *Pravda* 19. 2. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 8, s. 10.
- [91] ANONYM. Obnovte si předplatné v plzeňských divadlech! *Pravda* 20. 6. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 50, s. 6.
- [92] ANONYM. Operetní novinka maďarských autorů v plzeňském divadle. *Pravda* 4. 1. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 2, s. 8.
- [93] ANONYM. Operetní novinka plzeňských autorů. *Pravda* 19. 2. 1949, č. ročníku 5, č. výtisku 8, s. 10.
- [94] ANONYM. Plzeň vzpomněla památky soudruha Zdeňka Hofbauera. *Pravda*, 29. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 95, s. 2.
- [95] ANONYM. Po premiéře Mladé gardy. *Pravda* 22. 2. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 16, s. 4.
- [96] ANONYM. Pohřeb soudruha Zdeňka Hofbauera. *Pravda* 24. 11. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 94, s. 2.
- [97] ANONYM. Program oslav 50 let plzeňského divadla. *Pravda* 26. 9. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 78, s. 6.
- [98] ANONYM. První premiéra KOD v nové sezóně. *Pravda* 28. 8. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 69, s. 6.
- [99] ANONYM. Přípravy k vypsání nového předplatného v plzeňských divadlech pro sezónu 1951-52. *Pravda* 1. 6. 1951, č. ročníku 7, č. výtisku 39, s. 7.
- [100] ANONYM. Sovětská novinka k 35. výročí Velké říjnové revoluce v Divadle J. K. Tyla. *Pravda* 31. 10. 1952, č. ročníku 22, č. výtisku 88, s. 6.
- [101] ANONYM. Tylův Strakonický dudák v plzeňském KOD. *Pravda* 20. 11. 1951, č. ročníku 7, č. výtisku 88, s. 5.

LITERATURA

- [102] ANONYM. Velký úspěch Krajského oblastního divadla v Plzni na Divadelní žatvě 1953 v Praze. *Pravda* 17. 4. 1953, č. ročníku 28, č. výtisku 31, s. 3.
- [103] AMLER, Jiří. František Belfín [online]. [cit. 15. 3. 2013]. URL: <http://www.csfd.cz/tvurce/65257-frantisek-belfin/>.
- [104] LOPOUR, Jaroslav. Julius Lébl [online]. [cit. 25. 4. 2013]. URL: <http://www.csfd.cz/tvurce/3223-julius-lebl/>.
- [105] MACH, Vladimír. Václav Kopecký [online]. [20. 2. 2013]. URL: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/o_kopeckyv.php.
- [106] *tv.* Jaroslav Kříčka [online]. [20. 2. 2013]. URL: <http://libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=1&name=K%F8i%-E8ka+Jaroslav>.
- [107] ANONYM. Bard české operety J. O. Karel by se dnes dožil devadesátin [online]. [15. 3. 2013]. URL: <http://www.musical-opereta.cz/bard-ceske-operety-jo-karel-by-se-dnes-dozil-devadesatin>.
- [108] ANONYM. Iša Krejčí [online]. [10. 3. 2013]. URL: <http://www.musica.cz/skladatele/krejci-isa.html#literatura>.
- [109] ANONYM. Luboš Pistorius. Životopis [online]. [2. 4. 2013]. URL: <http://zivotopis.osobnosti.cz/lubos-pistorius.php>.
- [110] ANONYM. Miloslav Stehlík [online]. [31. 3. 2013]. URL: <http://www.spisovatele.cz/miloslav-stehlik>.

A Rudolf Jančařík: **Člověku, umělci, soudruhovi ...!**
(Památce Zdeňka Hofbauera +20. XI. 1953)

*Kdybych měl pěšky jít od Plzně
do Prahy,
přisámboh, že uhnu se silnice,
dřív než se objeví Cerhovice,
Žebrák a Beroun.*

*Tamtudy odcházel náš soudruh
předhrahý -
Mlč a jdi po polích, přes vesnice
proplakal bys cestu Cerhovice,
Žebrák a Beroun.*

*Potkal bys u cesty bolestnou hrušeň.
Kořeny všemi chce se jí do polí.
Viš, jakým bleskem byl její kmen
zkrušen.
Pod mladou kůrou dávno už nebolí.*

*Ten den, kdy v dešti se shlížela
v asfaltu
samotu stápějíc v obraze měkkém.
Udeřil smutek a jizvu nechal tu -
a strom se zachvěl nad člověkem.*

*V pracovně jeho sešli se soudruzi.
Nikdy tak tichá tu nebyla porada.
Že by dnes opravdu nepřišel
na schůzi?
Sluchátko se samo do vidlice
ukládá -*

*Slovo a vzdech - a zase se čeká -
telefon neví nic nového -
Druhého dne ráno přes okno stéká
ztemnělá řeka
floru žulového.*

*Gorkij a Čechov, nejdražší Mistři
jeho,
nad stolem práce stojí stráž!
Ještě tu svítí jas oka hnědavě
zeleného
v chlapeckých šedinách mužná tvář.*

*Hlava i ruka přes stůl
nakloněna
jenom se k překážkám rozletět!
Ve slavném srdci síla zanícená
pro vše, co kupředu žene svět.*

*Tak máme právo, soudruzi,
plakat nad jeho stolem?
Snad ještě dnes,
však zítra již se rozhlédneme
kolem.*

*Je toho mnoho, co udělal,
však mnoho ještě zbývá!
Po jeho cestách půjdem dál,
vždyť soudruh Hofbauer se dívá
se všech svých obrazů
s důvěrou v nás.*

*Ne, neučil jste nadarmo!
Soudruhu nezapomenutelný,
rod umělců Vám zůstane
navždycky věrný, věrný!*

*A půjde s Vámi do práce
i do průvodu v máji.
Vítr se v tanci zatočí
v hedvábí rudém, lehounkém.
Vysoko ruka s kloboukem!
Vějířky vrásek kol očí,
Vám v mladém smíchu hrají
o krásném životě.*

*Prapory vpřed!
Rozviňte transparent!!
A v modrém jasu nad hlavou
bojovnou píseň hřímavou!!
Odvahu do srdce - ze srdce
strach
Vy s námi, Vy s námi,
čať něť Vas v kalonach!*

Plzeň, 21. XI. 1953

Protože tato báseň byla psána narychlo ke konkrétní příležitosti, nemohla si činit ambice, že by přežila dobu delší než několik týdnů či měsíců. Její jepičí život byl dáni i nevalnou kvalitou a přehrší ideologického balastu. Již sám název evokuje spíše manifestační zvolání nežli kvalitní neni¹. Autor R. Jančařík² měl utnout svou báseň zhruba ve třetině, neboť v prvních čtyřech slokách popisuje krajinu v okolí Cerhovic a Žebráku, míst automobilové nehody. Jančařík vyjadřuje bolest, jež zasáhla lidi, ale k níž nezůstala lhostejná ani příroda.

Na počátku druhé sloky Jančařík oplakává nikoliv přítele nebo divadelníka, ale „*předražený soudruha*“ a na tuto „soudružskou linii“ navazuje i ve sloce páté, aby se od ní až do konce neodchýlil ani o milimetr. Z poezie se Jančaříkovým zásahem stává politická agitka.

Prvou sloku básně jsem našla i u článku herce Jiřího Kostky, v němž vzpomíná na Zdeňka Hofbauera. Nelze s jistotou říci, zda Kostka chtěl, aby jeho text uvozovala Jančaříkova báseň či zda se jednalo například o iniciativu šéfredaktora.

---

¹Básnický útvar vyjadřující smutek nad zemřelou osobou.

²Rudolf Jančařík byl hercem, který i s manželkou Alenou působil v plzeňské divadle v Hofbauerově éře. Kromě toho byl také autorem divadelní hry *Rumburská vzpoura*, kterou na konci roku 1951 plzeňské divadlo uvedlo v režii Pravoše Nebeského.

B Soupis repertoáru

Sezóna 1947/1948 (od ledna do června):

17.1. W. A. Mozart, L. da Ponte: **Figarova svatba** - překlad Václav Juda Novotný, výprava Josef Adolf Šálek, režie Karel Berman, dirigent František Belfín

24.1. F. Lehár, L. Herzer, F. Löhrner : **Země úsměvů** - překlad Bedřich Zavadil, výprava a režie Adolf Šmíd, dirigent Bohumil Kysela, choreografie Slavibor Jindřich

28.1. G. B. Shaw: **S pravdou ven** - překlad Ludmila a Otakar Vočadlovi, režie Alexander Solmar, výprava Bedřich Barták

29.1. K. Simonov: **Ruská otázka** - Zdenka Niliusová, režie a výprava Jarmil Škrdlant, výtvarná spolupráce Bedřich Barták, (Malé divadlo¹)

7.2. V. Blodek, K. Sabina: **V studni** - režie Viktor Severin, dirigent František Belfín

7.2. O. Nedbal: **Andersen** - dirigent Bohumil Kysela, výprava Bedřich Barták, (Malé divadlo)

12.2. L. Pacák, V. Dubský: **Růžový postilion** - úprava Vladimír Jiroušek, režie a výprava Rudolf Lampa, dirigent Jaroslav Soukup a Vít Lederer, texty písní Vilém Dubský, choreografie Slavibor Jindřich

28.2. B. Smetana, E. Krásnohorská: **Čertova stěna** - režie Jiří Fiedler, dirigent Antonín Barták, výprava Bedřich Barták, choreografie Slavibor Jindřich

4.3. W. Shakespeare: **Sen noci svatojánské** - překlad Erich Adolf Saudek, režie Alexandr Solmar, dirigent a hudba Walter Lederer, výprava Josef Tetínek, choreografie Slavibor Jindřich, (Malé divadlo)

20.3. R. Friml, O. Harbach: **Kátinka** - úprava Karel Hašler, režie Adolf Šmíd, dirigent Bohumil Kysela, výprava Z. Adla, choreografie Slavibor Jindřich

3.4. F. Langer: **Periferie**ⁱ⁾ - režie a výprava Vladimír Huber

8.4. A. Afinogenov: **Kde vlaky nestaví**ⁱⁱ⁾ - překlad František Píšek, režie a výprava Zdenka Cinková

17.4. S. Moniuszko: **Strašidelný dvůr** - překlad Anna Hostomská, režie Emil Frelih, dirigent František Belfín, výprava Bedřich Barták

---

¹Toto označení odkazuje výhradně na inscenace hrané v Malém divadle, protože některé hry byly uváděny v obou divadlech.

18.5. J. Toman: **Slovanské nebe** - režie Alexadr Solmar, výprava Josef Tetínek, hudba Bohumil Kysela, choreograf Slavibor Jindřich

8.5. J. J. Houšteký, S. Razov, J. Červený, P. Hásek: **Osamělá hvězda** - režie a výprava Rudolf Lampa, dirigent Bohumil Kysela, choreografie Slavibor Jindřich

15.5. L. de Vega: **Sedlák svým pánem**ⁱⁱⁱ⁾ - překlad Jindřich Hořejší, režie a výprava Vladimír Huber, (Malé divadlo)

22.5. B. Nikodem, Z. Endris, V. Dubský: **Setkání s Evou** - úprava Oldřich Nový, režie a výprava Adolf Šmíd, dirigent Bohumil Kysela

12.6. A. D'Usseau, J. Gow: **Hluboké kořeny**^{iv)} - překlad Jiří Taufer, režie a výprava Štěpán Zemánek, (Malé divadlo)

12.6. J. E. Massenet, H. Meilhac, P. Gilles: **Manon** - překlad Václav Juda Novotný, režie a výprava Viktor Severin, dirigent Milan Zuna

26.6. Molière: **Zdravý nemocný**^{v)} - režie Alexadr Solman, dirigent Walter Lederer, výprava Vladimír Šrámek a Václav Synek, hudba Jan J. Fischer, choreografie Slavibor Jindřich

3.7. J. Stelibský, J. Mottl, S. Razov: **Děti manéže** - režie Rudolf Lampa, dirigent Bohumil Kysela, choreografie Slavibor Jindřich

9 činoherních inscenací

5 operních inscenací

6 operetních inscenací

1 baletní inscenací

celkem 21 premiér

Sezóna 1948/1949:

11.9. K. Čapek: **Loupežník**^{vi)} - režie Stanislav Vyskočil, výprava Antonín Calta, hudební spolupráce Jan J. Fischer, choreografie Josef Škoda

25.9. A. Miller: **Všichni moji synové**^{vii)} - překlad Ota Ornest, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

2.10. F. Škroup, J. K. Tyl: **Fidlovačka**^{viii)} - úprava a režie Rudolf Lampa, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

16.10. A. Dvořák, A. Wenig: **Čert a Káča**^{ix)} - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda, sbormistr Miroslav Lebeda

28.10. F. Werfel: **Jakobowski a plukovník**^{x)} - překlad Z. N. Arnoštová, režie Zdeněk Hofbauer, asistent režie Čestmír Řanda, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

30.10. B. Smetana, E. Krásnohorská: **Hubička** - režie Karel Berman, dirigent Karel Vašata, výprava Antonín Neckář, sborníkem Miroslav Lebeda

30. 10. C. Goldoni, A. Hoffmeister: **Zpívající Benátky** - režie Rudolf Lampa, dirigent J. O. Karel, hudba Jaroslav Ježek, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda, (Malé divadlo)

6.11. A. S. Gribojedov: **Hoře z rozumu** - překlad Marie Marčanová, Bohumil Mathesius, Zdenka Nilusová, režie Stanislav Vyskočil, výprava Oldřich Vymazal

14.11. L. Délibes, Ch. Nuitter: **Coppélia** - režie a choreografie Josef Škoda, dirigent Miroslav Lebeda, výprava Antonín Calta

14.11. P. I. Čajkovskij: **Italské capriccio** - režie a choreografie Josef Škoda, dirigent František Belfín, výprava Antonín Calta

20.11. P. Karvaš: **Pevnost** - překlad Jan Grossman, režie Stanislav Vyskočil, výprava Antonín Calta

4.12. B. Friml, B. Hooker, R. Janney, W. H. Post: **Král tuláků** - překlad Števa Shellová-Langrová, režie Rudolf Lampa, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, texty písní Zdeněk Knittl, choreografie Josef Škoda

5.12. K. Kjuljavkov: **Pan vyslanec**^{xi)} - Zdenka Hanzová, režie Vladimír Huber, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

8.12. V. K. Klicpera: **Divotvorný klobouk**^{xii)} - úprava Jiří Medula, režie Čestmír Řanda, výprava Antonín Calta, hudba Miroslav Ponc

19.12. W. A. Mozart, E. Schikaneder: **Kouzelná flétna** - překlad Jan Ort, režie Karel Berman, dirigent Karel Vašata, výprava Antonín Calta, sborníkem Miroslav Lebeda, (Malé divadlo)

31.12. G. Kanin: **Včera narození** - překlad Alena Bernášková, režie Josef Benátský, výprava Antonín Calta

8.1. B. Smetana, E. Krásnohorská: **Tajemství** - režie Luděk Mandaus, dirigent František Belfín, scénický výtvarník Karol Svolinský

22.1. A. P. Čechov: **Tři sestry**^{xiii)} - překlad Ladislav Fikar, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Joan Brehms, hudební spolupráce Miroslav Lebeda

29.1. F. Havlík: **Případ P 13** - režie Stanislav Vyskočil, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

5.2. J. O. Karel, L. Fišer, Z. Kryzánek, R. Lampa: **Bohové na zemi**^{xiv)} - režie Rudolf Lampa, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

12.2. W. A. Mozart, L. da Ponte: **Figarova svatba** - překlad Václav Juda Novotný, režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava Josef Adolf Šálek, (Malé divadlo), obnovená premiéra

19.2. I. Krejčí, J. Bachtík: **Pozdvižení v Efesu** - režie Stanislav Vyskočil, dirigent Karel Vašata, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

20.2. F. F. Šamberk: **Ulice Otce národa, dříve Palackého** - úprava J. Kopecký, úprava a režie M. Zachata, (Malé divadlo)

5.3. H. Macourek, G. Webster: **Plukovník chce spát** - režie Rudolf Lampa, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

12.3. W. Shakespeare: **Macbeth**^{xv} - překlad Otokar Fischer, režie Zdeněk Hofbauer, asistent režie Čestmír Řanda, výprava Antonín Calta, hudba J. O. Karel, dirigent Jaroslav Soukup

26.3. G. Bizet, H. Meilhac, L. Halévy: **Carmen** - překlad Eliška Krásnohorská, režie Karel Berman, dirigent Antonín Barták, výprava Bedřich Kramosil, choreografie Josef Škoda

9.4. J. O. Karel, M. Brod: **Opuncie** - režie Vladimír Huber, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

10.4. A. Jirásek: **Pan Johanes** - režie Stanislav Vyskočil, výprava Oldřich Vymazal

30.4. A. Galič, K. Isajev: **Volá vás Tajmyr** - překlad Otto Haas a Marta Haasová, režie Čestmír Řanda, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

30.4. L. Janáček: **Káťa Kabanová** - režie Hanuš Thein, dirigent František Belfín, výprava František Tröster (j.h.)

26.5. K. Hašler, F. F. Šamberk: **Podskalák**^{xvi} - úprava J.A. Holba, režie Oldřich Nový (j.h.), dirigent J.O. Karel, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda, (Malé divadlo), **ČESTNÉ UZNÁNÍ NA DIVADELNÍ ŽATVĚ**

3.6. V. Káňa: **Parta brusiče Karhana**^{xvii} - režie Stanislav Vyskočil, výprava Antonín Calta, **ČESTNÉ UZNÁNÍ NA DIVADELNÍ ŽATVĚ**

11.6. B. Smetana, E. F. Züngel: **Dvě vdovy** - úprava a překlad Václav Juda Novotný, režie Karel Berman, dirigent Karel Vašata, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

22.6. E. Mabley, L. Mins: **Bubny míru** - překlad Ota Ornest, režie Karel Svoboda, výprava Josef Gabriel, (Malé divadlo)

4.7. V. K. Klicpera: **Hadrián z Římsů** - úprava Jindřich Honzl, režie Stanislav Vyskočil, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

16 činoherních inscenací

9 operních inscenací

8 operetních inscenací

2 baletní inscenace

celkem 35 premiér (sezóna s největším počtem premiér)

Sezóna 1949/1950:

3.9. J. Klíma: **Ohnivá hranice** - režie Vladimír Klemens, výprava Antonín Calta²

10.9. A. Fredro: **Pomsta**^{xviii)} - překlad František Hrubín, Jan Kopecký, režie Čestmír Řanda, dirigent Jaroslav Soukup, výprava Antonín Calta, hudba Karel Berman, (Malé divadlo), **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

17.9. J. Frýda, C. Goldoni: **Lhář** - překlad Alice Valentová, úprava a režie Oldřich Nový, dirigent J.O.Karel, výprava Jaroslav Veris, (Malé divadlo)

25.9. A. Dvořák, J. Kvapil: **Rusalka**^{xix)} - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda, sbormistr Miroslav Lebeda

9.10. A. Kornejčuk: **Makar Dubrava**^{xx)} - překlad Viktor Růžička, režie Josef Benátský, výprava Antonín Calta

16.10. J. K. Tyl: **Jan Hus**^{xxi)} - úprava Jindřich Honzl, režie Stanislav Vyskočil, výprava Oldřich Vymazal, dirigent a hudba Miloš Vacek, (Malé divadlo)

30.10. J. Štolba: **Na letním bytě**^{xxii)} - režie Rudolf Lampa, dirigent Jaroslav Soukup, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

30.10. Ch. Lecocq, A. Vanloo, E. Leterrier: **Giroflé - Girofla** - překlad B. Pešek, režie Karel Berman, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

12.11. O. Nedbal, F. H. Karel: **Pohádka o Honzovi** - choreograf Josef Škoda, dirigent Albert Rosen, výprava Josef Adolf Šálek

19.11. C. Gergely: **Vítězi a hrdinové**^{xxiii)} - překlad Jan Lichtenstein, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo), **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

26.11. D. I. Fonvizin: **Mazánek** - překlad Vincenc Červinka, úprava a režie Stanislav Vyskočil, výprava Antonín Calta, dirigent Jaroslav Soukup, hudba Miloš Vacek, překladatel textu písní Jaroslav Calta, (Malé divadlo)

11.12. P. I. Čajkovskij, K. Šilovski: **Eugenij Oněgin** - režie Hanuš Thein, dirigent Karel Vašata, výprava František Tröster (j.h.),

17.12. Macourek, V. Štech: **Svatba pod deštníky** - režie Vladimír Klemens, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

---

²Toto je informace z recenze otisklé v plzeňských novinách *Pravda*. Dle databáze Divadelního ústavu byl však scénografem Jaroslav Gabriel. Třetí zdroj se mi nepodařilo dohledat a tak uvádím obě tyto jména s tím, že nemohu určit, zda se mýlil dobový recenzent nebo člověk, který do elektronické databáze Divadelního ústavu zadával informace.

20.12. P. A. Pavlenko: **Štěstí** - překlad Jan Rek, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Antonín Calta

8.1. L. Stroupežnický: **Naši furianti**^{xxiv}) - režie Stanislav Vyskočil, výprava Oldřich Vymazal, hudba Miloš Vacek, (Malé divadlo)

12.1. G. Verdi, F. M. Piave: **La Traviata** - překlad Rudol Vonásek, režie Vladimír Klemens, dirigent Karel Vašata

26.1. J. K. Tyl: **Tvrdohlavá žena**^{xxv}) - úprava J. Lenský, J. Erb, režie Rudolf Lampa, dirigent J.O.Karel, výprava Zdeněk Jaromír Vyskočil, hudba Josef Stanislav, choreografie Josef Škoda, (Malé divadlo), **ČESTNÉ UZNÁNÍ NA DIVADELNÍ ŽATVĚ**

4.2. W. A. Mozart, L. da Ponte: **Don Giovanni** - překlad Luděk Mandaus, režie Karel Berman, dirigent Karel Vašata, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

17.2. W. Shakespeare: **Večer tříkrálový**^{xxvi}) - režie Zdeněk Hofbauer, výprava Josef Raban (j.h.), dirigent J.O.Karel a Albert Rosen, hudba J.O.Karel, choreografie Josef Škoda, (Malé divadlo)

25.2. A. Simukov: **Vrabčí hory** - režie Čestmír Řanda, výprava Antonín Calta, hudební spolupráce Jaroslav Soukup, (Malé divadlo)

8.3. B. Smetana, J. Wenzig: **Dalibor** - úprava Ervín Špindler, Václav Juda Novotný, režie Karel Berman, dirigent Karel Vašata, výprava Antonín Calta

12.3. B. Lane, E. Y. Harburg, F. Saidy: **Divotvorný hrnec** - úprava a překlad Jiří Voskovec, Jan Werich, režie Oldřich Nový, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, choreografie Josef Škoda

25.3. N. V. Gogol: **Revizor** - režie Stanislav Vyskočil

5.4. P. C. de Beaumarchais: **Lazebník sevillský** - překlad Vladimír Müller, úprava Jaromír Pleskot, režie Vladimír Klemens, výprava Antonín Calta, hudba E. F. Burian, (Malé divadlo)

15.4. J. E. Zelinka, F. Kožík: **Meluzína** - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava Bedřich Kramosil, **PRVNÍ PROVEDENÍ**

29.4. J. Křička, F. Kožík: **Zahořanský hon**^{xxvii}) - režie Rudol Lampa, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

12.5. A- Zápotocký, J. Nezval: **Vstanou noví bojovníci**^{xxviii}) - úprava Luboš Pistorius, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Antonín Calta, **3. MÍSTO MEZI SOUBORY NA DIVADELNÍ ŽATVĚ**

20.5. Z. Vostřák, J. Rey: **Filosofská historie**^{xxix}) - režie a choreografie Josef Škoda, výprava Věra Fridrichová, dirigent Albert Rosen, **ČESTNÉ UZNÁNÍ NA DIVADELNÍ ŽATVĚ**

20.5. A. Chačaturjan: **Maškaráda** - režie a choreografie Josef Škoda, výprava Věra Fridrichová, dirigent Albert Rosen

27.5. A. N. Arbuzov: **Šest zamilovaných** - překlad Antonín Kurš, režie Stanislav Vyskočil, výprava Antonín Calta

17.6. K. Kovařovic, K. Šípek: **Psohlavci^{xxx}** - režie Stanislav Vyskočil, dirigent František Belfín, scénický výtvarník Oldřich Vymazal (j.h.), kostýmní výtvarník Ada Švecová, choreografie Josef Škoda, sbormistr Albert Rosen,
3. CENA NA DIVADELNÍ ŽATVĚ

24.6. M. Stehlík: **Mordová rokle** - režie Pravoš Nebeský, výprava M. Štěpánek

2.7. V. Brázda, F. Tetauer: **Ztřeštěné námluvy** - režie Rudolf Lampa, dirigent J.O.Karel, výprava Zdeněk Jaromír Vyskočil, choreografie Josef Škoda

8.7. J. Zrotal: **Slepice a kostelník**

16 činoherních inscenací

7 operních inscenací

8 operetních inscenací

3 baletní inscenace

celkem 34 premiér

Sezóna 1950/1951:

23.9. B. Martinů: **Veselohra na mostě** - režie Čestmír Řanda, dirigent Karel Vašata, výprava Vladimír Heller

23.9. V. Novák: **Zvíkovský rarášek** - režie Karel Berman, dirigent Karel Vašata, výprava Vladimír Heller

7.10. A. N. Ostrovskij: **Vlci a ovce** - překlad Jan Kopecký, režie Karel Gissübel, výprava Vladimír Heller

14.10. A. Jirásek: **M.D.Rettigová** - režie Eva Marie Bergerová, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

21.10. J. Tuwim: **Vdova Klára** - režie Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel, výprava S. Rudolf, choreografie Josef Škoda, (Malé divadlo)

4.11. B. Smetana, E. Krásnohorská: **Čertova stěna** - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava Bedřich Kramosil, choreografie Jiří Němeček, sbormistr Jaroslav Soukup

11.11. L. R. Rachmanov: **Neklidné stáří** - překlad Jan Grossman, Jan Kopecký, režie Pravoš Nebeský, výprava M. Štěpánek

18.11. Molière: **Jeho Urozenost Měšťák** - (Malé divadlo)

25.11. R. Trinner, J. N. Štěpánek: **Berounské koláče** - režie Mojmir Drvota, dirigent J.O.Karel, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

22.12. E. M. Labiche, Martin: **Pan Perichon na cestách** - úprava B. Nádvorník, hudba J.O. Karel, (Malé divadlo)

23.12. V. Cach: **Duchcovský viadukt** - režie Eva Marie Bergerová, výprava Vladimír Heller

6.1. B. Brecht: **Pan Puntila a jeho sluha Matti^{xxxii}** - překlad Luboš Pistorius, Frida Pistoriusová, Zora Jiráková, režie Pravoš Nebeský, výprava Miroslav Štěpánek, kostýmy Václav Bystřický, Milada Červenková, (Malé divadlo), **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

13.1. L. Janáček: **Lašské tance** - choreografie Josef Škoda, výprava Vladimír Heller, dirigent Albert Rosen

13.1. J. Křička: **Král Lávra** - choreografie Josef Škoda, výprava Vladimír Heller, dirigent Albert Rosen

27.7. G. Rossini, C. Sterbini: **Lazebník sevillský** - překlad Josef Vymětal, režie Karel Berman, výprava Antonín Calta, dirigent Albert Rosen, (Malé divadlo)

3.2. O. Nedbal, L. Stein: **Polská krev** - překlad Zdeněk Knittl, režie a výprava Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel, choreografie Josef Škoda

10.2. I. Prachař: **Hádají sa o rozumné^{xxxii}** - režie Miroslav Zachata, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

17.2. A. P. Štejn: **Čestný soud** - režie Miroslav Zachata, výprava Vladimír Heller

10.3. M. P. Musorgskij: **Boris Godunov^{xxxiii}** - překlad Ferdinand Pujman, režie Hanuš Thein, úprava a dirigent František Belfín, scénický výtvarník Josef Svoboda, kostýmní výtvarník Květoslav Bubeník, choreograf Josef Škoda, sborníkem Jaroslav Soukup

17.3. A. Košťál, C. Goldoni: **Komedie o vějíři** - režie Mojmir Drvota, dirigent J.O.Karel, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

1.4. H. Fast: **Třicet stříbrných** - překlad Ota Ornest, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Vladimír Heller

7.4. V. Gusjev: **Sláva** - překlad Pavel Kohout, režie Eva Marie Bergerová, výprava Vladimír Heller, hudební spolupráce Jan F. Fischer, dirigent Rudolf Trinner, (Malé divadlo)

21.4. W. A. Mozart, L. da Ponte: **Ženy jsou ženy^{xxxiv}** - režie Mojmir Drvota, výprava Antonín Calta, sborníkem Jaroslav Soukup, dirigent Rudolf Vašata

5.5. A. Jirásek: **Jan Roháč**^{xxxv}) - režie Pravoš Nebeský, výprava Vladimír Heller, hudební spolupráce Rudolf Trinner

6.5. B. Čipera, K. Stanislav: **Štika v rybníce** - režie Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

26.5. L. Janáček, : **Její pastorkyňa** - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava Vladimír Heller

16.6. M. Gorkij: **Měšťáci**^{xxxvi}) - překlad Bohumil Mathesius, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Antonín Calta

5.7. I. N. Kovner, N. Adujev: **Akulina** - režie Oldřich Nový, výprava Antonín Calta, dirigent J.O.Karel, choreografie Josef Škoda, (Malé divadlo)

12 činoherních inscenací

7 operních inscenací

7 operetních inscenací

2 baletní inscenace

celkem 28 premiér

Sezóna 1951/1952:

13. 10. B. Smetana, K. Sabina: **Prodaná nevěsta** - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava Vladimír Heller, choreografie Jiří Němeček

13.10. O. Flosman, J. K. Tyl: **Středem země do Afriky** - režie Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta (j.h.), choreografie Jiří Němeček, (Malé divadlo)

27.10. H. Tank: **Tanková loď Mackay**^{xxxvii}) - překlad Ludmila Vrbová, režie Václav Lohniský, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

10.11. J. K. Tyl: **Strakonický dudák**^{xxxviii}) - režie Luboš Pistorius, výprava Josef Svoboda a Květoslav Bubeníček, hudba Arnošt Košťál, dirigent Rudolf Trinner, choreograf Jiří Němeček

24.11. A. Košťál, K. Dvořák: **Svatba s delegátkou** - režie Karel Šmíd, dirigent J.O.Karel, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

8.12. A. Surov: **Svítání nad Moskvou** - překlad Vladimír Horáček, režie Luboš Pistorius, výprava Vladimír Heller, hudba Boris Mokrousov, hudební spolupráce Rudolf Trinner

12.12. R. Jančařík: **Rumburská vzpoura** - režie Pravoš Nebeský, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

22.12. A. P. Borodin: **Polovecké tance**^{xxxix}) - režie a choreografie Jiří Němeček, dirigent Albert Rosen, výprava Věra Fridrichová

29.12. B. Smetana, E. Krásnohorská: **Tajemství^{xli}** - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, sbormistr Jaroslav Soukup, výprava Karel Svolinský

12.1. O. Székely, J. Hámos: **Zlatá hvězda** - režie Stanislav Regal, dirigent J. O. Karel, choreografie Jiří Němeček

26.1. J. Inzghi He: **Dívka s bílými vlasy^{xlii}** - překlad A. Palát, úprava Luboš Pistorius, režie Eva Marie Bergerová, výprava Vladimír Heller, dirigent Albert Rosen, sbormistr Jaroslav Soukup

27.1. G. Donizetti, Giovanni Ruffini: **Don Pasquale^{xliii}** - režie Václav Lohniský, dirigent Karel Vašata, sbormistr Jaroslav Soukup, výprava Antonín Calta, (Malé divadlo)

9.2. M. Stehlík: **Jarní hromobití^{xliiii}** - režie Z. Hofbauer, výprava Jiří Vopršálek, hudební spolupráce Rudolf Trinner, (Malé divadlo)

16.2. J. Mejtus, A. Malyško: **Mladá garda^{xliiv}** - překlad Rudolf Vonásek, režie Luboš Pistorius, výprava Vladimír Šrámek, choreografie Jiří Němeček, sbormistr Jaroslav Soukup

23.2. J. O. Karel, D. L. Timofjevič: **Lízinka** - režie Pravoš Nebeský, dirigent J.O.Karel, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

15.3. G. Verdi, C. du Locle, J. Méry: **Don Carlos** - překlad Karel Kügler, režie Hanuš Thein (j.h.), dirigent Karel Vašata, výprava Josef Svoboda (j.h.)

30.3. P. Kohout: **Dobrá píseň^{xliv}** - režie Václav Lohniský, výprava Oldřich Opl, (Malé divadlo)

5.4. W. Shakespeare: **Veselé paničky windsorské^{xlvi}** - překlad E. A. Saudek, režie Z. Hofbauer, dirigent Albert Rosen, hudba J.O.Karel, scénický výtvarník Josef Svoboda, kostýmní výtvarník Marcel Pokorný, choreograf Jiří Němeček

19.4. M. Ponc, J. N. Nestroy: **Lumpacivagabundus^{xlvii}** - překlad Bohumil Mathesius, režie Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel a Rudolf Trinner, výprava Vladimír Heller, hudba Miroslav Ponc, (Malé divadlo)

9.5. P. I. Čajkovskij, M. Petipa: **Louskáček^{xlviii}** - režie a choreografie Jiří Němeček, úprava Jan Rey, výprava Věra Fridrichová, dirigent Albert Rosen

7.6. N. M. Džakonov: **Svatba s věnem** - překlad František Vrba, režie Eva Marie Bergerová, výprava Miloš Dittrich, choreografie Jiří Němeček, (Malé divadlo)

14.6. P. Pásek: **4:0 pro ATK** - režie Karel Šmíd, výprava Vladimír Heller, dirigent J.O.Karel, (Malé divadlo)

21.6. B. Smetana, J. Wenzig: **Libuše^{xlix}** - režie Karel Berman, asistent režie Bedřich Kramosil, dirigent František Belfín, scénický výtvarník František Tröster (j.h.), kostýmní výtvarník Vladimír Tesař, sbormistr Jaroslav

Soukup, choreografie Jiří Němeček /oslava 50 letého trvání plzeňského divadla/

21.6. A. Dvořák, M. Červinková-Riegrová, F. L. Rieger: **Jakobín**^{l)} - režie Václav Lohniský, dirigent Karel Vašata, scénický výtvarník Vladimír Heller, kostýmní výtvarník Oldřich Oplt, sbormistr Jaroslav Soukup, korepetitor Alois Jakeš, (Malé divadlo)

4.7. G. Hay: **Síla atomu** - překlad J.Slabý, režie Pravoš Nebeský, výprava Vladimír Heller, **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

11 činoherních inscenací

7 operních inscenací

5 operetních inscenací

2 baletní inscenace

celkem 25 premiér

Sezóna 1952/1953:

20.9. A. Jirásek: **Lucerna**^{li)} - režie Luboš Pistorius, výprava Oldřich Oplt a Karel Frey, hudba Karel Kovařovic, dirigent Albert Rosen, choreografie Jiří Němeček

25.9. C. M. von Weber, J. F. Kind: **Čarostřelec**^{lii)} - režie Václav Lohniský, dirigent Karel Vašata, korepetitor Alois Jakeš, výprava Miloš Dittrich, choreografie Jiří Němeček, (Malé divadlo)

27.9. Moliér: **Don Juan** - překlad Hanuš Jelínek, režie Václav Lohniský, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

4.10. J. K. Tyl: **Fidlovačka** - režie Pravoš Nebeský, výprava Josef Svoboda, choreograf Jiří Němeček, (Malé divadlo)

7.11. L. I. Slavin: **Intervence**^{liii)} - František Šec, režie Zdeněk Hofbauer, výprava Vladimír Heller, dirigent Albert Rosen, hudba Jiří Šust, asistent režie Václav Neužil /na počest VŘSR/, **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

20.11. H. von Kleist: **Rozbitý džbán** - překlad Pavel Eisner, režie Miloš Stehlík, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo), **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

29.11. J. Jankovec, K. Konstantin, A. Urbanová: **Usnul v pyramidě** - režie Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel, výprava Miloš Dittrich, choreografie Jiří Němeček, (Malé divadlo)

21.12. S. Prokofjev, L. Lavronskij, A. Piotrovskij, S. Radlov: **Romeo a Julie**^{liv)} - choreograf Jiří Němeček, dirigent Karel Vašata, scénický výtvarník Josef Svoboda, kostýmní výtvarník Marcel Pokorný

8.1. A. Kachchar, S. Šelkovej: **Hedvábný šál** - režie Svatopluk Papež, výprava Miloš Ditrich, hudba Rudolf Trinner, (Malé divadlo)

11.1. A. N. Ostrovskij: **I chytrák se spálí** - překlad Jan Kopecký, režie Václav Lohniský, výprava Vladimír Heller

18.1. G. Rossini: **Italka v Alžíru**^{lv)} - překlad Josef Königsmark, režie Bedřich Kramosil, dirigent Albert Rosen, výprava Miloš Ditrich, sbormistr Jaroslav Soukup, choreograf Jiří Němeček, (Malé divadlo)

24.1. A. P. Čechov: **Jubileum**^{lvi)} - překlad Bohumil Mathesius, režie Zdeněk Hofbauer, asistent režie Václav Neužil, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

24.1. N. V. Gogol: **Hráči**^{lvii)} (drama) - režie Zdeněk Hofbauer, asistent režie Václav Neužil, (Malé divadlo)

31.1. J. Křička, J. Pakosta: **Tichý dům**^{lviii)} - režie Rudolf Kutílek, dirigent J. O. Karel, výprava Miloš Ditrich (Malé divadlo)

28.2. L. Janáček: **Příhody lišky Bystroušky** - režie Karel Berman, dirigent František Belfín, výprava František Tröster (j.h.), choreografie Jiří Němeček

21.3. J. S. Miljutin, E. Poměščikov, N. Rožkov, V. Tipot: **Píseň tajgy** - režie Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel, výprava Miloš Ditrich, choreografie Jiří Němeček

22.3. A. Globa, Wang-Ši Fu: **Rozlitá číř**^{lix)} - režie Václav Lohniský, dirigent Albert Rosen, výprava František Skřípek, hudba Jiří Šust, choreografie Jiří Němeček, (Malé divadlo), **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

28.3. M. Stehlík: **Nositelé řádu**^{lx)} - režie Zdeněk Hofbauer, výprava Vladimír Heller

29.4. G. Puccini, L. Illica, G. Giacosa: **Bohéma**^{lxi)} - Milan Zuna, režie Václav Lohniský, dirigent Karel Vařata, výprava František Skřípek, sbormistr Jaroslav Soukup, korepetitor Alois Jakeř, (Malé divadlo)

17.5. J. K. Tyl: **Lesní panna** - režie Miloslav Stehlík, výprava Miloš Ditrich, dirigent Albert Rosen, choreografie Jiří Němeček

17.5. J. J. Fischer, J. N. Nestroy: **Talisman** - Ladislav Kulhánek, režie Stanislav Regal, výprava Miloš Ditrich, dirigent J.O.Karel, choreografie Jiří Němeček, (Malé divadlo)

23.5. G. D. Mdivani: **Koho tlačí bota** - překlad Jan Mareš, režie Svatopluk Papež, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

6.6. O. Nedbal: **Z pohádky do pohádky**^{lxii)} - režie a choreografie Jiří Němeček, dirigent Albert Rosen, výprava František Skřípek

27.6. L. van Beethoven, J. Sonnleithner, G. F. Treitschke: **Fidelio**^{lxiii}) - František Belfín, režie Bedřich Kramosil, dirigent František Belfín, výprava Vladimír Heller, korepetitor Alois Jakeš, sbormistr Jaroslav Soukup

3.7. J. Ježek, J. Voskovec, J. Werich: **Nebe na zemi**^{lxiv}) - úprava F. Rachlík, režie Stanislav Regal, dirigent J.O.Karel, výprava Vladimír Heller, hudba Václav Trojan, sbormistr Jaroslav Soukup, choreografie Jiří Němeček, /autor Jiří Voskovec v programu neuveden/, (Malé divadlo)

13 činoherních inscenací

5 operních inscenací

5 operetních inscenací

2 baletní inscenace

celkem 25 premiér

Sezóna 1952/1953 (do prosince 1953):

5.9. J. Burjakovskij: **Praha zůstane má!**^{lxv}) - překlad Tatjana Hašková, režie Václav Lohniský, výprava František Skřípek

19.9. G. B. Shaw: **Pygmalion**^{lxvi}) - překlad Frank Tetauer, režie Svatoslav Papež, výprava Vladimír Heller, (Malé divadlo)

3.10. B. Smetana, E. Krásnohorská: **Hubička**^{lxvii}) - režie Viktor Severin, dirigent Antonín Barták

10.10. F. Schubert, H. Berté, A. M. Willner, H. Reicher: **Dům u tří děvčátek** - režie Rudolf Lampa, choreografie Slavibor Jindřich, dirigent Antonín Barták, (Malé divadlo)

31.10. K. Čapek: **Matka**^{lxviii}) - režie Miloslav Stehlík, výprava Miloš Ditrich, (Malé divadlo)

6.11. G. Nikolajevová, S. Radzinskij: **Žatva** - překlad Luboš Pistorius a Frída Čepková, režie Luboš Pistorius, výprava František Skřípek, hudba Arnošt Košťál, **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

21.11. J. K. Tyl: **Chudý kejklář** - režie Svatoslav Papež, asistent režie Jan Skalický, výprava Vladimír Heller, dirigent Miloš Sedmidubský, (Malé divadlo)

10.12. G. Verdi, E. Scribe, Ch. Duveyrier, A. Fusinato: **Sicilské nešpory**^{lxix}) - Eva Bezděková, režie Václav Lohniský, dirigent Karel Vašata, výprava František Skřípek, korepetitor Alois Jakeš, sbormistr Jaroslav Soukup, choreograf Jiří Němeček, (Malé divadlo), **ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA**

31.12. Molière: **Tartuffe** - překlad Svatopluk Kadlec, režie Ivan Weiss, scénický výtvarník Miloš Ditrich, kostýmní výtvarník Jan Skalický, dirigent Miloš Sedmihubský, hudba Jan Rychlík

6 činoherních inscenací

2 operní inscenace

1 operetní inscenace

celkem 9 premiér

drama, opera, opereta, balet

C Herecké obsazení (pouze některých inscenací)

Sezóna 1947/1948:

i) Periferie:

OBSAZENÍ- *Franci*: Štěpán Zemánek, *Anna*: Libuše Sobotová, *Barborka*: Zdeněk Kryzánek, *Tony*: Josef Větrovec, *Soudce*: Leopold Kočandrlle, *Pán*: Ladislav Fišer, *Paní*: Vlasta Faberová, *Služka*: Jarmila Balašová, *1. strážník*: František Nechyba, *2. strážník*: Miroslav Jelínek, *Ředitel baru*: Emanuel Ulrich, *Komisař*: Antonín Matějovič, *Mladý muž*: Jaroslav Koudelka, *Noční hlídač*: Miroslav Jelínek, *Sklepník*: J. Vašata, *Švec*: Jaroslav Šťastný, *Hostinský*: Miroslav Jelínek, *Slepec*: Jaroslav Šťastný, *Průvodce*: Miloslav Plas, *Zpěvák*: Alfons Šoun

ii) Kde vlaky nestaví:

OBSAZENÍ - *Korjuško Alexej Jefimovič*: Emanuel Ulrich, *Ljubov Semjonovna*: Zdena Cinková, *Žeňa*: Milena Vildová, *Lavrentij Bolšev*: Miloš Bílek, *Glaša*: Jarmila Balašová, *Makarov*: Miroslav Mráz, *Genuadij Mironovič Tomilin*: Václav Neuzil, *Vlas Filipovič*: Ladislav Fišer, *Malko Matouš Iljič*: Josef Patočka, *Věra Nikolajevna*: Vlasta Faberová, *Sulin*: Antonín Tauc

iii) Sedlák svým pánem:

OBSAZENÍ - *Král*: Josef Patočka, *Infantka*: Vlasta Faberová, *Hrabě Oton*: Miroslav Mráz, *Hrabě Finardo*: František Nechyba, *Juan*: Vladimír Huber, *Feliciano*: Josef Větrovec, *Lisarda*: Jarmila Balašová (alternace), ~ Libuše Sobotová (alternace), *Belisa*: Milena Vildová, *Fileto*: Jaroslav Koudelka, *Bruno*: Miloslav Plas, *Salvano*: Emanuel Ulrich, *Doprovod na kytaru*: Zdeněk Kryzánek

iv) Hluboké kořeny:

OBSAZENÍ - *Honey Ternerová*: Milena Vildová, *Bella Charles*: Anastázie Nechybová, *Senátor Ellsworth Langdon*: Zdeněk Kryzánek, *Genevra Langdonová*: Jarmila Balašová, *Alice Langdonová*: Vlasta Faberová, *Roy Maxwell*: Ladislav Fišer, *Howard Merrick*: Štěpán Zemánek, *Brett Charles*: Václav Neuzil, *Šerif Serkin*: František Nechyba, *Chuck Warren*: Antonín Tauc, *Bob Izay*: Emanuel Ulrich

v) **Zdravý nemocný:**

OBSAZENÍ - *Argan*: Vladimír Huber, *Faberová*: Vlasta Černohorská, *Angelika*: Marie Rosůlková (j.h.), *Louison*: Irena Kryzánková (j.h.), *Berald*: Josef Větrovec, *Kleant*: Miroslav Bílek, *Diafoirus*: Josef Patočka, *Tomáš*: Jaroslav Koudelka, *Purgon*: Zdeněk Kryzánek, *Fleurant*: Miloslav Plas, *Bonnefoi*: Emanuel Ulrich, *Toinetta*: Libuše Sobotová, *Flora*: Marie Rosůlková (j.h.), *Polichinelle*: Antonín Matějovič, *Předseda*: Zdeněk Kryzánek

Sezóna 1948/1949:

vi) **Loupežník:**

OBSAZENÍ - *Profesor*: Josef Patočka, *Paní*: Anna Kreuzmannová, *Mimi*: Blanka Hlavová, *Loupežník*: Bohumil Vávra, *Fanka*: Marie Grygarová, *Zahalená žena*: Libuše Sobotová, *Cikánka*: Marie Rintová, *Myslivec*: Jaroslav Koudelka, *Šeřt*: Leopold Kočandrl, *Starosta*: Zdeněk Kryzánek, *Soused*: Jan Jánský, *Učitel*: Vladimír Huber, *Kovář*: Čestmír Řanda, *Havíř*: Josef Větrovec

vii) **Všichni moji synové:**

OBSAZENÍ - *Joe Keller*: Josef Benátský, *Kate Kellerová*: Marie Rintová, *Kryštof Keller*: Bohumil Švarc, *Anna Deewerová*: Eva Wimmerová, *Jiří Deewer*: Václav Neužil, *Dr. Jim Bayliss*: Ladislav Fišer, *Zuzana Baylissová*: Milena Vildová, *Frank Lubey*: František Krahulík, *Lydie Lubeyová*: Jarmila Balašová

viii) **Čert a Káča:**

OBSAZENÍ - *Káča*: Jitka Jůzková (alternace), ~ Marie Theimerová (alternace), *Jirka*: Oldřich Černoch (alternace), ~ Josef Hořický (alternace), *Káččina máma*: Libuše Neubarthová (alternace), ~ Anna Kasalová (alternace), *Marbuch*: Stanislav Hejduček, *Luciper*: Karel Berman

ix) **Fidlovačka:**

OBSAZENÍ - *Václav Kroutil*: Stanislav Hejduček, *Jeník*: Jaroslav Deršák, *Vdova Mastílková*: Milada Rabasová, *Liduška*: Jiřina Marešová (alternace), ~ Joža Waltrová (alternace), *Panna Cibulcini*: Marie Grygarová (alternace), ~ Joža Waltrová (alternace), *Pan Dudéc*: Rudolf Kutílek, *Hvězdoleský*: Josef Šídlo, *Pan Hubínek*: Jaroslav Will, *Vdova Klinkáčková*: Jožka Škrnová, *Kozelka*: Rudolf Lampa, *Ondřej Brekota*: Viktor Severin; *Panna Markýtk*:

Anna Kasalová; *Jirka*: (dětská role), *Honza*: (dětská role), *Šebelka*: Josef Pavel Vinš, *Pavelka*: Ladislav Večl, *Živeles*: Antonín Vilský, *Starý Mareš*: Bedřich Kramosil, *Bětuška*: T. Handlová, *Dráb*: Jaroslav Honzík, *První písničkářka*: Dagmar Stříbrná, *Druhá písničkářka*: Jiřina Kellerová, *Dorotka*: Libuše Neubarthová, *Madlenka*: Květa Pánková, *Lízička*: Ludmila Pešková, *1. holka*: Věra Šmídová, *2. holka*: Růžena Hecová

x) **Jakobowski a plukovník:**

OBSAZENÍ - *Jakobowsky*: Bohumil Vávra, *Plukovník Stjerbinsky*: Jaroslav Koudelka, *Marianna*: Inez Burgrová, *Szabuniewicz*: František Krahlík, *Tragický pán*: Josef Patočka, *Nesmrtelný*: Zdeněk Kryžánek, *Madame Bouffier*: Milena Vildová, *Salomon*: Antonín Tauc, *Stará dáma z Arrasu*: Marie Rintová, *Mladá dívka*: Blanka Hlavová, *Lehká osoba*: Eva Wimmerová, *Šofér*: Jan Jánský, *Clarion*: Leopold Kočandrlé, *Brigádník francouz. četnictva*: Josef Větrovec, *Nadporučík německé armády*: Ladislav Fišer, *Šikovatel*: Jiří Lír (j.h.), *Hráč v kostky*: Bohumil Švarc, *Vdovec*: Antonín Matějovič, *Turista*: Čestmír Řanda, *Velitel protiletectvé ochrany*: Jiří Lír (j.h.), *Komisař*: Vladimír Huber

xi) **Pan vyslanec:**

OBSAZENÍ - *Borsanov*: Josef Patočka, *Paní Borsanovová*: Marie Grygarová, *Kiki*: Eva Wimmerová, *Boko*: František Krahlík, *Bobíkov*: Bohumil Vávra, *Slečna Penkovová*: Inez Burgrová, *Zlatev*: Čestmír Řanda, *Grmidolov*: Bohumil Švarc, *Tikvarov*: Jan Jánský, *Fani*: Libuše Sobotová, *Suzi*: Jarmila Balašová, *Gevraziev*: Leopold Kočandrlé, *Kirčev*: Václav Neužil; *Občan*: Antonín Matějovič

xii) **Dívotvorný klobouk:**

OBSAZENÍ - *Strnad*: Bohumil Vávra, *Křepelka*: František Krahlík, *Koliáš*: Leopold Kočandrlé, *Barnabáš*: Jan Jánský, *Bětuška*: Blanka Hlavová, *Karel*: Bohumil Švarc, *Pohořalský*: Josef Větrovec, *Zvonek*: Václav Neužil, *Datlík*: Antonín Matějovič, *Kluk*: Vladimír Horáček (j.h.)

xiii) **Tři sestry:**

OBSAZENÍ - *Prozorov*: Čestmír Řanda, *Nataša*: Blanka Hlavová, *Olga*: Libuše Sobotová, *Máša*: Inez Burgrová, *Irena*: Jarmila Balašová, *Kuligin*: Jaroslav Koudelka, *Veršinin*: Josef Patočka; *Baron Tuzenbach*: Ladislav Fišer; *Solenyj*: Josef Větrovec, *Čebutykin*: Leopold Kočandrlé, *Fedotík*: Bohumil

Švarc, *Rode*: František Krahulík, *Ferapont*: Antonín Matějovič, *Anfisa*: Marie Rintová

xiv) ***Bohové na zemi:***

OBSAZENÍ - *Zeus*: Karel Berman, *Hera*: Milada Rabasová, *Pallas Athéna*: Jiřina Marešová, *Venuše*: Jarmila Sedláčková, *Apollon*: Josef Šídlo, *Ares*: Antonín Vilský-Wittlich, *Poseidon*: Rudolf Lampa, *Hermes*: Rudolf Kutílek, *Diana*: Dagmar Stříbrná, *Ganymedes*: Zdeněk Vevera, *Terpsychora*: Irena Polachová, *Urania*: Jožka Škrnová, *Čas*: Stanislav Hejduček, *Kalliopé*: Věra Šmídová, *Jack Smith-Čermák*: Jaroslav Deršák, *Cafourek*: Viktor Severin, *Uspěchaný pán*: Ladislav Večl, *Úředník aerolinie*: Josef Kloubek, *Miroslava Petrová*: Joža Waltrová, *Uklízečka*: Růžena Hecová, *Kamelot*: Květa Pánková, *Starý negr*: Jaroslav Honzík, *Reportér*: Jaroslav Will, *Tajemník*: Rudolf Kasl, *Merrymacker*: Josef Pavel Vinš, *Číšník*: Zdeněk Vevera, *1.pán*: Ladislav Večl, *2.pán*: Josef Matula, *1.dáma*: Ludmila Pešková, *2.dáma*: Jiřina Vlasová, *1.dělník*: Jaroslav Honzík, *2.dělník*: Zdeněk Vevera

xv) ***Macbeth:***

OBSAZENÍ - *Duncan*: Josef Patočka, *Malcolm*: František Krahulík, *Donalbain*: Jiří Nový (člen Dětské scény), *Macbeth*: Zdeněk Hofabuer, *Banquo*: Ladislav Fišer, *Macduff*: Václav Neužil, *Lennox*: Jaroslav Koudelka, *Ross*: Josef Větrovec, *Angus*: Čestmír Řanda, *Fleance*: J. Chalupecký (člen Dětské scény), *Seyton*: Bohumil Švarc, *Lékař*: Leopold Kočandrle, *Vrátný*: Vladimír Huber, *I. vrah* Jan Jánský, *II. vrah*: Zdeněk Kryzánek, *Posel*: Antonín Tanc, *Sluha*: Antonín Matějovič, *Lady Macbeth*: Blanka Hlavová, *Komorná*: Eva Wimmerová, *I. čarodějnice*: Marie Rintová, *II. čarodějnice*: Anna Kreuzmanová, *III. čarodějnice*: Milena Vildová

xvi) ***Podskalák:***

OBSAZENÍ - *Pán z Lambertů*: Viktor Severin, *Crescencie*: Jožka Škrnová, *Lea*: Jana Vasmutová, *Baron Dagobert*: Karel Berman, *Rytíř Ždímal*: Oldřich Černoch, *Václav Dvořák*: Jaroslav Deršák, *Saturnin Brambor*: Rudolf Lampa, *Aurelie*: Milada Rabasová, *Boženka*: Jiřina Marešová, *Trkoslav Angrešt*: Antonín Vilský-Wittlich, *Veverka*: Josef Šídlo, *Pepička*: Dagmar Stříbrná; *František Havelský*: Rudolf Kutílek, *Štěpán Benda*: Stanislav Hejduček, *Benjamin Řehoř*: Jaroslav Honzík, *Baptist*: Ladislav Večl, *Hospodský*: Jaroslav Will, *Preclíkář*: Zdeněk Vevera

xvii) ***Parta brusiče Karhana:***

OBSAZENÍ - *Karhan, brusič*: Leopold Kočandrlé, *Karhanová*: Marie Rintová, *Jarka, jejich syn*: František Krahulík, *Tulach, brusič*, Václav Neužil, *Fikejs, brusič*: Josef Benátský, *Záruba, brusič*: Josef Větrovec, *Slavíková, dělnice*: Libuše Sobotová, *Božka, magnetářka*: Blanka Hlavová, *Dvořák, předseda KSČ*: Čestmír Řanda, *Lojza, revolverář*: Stanislav Vyskočil; *Vlasta, revolverářka*: Eva Wimmerová; *Míla, dělnice*: Milena Vildová, *Sektorář*: Ladislav Fišer, *Bohouš, brusič*: Bohumil Švarc, *Zákora, revolverář*: Jan Jánský, *Klepáč, důvěrník ZOS*: Vladimír Hubr, *Mareš, dílovedoucí*: Antonín Tauc

Sezóna 1949/1950:

xviii) ***Pomsta:***

OBSAZENÍ - *Rasputiewicz*: Josef Patočka, *Klára*: Alena Jančaříková, *Regent*: Jindřich Rychtařík, *Václav*: Ota Výborný, *Stolníková*: Inez Burgrová, *Papkin*: Jaroslav Koudelka, *Dyndalski*: Leopold Kočandrlé, *Smigalski*: Antonín Matějovič

xix) ***Rusalka:***

OBSAZENÍ - *Princ*: Josef Hořický (alternace), ~ Antonín Zlesák (alternace), *Cizí kněžna*: Valerie Kvapilová, *Rusalka*: Blanka Vecková, *Vodník*: Stanislav Hejduček (alternace), ~ Jaroslav Honzík (alternace), *Čarodějnice*: Jitka Jůzková, *Hajný*: Oldřich Černochoch (alternace), ~ Josef Pavel Vinš (alternace) *Kuchťák*: Stella Vedamová, *Lesní žínka*: Libuše Bláhová, *Jiná žínka*: Věra Vlčková, *Třetí žínka*: Libuše Neubarthová, *Lovec*: Bedřich Kramosil (alternace), ~ Martin Mantée (alternace), *Lesní žínky*: studentky státního gymnasia

xx) ***Makar Dubrava:***

OBSAZENÍ - *Makar Ivanovič Doubrava*: Josef Patočka, *Oksana Andrejevna*: Marie Rintová, *Olga*: Libuše Sobotová, *Artěm*: Ota Výborný, *Pavel Krugljak*: Vladimír Klemens, *Kondrat Topola*: František Krahulík, *Anka*: Eva Wimmerová, *Gavrila Bratčenko*: Čestmír Řanda, *Trofim Golub*: Jan Jánský, *Galja Ivančukova*: Jarmila Balašová, *Marfa Stěpovaja*: Jiřina Krejčová, *Chmara*: Josef Kosina, *Orlov*: Leopold Kočandrlé, *Zinčenko*: Antonín Tauc, *Marie Smerekova*: Netta Deborská, *Filip Seměněnko*: Antonín Matějovič, *Štoša*: Alena Jančaříková

xxi) **Jan Hus:**

OBSAZENÍ - *Zikmund*: Vladimír Klemens, *Václav IV.*: Josef Větrovec, *Žofie*: Inez Burgrová, *Petr Angeli*: Rudolf Jančařík, *Albík z Uničova*: Antonín Matějovič, *Štěpán Pálec*: Ladislav Fišer, *Michal z Českého Brodu*: Čestmír Řanda, *Jan Hus*: Milan Hlavín, *Hanuš z Chlumu*: Jindřich Rychtařík, *Vok z Valdštýna*: Václav Neužil, *Páter Blažej*: Leopold Kočandrlé, *Marketa*: Marie Grygarová, *Lupáč*: Jaroslav Koudelka, *Havlík*: František Krahulík, *Šembera*: Josef Kosina, *Háta*: Anna Kreuzmannová, *Martin Křídélko*: Ota Výborný, *Robert*: Antonín Tauc, *Panoš*: Josef Šolc

xxii) **Na letním bytě:**

OBSAZENÍ - *Marie Kapičková*: Milada Rabasová, *Týny*: Dagmar Stříbrná, *Míny*: Jiřina Marešová, *Isidor Kapička*: Jaroslav Will, *Eusebius Vostrý*: Emanuel Ulrich, *Jaroslav Havelka*: Josef Šídlo, *Berta*: Joža Waltrová, *Paní Česalová*: Jožka Škrnová, *Dr. Česal*: Rudolf Lampa, *Červinka*: Zdeněk Vevera, *Fousek*: Rudolf Kutílek, *Jelínek*: Viktor Severin, *František Kroupa*: Bohumil Vávra, *Máři*: Alena Jančaříková

xxiii) **Vítězi a hrdinové:**

OBSAZENÍ - *Paní Esterágová*: Marie Grygarová, *Pavel Esterág*: Rudolf Jančařík, *Paní Kováčsová*: Netta Deborská, *Kovács*: Jiří Kostka, *Affra Nagy Mihály*: Ladislav Fišer, *Julča*: Jiřina Krejčová, *Antal Bobori*: Vladimír Krška, *Jiří Domanovich*: František Krahulík, *Jan Timár*: Zdeněk Kryzánek, *Major*: Milan Hlavín, *Policejní rada*: Vladimír Klemens, *Policejní rotmistr*: Josef Kosina, *První voják*: Václav Neužil, *Druhý voják*: Jindřich Rychtařík, *Vrchní číšník*: Leopold Kočandrlé, *Bokor*: Josef Patočka, *Czos*: Čestmír Řanda, *Braun*: Jan Jánský, *Číšník*: Zdeněk Přibáň, *Kamelot*: Jaroslav Mareš, *Velitel žaláře*: Ota Výborný, *Policista*: Václav Belza (j.h.), *Dobře oblečený pán*: Antonín Tauc

xxiv) **Naši furianti:**

OBSAZENÍ - *Filip Dubský*: Josef Patočka, *Marie Dubská*: Anna Kreuzmannová, *Václav*: Ota Výborný, *Petr Dubský*: Josef Kosina, *Jakub Bušek*: Zdeněk Kryzánek, *Františka Bušková*: Netta Deborská, *Verunka*: Blanka Hlavová, *Martin*: Jaroslav Mareš (j.h.), *Matěj Šumbal*: Josef Větrovec, *Marie*: Marie Rintová, *Pavel Kožený*: Jan Jánský, *Kašpar Šmejkal*: Čestmír Řanda, *Valentín Bláha*: Josef Benátský, *Josef Habršperk*: Leopold Kočandrlé, *František Fiala*: Jindřich Rychtařík, *Terežka*: Marie Grygarová, *Krystýna*: Eva

Wimmerová, *Učitel*: Rudolf Jančařík, *Marek*: Antonín Matějovič, *Markýtko*:
Libuše Sobotová, *Závodčí četníků*: Václav Neužil

xxv) ***Tvrdohlavá žena***:

OBSAZENÍ - *Zlatohlav*: Bohuš Vávra, *Johanes Pěnkava*: Josef Pavel Vinš,
Jahelková: Milada Rabasová, *Tereška*: Jiřina Marešová, *Madlenka*: Dagmar
Stříbrná, *Anička*: Jožka Škrnová, *Kuba*: Rudolf Kutílek, *Stárek*: Zdeněk Ve-
vera, *Mládek*: Jaroslav Mareš (j.h.), *Hrdopyška*: Josef Šídlo, *Vydřiduška*: Ja-
roslav Will, *Loukota*: Viktor Severin, *Nožička*: Jar. Salcman, *Kohoutek*: Maxa
Vlasák, *Ezechiel*: Rudolf Lampa, *Nožejček*: Emanuel Ulrich

xxvi) ***Večer tříkrálový***:

OBSAZENÍ *Hrabě Orsino*: Rudolf Jančařík, *Sebastiano*: Václav Neu-
žil, *Antonio*: Josef Patočka, *Jiný kapitán*: Leopold Kočandrle, *Rytíř Tobiáš*
Říhal: Zdeněk Kryzánek, *Rytíř Ondřej Třasořitka*: Jiří Kostka, *Malvolio*: Vla-
dimír Krška, *Fabiano*: Jan Jánský, *Šašek*: Josef Větrovec, *Kněz*: Josef Kosina,
1. biřic: Antonín Matějovič, *2. biřic*: Václav Bergr, *Olivie*: Jarmila Balašová,
Viola: Libuše Sobotová, *Marie*: Inez Burgrová

xxvii) ***Zahořanský hon***:

OBSAZENÍ - *Hrabě Zahořanský ze Zahořan*: John Frank Skalicky, *Vrchní*
von Schönau: Josef Šídlo, *Tereza*: Jiřina Marešová, *Karolina*: Dagmar Stří-
brná, *Rys*: Rudolf Lampa, *Vojna*: Bohusla., Vávra *Svída*: Rudolf Kutílek,
Baron von Strahlen: Viktor Severin, *Hospodský*: Emanuel Ulrich

xxviii) ***Vstanou noví bojovníci***:

OBSAZENÍ - *Ladislav Budečský*: Josef Patočka, *Barbora*: Libuše Sobo-
tová, *Toník*: (dětská role), *Efler*: Leopold Kočandrle, *Vosmík*: Josef Větrovec,
Lánský: Jaroslav Koudelka, *Sláma*: Václav Neužil, *Juránek*: Vladimír Krška,
Kolmistr: Jiří Kostka, *Kolmistrová*: Marie Grygarová, *Kodeš*: Jindřich Rych-
tařík, *Kodešová*: Marie Rintová, *Heindlová*: Inez Burgrová, *Hamrová*: Eva
Wimmerová, *Správce velkostatku*: Ladislav Fišer, *Valdek*: Josef Benátský,
Šefl: Zdeněk Kryzánek, *Marčan*: Josef Kosina, *Děkan*: Jan Jánský, *Šouša*:
Rudolf Jančařík, *Chalupník*: Antonín Matějovič, *Dělník*: Josef Bulík

xxix) ***Filosofská historie***:

OBSAZENÍ - *Slečna Elis*: Lída Vaňková, *Frybort*: Josef Škoda, *Vavřena*:
Jiří Škoda, *Špína*: Jaroslav Novotný, *Zelenka*: Oldřich Napravitl, *Paní domácí*:

Božena Napravitelová, *Márinka*: Helena Sobková, *Rollerka*: Vlasta Pechmanová, *Roubínek*: Ladislav Večl, *Paní Roubínková*: Libuše Matějovičová, *Lotty*: Věra Duchoňová, *Fricek*: Vlasta Faicová, *Lenka*: Jarmila Jelínková, *Kmoníček*: Viktor Moškalov

xxx) ***Psohlavci***:

OBSAZENÍ - *Jan Sladký Kozina*: Antonín Zlesák, *Hančí*: Blanka Vecková, *Stará Kozinová*: Libuše Neubarthová (alternace), ~ Anna Kasalová (alternace), *Kryštof Hrubý*: Stanislav Hejduček, *Jiří Syka*: Alfons Vlas, *Matěj Příbek*: Jaroslav Honzík, *Adam Ecl*: Josef Hořícký, *Jakub Brychta*: Oldřich Černoch, *Jiří Peč*: Josef Pavel Vinš, *Němec*: Karel Sommer, *Jiskra Řehůřek*: Bedřich Kramosil, *Dorla*: Věra Vlčková, *Maxmilián Laminger*: Martin Kloubek, *Kateřina*: Jitka Jůzková, *Václav hrabě ze Šternberka*: Karel Berman, *Koš*: Miroslav Kratochvíl, *Soudní sluha*: Hynek Matzner, *Ženský hlas za scénou*: Libuše Bláhová

Sezóna 1950/1951:

xxxii) ***Pan Puntila a jeho sluha Matti***:

OBSAZENÍ - *Puntila*: Josef Benátský, *Matti*: Jan Prokeš, *Eva*: Jarmila Balašová, *Atašé*: Vladimír Klemens, *Soudce*: Vladimír Krška, *Kořalečnice Ema*: Inez Burgrová, *Děvečka Lisu*: Alena Jančaříková, *Slečna z lékárny*: Helena Hellerová, *Telefonistka*: Libuše Sobotová, *Kuchařka Laina*: Netta Deborská, *Služka Fina*: Blanka Hlavová, *Surkala*: Jindřich Rychtařík, *Advokát*: Antonín Mětějovič, *Probošt*: Jan Jánský, *Paní proboštová*: Anna Kreuzmannová, *Vrchní*: Milan Hlavín, *Zvěrolékař*: Jaroslav Mareš, *Ustaraný dělník*: Josef Kosina, *Zrzavý dělník*: Josef Jarolímek, *Silný dělník*: Leopold Kočandrlle

xxxiii) ***Hádají sa o rozumné***:

OBSAZENÍ - *Ondřej Paděra*: Vladimír Krška, *Mařena*: Netta Deborská, *Růžena*: Alena Jančaříková, *Andrýs*: Josef Patočka, *Horký*: Josef Kosina, *Tereza*: Anna Kreuzmannová, *Milena*: Blanka Hlavová, *Franta*: Václav Neuzil, *Křápek*: Jindřich Rychtařík, *Křápčena*: Libuše Sobotová, *Štěpán*: Zdeněk Jarolímek, *Žožňák*: Zdeněk Kryzánek, *Andula*: Anna Kasalová, *Jura*: Ota Výborný

xxxiiii) ***Boris Godunov***:

OBSAZENÍ - *Boris Godunov*: Karel Berma, *Feodor*: Libuše Neubarthová, *Xenie*: Libuše Bláhová, *Chůva Xenina*: Jitka Jůzková, *Kníže Šujskij*: Josef Hořícký, *Andrej Ščelkalov*: Václav Eremiáš, *Pimen*: Jaroslav Honzík, *Samozvanec Grigorij*: Antonín Zlesák, *Marina Mníšku*: Helena Lexová, *Rangoni*: Josef Kloubek, *Varlaam*: Stanislav Hejduček, *Misail*: Oldřich Černoch, *Šenkýřka*: Blanka Vecková, *Jurodivý*: Rudolf Kutílek, *Nikitič*: Bedřich Kramosil, *Strážník*: Josef Bláha, *Jiný strážník*: Emil Adamovský, *Mitucha*: Miroslav Kratochvíl, *Tělesný bojarin*: Karel Sommer, *Bojar Chruščov*: Dalibor Nejedlý, *Lavickij*: Bedřich Kramosil, *Rusja*: Dobroslava Bláhová, *Muž z lidu*: Antonín Pflieger, *Jiný muž*: Dalibor Nejedlý, *Třetí muž*: Miloslav Janda, *Žena z lidu*: Jaroslava Sommrová, *Jiná žena*: Růžena Vagounová

xxxiv) **Ženy jsou ženy:**

OBSAZENÍ - *Flordiligi*: Blanka Vecková, *Dorabella*: Věra Vlčková, *Ferrnando*: Antonín Zlesák, *Guglielmo*: Václav Eremiáš, *Don Alfonso*: Stanislav Hejduček, *Despina*: Libuše Bláhová, *Recitativní doprovod*: Jaroslav Soukup

xxxv) **Jan Roháč:**

OBSAZENÍ - *Jan Roháč z Dubé*: Josef Větrovec, *Sigmund*: Milan Hlavín, *Kašpar hrabě Šlik*: Ladislav Fišer, *Hynek Ptáček z Pirkštejna*: Jaroslav Koudelka, *Jan Velvar*: Josef Patočka, *Aleš Vřešťovský z Risenburka*: Jiří Kostka, *Jan Čapek ze Sán*: Josef Benátský, *Kněz Prokop Holý*: Jindřich Rychtařík, *Hrdinka*: Vladimír Krška, *Baba*: Zdeněk Kryzánek, *Diviš Bořek z Miletínka*: Jan Jánský, *Jan z Lichštejna*: Antonín Tauc, *Mistr Jan z Příbrami*: Josef Kosina, *Mistr Jan Rokycana*: (externista), *Martin Lupáč*: (externista), *Václav z Mýta*: (externista), *Olomoucký biskup*: (externista), *Albrecht*: (externista), *Oldřich*: (externista), *Chrudimský měšťan*: Václav Bergr, *Brunorio de la Scala*: Zdeněk Jarolímek, *Arnošt z Vlašimě*: Václav Neužil, *Městský písař jihlavský*: Ota Výborný, *Výšek Račinský*: (externista), *Jan Prostředek*: (externista), *Zelený*: Antonín Tauc, *Stráž na Sioně*: Bedřich Kramosil, *Václav Hedvika*: Josef Vavřích, *Jan Kněževský*: (externista), *Michal Ország*: Václav Belza (j.h.), *Kapitán Kumánů*: (externista), *Sluha císařův*: Antonín Matějovič, *Žebravý mnich*: Jaroslav Mareš, *Kejklír*: Jan Prokeš, *Mastičkář*: Vladimír Klemens, *Bakalář*: Rudolf Jančařík, *Císařovna Barbora*: Inez Burgrová, *Anna*: Alena Jančaříková, *Matrona ze Sieny*: Anna Kasalová, *Lucetta*: Eva Wimmerová, *První krásná paní*: Jarmila Balašová, *Druhá krásná paní*: Netta Deborská, *Třetí krásná paní*: Libuše Sobotová

xxxvi) **Měšťáci:**

OBSAZENÍ - *Bezsemenov V. Vasilijevič*: Josef Patočka, *Akulina Ivanovna*: Marie Rintová, *Petr*: Ladislav Fišer, *Tatána*: Eva Wimmerová, *Nil*: Vladimír Krška, *Prčichin*: Jiří Kostka, *Polja*: Jarmila Balašová, *Jelena Nikolajevna Krivcová*: Inez Burgrová, *Tětěrev*: Zdeněk Štěpánek (j.h.), *Šiškin*: Rudolf Jančařík, *Cvĕtajeva*: Libuše Sobotová, *Stěpanida*: Anna Kasalová, *Ženská z ulice*: Anna Kreuzmannová, *Učedník malíře pokojů*: Jaroslav Mareš, *Doktor*: Jindřich Rychtařík

Sezóna 1951/1952:

xxxvii) **Tanková loď Mackey:**

OBSAZENÍ - *Alabama*: Luděk Kopřiva, *Arabský přístavní dělník*: Ota Výborný, *Brooks*: Ladislav Fišer, *Maguire*: Jiří Kostka, *První důstojník*: Milan Hlavín, *Blackie*: Josef Větrovec, *Kapitán*: Josef Patočka, *Chileán*: Jan Prokeš, *Švéd*: Rudolf Jančařík, *Mazač strojů*: Václav Neužil, *Kuchař*: Antonín Matějovič, *Doktor*: František Šec, *1. námořník*: Josef Vavřich, *2. námořník*: Martin Vít

xxxviii) **Strakonický dudák:**

OBSAZENÍ - *Lesana*: Jiřina Krejčová, *Bělana*: Jarmila Balašová, *Rosava*: Marie Rintová, *Mihulice*: Libuše Sobotová, *Divuka*: Jarmila Balašová, *Kalafuna*: Zdeněk Kryzánek, *Kordula*: Inez Burgrová, *Švanda*: Vladimír Krška, *Tomáš*: Josef Kosina, *Koděra*: Josef Benátský, *Šavlička*: František Šec, *Trnka*: František Šec, *Dorotka*: Zora Jiráková, *Nalejváček*: Jan Jánský, *Franěk*: Pravoš Nebeský, *Matěj*: Jan Prokeš, *Kuba*: Ivo Hojar, *Váša*: Antonín Tauc, *Pantaleon Vocílka*: Jaroslav Koudelka, *Král Alenoros*: Jindřich Rychtařík, *Zulika*: Eva Wimmerová, *Alamír*: Václav Neužil, *Mikulí*: Zdeněk Jiříčný, *Gulinari*: Libuše Sobotová, *Vanika*: Helena Hellerová (j.h.)

xxxix) **Polovecké tance:**

OBSAZENÍ - VIKTORKA - *Viktorka*: Elvíra Němečková (alternace), ~ Iva Kořínková (alternace), *Černý myslivec*: Jiří Němeček (alternace), ~ Vladimír Šedivý (alternace), *Rusalka*: Helena Sobková, *Barunka*: Drahomíra Štruplová, POLOVECKÉ TANCE - *Chán*: Jiří Němeček, *Dívka*: Zdena Hrhoňová, *Chlapec*: Helena Sobková a další

xl) **Tajemství:**

OBSAZENÍ - *Malína*: Jaroslav Honzík (alternace), ~ Zdeněk Šnaiberg (alternace), *Kalina*: Josef Hořický (alternace), ~ Bedřich Kramosil (alternace), *Panna Róza*: Jitka Jůzková (alternace), ~ Libuše Neubarthová (alternace), *Blaženka*: Libuše Bláhová (alternace), ~ Hana Böhmová (alternace), ~ Blanka Vecková (alternace), *Vít*: Jan Malík, *Bonifác*: Karel Berman, *Skřivánek*: Oldřich Černoch, *Mistr zednický*: Václav Eremiáš, *Hospodská*: Věra Vlčková (alternace), ~ Heelena Lexová (alternace), *Jirka*: Miloslav Janda, *Duch frátera Barnabáše*: Miroslav Kratochvíl

xli) **Dívka s bílými vlasy:**

OBSAZENÍ - *Si-ä*, *dívka s bílými vlasy*: Zora Jiráková, *Pan Pai-lao*: Josef Patočka, *Džao*: Zdeněk Jiříčný, *Wang Ta-šan*: Anna Kasalová, *Ta Čchun*: Václav Neužil, *Chuang Š'žän*: Ladislav Fišer, *Matka Chuang Š'žäna*: Jana Kovaříková, *Mu Žän-dž'*: Milan Hlavín, *Ta Šüang*: Luděk Kopřiva, *Ta So*: Ota Výborný, *Li Šuan*: František Šec, *Chu Dz'*: Jan Jánský, *Džangová*: Marie Rintová, *Čchän*: Josef Větrovec, *Tiou*: Josef Kosina, *1.pastýřka*: Libuše Sobotová, *2.pastýřka*: Alena Kreuzmannová, *Kao*: Antonín Matějovič

xlii) **Don Pasquale:**

OBSAZENÍ - *Don Pasquale*: Karel Berman (alternace), ~ Zdeněk Šnaiberg (alternace), *Doktor Malatesta*: Josef Hořický (alternace), ~ Václav Eremiáš (alternace), *Norina*: Libuše Bláhová (alternace), ~ Stella Vedamová (alternace), *Ernesto*: Miloslav Janda, *Notář*: Jaroslav Honzík (alternace), ~ Oldřich Černoch (alternace)

xliii) **Jarní hromobití:**

OBSAZENÍ - *Pantáta Plichtů*: Jiří Kostka, *Vlastík*: Jan Prokeš, *Manka*: Jarmila Balašová, *Pantáta Pýchů*: Zdeněk Kryžánek, *Krupička*: Josef Benátský, *Joch*: Rudolf Jančařík, *Paní vrchní*: Anna Kasalová, *Ondra Bašus*: Vladimír Krška, *Marta*: Jiřina Krejčová, *Pařízek*: Jindřich Rychtařík, *Franta*: Václav Neužil, *Julka*: Eva Wimmerová, *Posypalka*: Inez Burgrová, *Němeček*: Josef Větrovec, *Němečková*: Libuše Sobotová, *Burian*: Josef Patočka, *Švec Hejl*: Jaroslav Koudelka, *Soused*: Antonín Matějovič

xliv) **Mladá garda:**

OBSAZENÍ - *Oleg Koševoj*: Václav Eremiáš, *Jelena Nikolajevna*: Helena Lexová, *Věra Vasiljevna*: Anna Kasalová, *Andrej Valko*: Jaroslav Honzík, *Ivan Procenko*: Josef Hořický, *Uljana Gromova*: Jitka Jůzková, *Ljuba Ševcova*: Hana Böhmová, *Sergěj Ťulenin*: Jan Malík, *Váňa Zemnučov*: Bedřich Kramosil, *Valja Borcova*: Libuše Neubarthová, *Žora Arutuňac*: Miloslav Janda, *Jevgenij Stachovič*: Miroslav Kratochvíl, *Klava Kovalova*: Věra Vlčková, *Gri-gorij Iljič Ševcov*: Karel Berman, *Kajutkin*: Oldřich Černoch, *Staršina*: Karel Sommer, *Sergěj Levašov*: Dalibor Nejedlý, *Brückner*: Karel Berman, *Fašis-tický plukovník*: Zdeněk Šnaiberg, *Jeho pobočník*: Emil Adamovský, *Fašis-tický poddůstojník*: Oldřich Černoch, *Fašistický generál*: Augustin Svoboda, *Generálův sluha*: Josef Šimek, *Fomin*: Josef Hořický

xlv) **Dobrá píseň:**

OBSAZENÍ - *Čestmír*: Ota Výborný, *Petr*: Rudolf Jančařík, *Helena*: Alena Jančaříková, *Vašek*: Josef Větrovec, *Honza*: Václav Lohniský

xlvi) **Veselé paničky windsorské:**

OBSAZENÍ - *Rytíř Jan Falstaff*: Zdeněk Kryzánek, *Fenton*: Rudolf Jančařík, *Zachariáš Bluma*: František Šec, *Bartoloměj Věchýtek*: Luděk Kopřiva, *Pan Vodička*: Vladimír Krška, *Pan Hošek*: Zdeněk Jiříčný, *Dvojctihodný pan David Veleba*: Josef Benátský, *Doktor Cajus*: Jaroslav Koudelka, *Hospodský od Podvazku*: Josef Patočka, *Bardolf*: Jindřich Rychtařík, *Pistol*: Jan Prokeš; *Berkdeber*: Jiří Kostka, *Janek*: Jaroslav Kepka (j.h.), *Flaštička*: Jan Jánský, *Chvostík*: Václav Neužil, *Paní Vodičková*: Jarmila Balašová, *Paní Hošková*: Inez Burgrová, *Anička*: Eva Wimmerová, *Panna Čiperná*: Jana Kovaříková

xlvii) **Lumpacivagabundus:**

OBSAZENÍ - *Hvězdolet*: Josef Šídlo, *Štěstěna*: Dagmar Stříbrná, *Milina*: Helena Hellerová (j.h.), *Dědáček*: Viktor Severin, *Radůstka*: Stanislav Regal, *Lumpacivagabundus*: Emanuel Ulrich, *Klížek*: Rudolf Kutílek, *Jehlička*: Karel Tišnovský, *Knejp*: Karel Šmíd, *Bryndová*: Anna Kreuzmannová, *Cmíral*: Jaroslav Will, *Kačenka*: Jiřina Krejčová, *Kočebr*: Josef Kosina, *Hoblínka*: Emanuel Ulrich, *Pepička*: Jiřina Marešová, *Štrudl*: Josef Malý (j.h.), *Roza*:

Jožka Škrnová, *Přívazek*: Josef Šídlo, *Malíř*: Stanislav Regal, *Chroust*: Viktor Severin, *Motejl*: Vilém Boksa, *Signora Palpiti*: Milada Rabasová, *Kamila*: Věra Konečná, *Laura*: Jarmila Bermanová-Tučková, *Thustý pán v cylindru*: Jaroslav Will, *Sluha u Jehličky*: Zdeněk Vevera

xlvi) ***Louškáček***:

OBSAZENÍ - *Otec*: Vilém Dobrý, *Matka*: Jiřina Jiříčná, *Alenka*: Helena Sobková, *Jiřík*: (dětská role), *Strýček*: Vladimír Šedivý, *Soused*: Josef Nehonský, *Sousedka*: Růžena Marková, *Vznešená teta*: Vlasta Pechmanová, *Myška*: Božena Napravilová, *Vojáček*: Drahomíra Štruplová, *Princ*: Jiří Němeček, *Sněhové vločky*: Vlasta Linhartová, Elvíra Němečková, Hana Marešová, Jaroslava Stromská, Iva Kořínková, Zdena Hrtoňová, Jana Boudová, Jiřina Jiříčná, Božena Napravilová, Drahomíra Štruplová, Dagmar Novotná, Jiřina Kydlíčková, Věra Duchoňová

xlix) ***Libuše***:

OBSAZENÍ - *Libuše*: Helena Lexová, *Přemysl ze Stadic*: Josef Hořícký, *Chrudoš od Otavy*: Jaroslav Honzík, *Štáhlav na Radbuze*: Viktor Kočí, *Lutobor z Dobroslavského Chlumce*: Karel Berman, *Radovan od Kamena mosta*: Bedřich Kramosil, *Krasava*, *Lutoborova dcera*: Blanda Vecková, *Radmila*, *sestra obou bratří*: Jitka Jůzková, *Čtyři ženci*: Věra Vlčková, Hana Bohmová, Libuše Neubarthová, Miloslav Janda

l) ***Jakobín***:

OBSAZENÍ - *Hrabě Vilém z Harasova*: Jaroslav Honzík (alternace), ~ Zdeněk Šnaiberg (alternace), *Bohuš z Harasova*: Josef Hořícký (alternace), ~ Bedřich Kramosil (alternace), *Adolf z Harasova*: Václav Eremiáš, *Julie*: Blanka Vecková (alternace), ~ Věra Vlčková (alternace), *Filip*: Karel Berman, *Jiří*: Viktor Kočí (alternace), ~ Jiří Novotný (alternace), *Benda*: Oldřich Černoš, *Terinka*: Libuše Bláhová (alternace), ~ Hana Böhmová (alternace), *Lotinka*: Valerie Kvapilová (alternace), ~ Libuše Neubarthová (alternace)

Sezóna 1952/1953:

li) ***Lucerna***:

OBSAZENÍ - *Mladá kněžna*: Jarmila Balašová, *Dvořan*: Jan Prokeš, *Vrchní*: Josef Benátský, *Mlynář*: Josef Větrovec, *Jeho bába*: Marie Rintová, *Hanička*: Alena Jančaříková, *Zajíček*: Mojmir Heger; *Bláha*: Zdeněk Kryzánek; *Sejtko*:

Antonín Matějovič, *Klásek*: Jiří Kostka, *Klásková*: Netta Deborská, *Michal*: Luděk Kopřiva, *Ivan*: Josef Patočka, *Franc*: Milan Hlavín, *Mušketýr*: Jan Jánský, *Žán*: Zdeněk Jiříčný, *Komorná*: Eva Wimmerová, *Kroužilka*: Jindřich Rychtařík, *Votruba*: Antonín Tauc, *Farář*: Josef Kosina

lii) ***Čarostřelec***:

OBSAZENÍ *Kníže Otakar*: Bedřich Kramosil, *Kuno*: Jaroslav Honzík, *Agáta*: Věra Vlčková, *Anička*: Libuše Bláhová, *Max*: Jiří Novotný, *Kašpar*: Karel Berman, *Kilián*: Oldřich Černoch, *Poustevník*: Zdeněk Šnaiberg, *Samiel*: Jan Prokeš, *Družička*: Libuše Neubarthová, *Družička*: Květa Pánková

liii) ***Intervence***:

OBSAZENÍ - *Brodskij*: František Krahulík, *Jeanna Barbier*: Zora Jiráková, *Orlovská*: Netta Deborská, *Stěpikov*: Jiří Kostka, *Bondarenko*: Vladimír Krška, *Saňka*: Eva Wimmerová, *Madame Ksidiasová*: Inez Burgrová, *Žeňa*: Zdeněk Jiříčný, *Generál*: Zdeněk Hofbauer, *Plukovník Frédember*: Ladislav Fišer, *Kapitán Filliater*: Svatopluk Papež (alternace), ~ Miloslav Stehlík (alternace), *Poručík Benois*: Jan Prokeš, *Desátník Barbaroux*: Josef Patočka, *Celestin*: Čestmír Řanda, *Marcial*: Václav Neužil, *Gaston*: Vladimír Heller, *Jouve*: Mojmír Heger, *Ali*: Zdeněk Kryzánek, *Macko*: Václav Lohniský, *Levit*: Josef Větrovec, *Filka*: Jaroslav Koudelka, *Maria Tokarčuk*: Jarmila Balašová, *Imercaki*: Rudolf Jančařík, *Péťa*: Jaroslav Kepka (j.h.), *Lékárník*: Josef Benátský, *První pán*: František Šec, *Druhý pán*: Josef Kosina, *První voják*: Jan Jánský, *Druhý voják*: Jindřich Rychtařík, *Občan*: Luděk Kopřiva, *První námořník*: Jaroslav Mareš (j.h.), *Druhý námořník*: Jan Panoš (j.h.), *Konferenciér*: Antonín Matějovič, *Barový zpěvák*: Oldřich Černoch, *Věročka*: Helena Hellerová (j.h.), *První švadlenka*: Alena Jančaříková, *Druhá švadlenka*: Věra Pánková, *Třetí švadlenka*: Věra Duchoňová, *Čtvrtá švadlenka*: Ludmila Jirsová, *Dáma*: Anna Kasalová, *Bílý důstojník*: Václav Belza (j.h.), *Námořní důstojník*: Antonín Tauc, *Velitel hlídky*: Vojtěch Paleček (j.h.), *První partyzán*: Ladislav Večl, *Druhý partyzán*: Rudolf Hrach

liv) ***Romeo a Julie***:

OBSAZENÍ - *Julie*: Elvíra Němečková, *Kapulet*: Oldřich Černoch, *Kapuletová*: Hana Maredová, *Romeo*: Vladimír Šedivý, *Montek*: Jaroslav Honzík, *Monteková*: Vlasta Ženišková, *Merkutio*: Jiří Němeček, *Benvolio*: Tomáš Němeček, *Tybalt*: Miloslav Kydlíček, *Paris*: Vilém Dobrý, *Chůva*: Vlasta

Pechmannová, *Lorenzo*: Karel Berman, *Vévoda Veronský*: Karel Sommer, *Sluhové Kapuletů*: Ota Janoščík, Luděk Pišík, Božena Napravilová, *Sluhové Kapuletů*: Drahomíra Štruplová, Ladislav Furchbacher, Luděk Kopřiva; *Služebná Kapuletů*: Božena Napravilová; *Služebná Kapuletů*: Drahomíra Štruplová

lv) ***Italka v Alžíru:***

OBSAZENÍ - *Mustafa*: Karel Berman (alternace), ~ Zdeněk Šnaiberg (alternace), *Elvíra*: Helena Lexová (alternace), ~ Blanka Vecková (alternace), *Zulma*: Valerie Kvapilová (alternace), ~ Věra Vlčková (alternace), *Haly*: Josef Hořícký (alternace), ~ Karel Křemenák (alternace), *Lindoro*: Miloslav Janda (alternace), ~ Viktor Kočí (alternace), *Isabella*: Jitka Jůzková (alternace), ~ Libuše Neubarthová (alternace), *Taddeo*: Oldřich Černocho (alternace), ~ Bedřich Kramosil (alternace)

lvi) ***Jubileum:***

OBSAZENÍ - *Šipučin*: Valtr Taub, *Tatána Alexjevna*: Netta Deborská, *Chirin*: Jindřich Rychtařík, *Merčutkinová*: Jana Kovaříková, *Člen správy*: Jan Jánský

lvii) ***Falešní hráči:***

OBSAZENÍ *Icharev*: Jan Prokeš, *Švochněv*: Zdeněk Kryzánek, *Utěšitelnyj*: Ladislav Fišer, *Krugel*: Valtr Taub, *Glov*: Josef Patočka, *Glov, jeho syn*: Václav Neužil, *Zamuchryškin*: Jan Jánský, *Alexej*: Mojmír Heger (alternace), ~ Josef Kosina (alternace), *Gavrjuška*: Jindřich Rychtařík

lviii) ***Tichý dům:***

OBSAZENÍ - *Hahn*: Viktor Severin, *Eber*: Karel Šmíd, *Eberová*: Jožka Škrnová, *Matylda*: Joža Waltrová, *Valy*: Jiřina Marešová, *Loukota*: Rudolf Kutílek, *Bavor*: Emanuel Ulrich, *Bavorová*: Milada Rabasová, *Václav*: Karel Tišnovský, *Korzinek*: Stanislav Regal, *Paní Sedláčková*: Božena Patočková, *Marie*: Věra Konečná, *Menke*: Josef Šídlo, *Slečna Žanyňka Melicharová*: Dagmar Stříbrná, *Fotograf*: Jaroslav Will, *Pan Lakmus*: V. Kankrlík (j.h.), *Paní Lakmusová*: Jarmila Bermanová-Tučková (j.h.), *Klárinka*: Jiřina Benešová (j.h.), *Podnájemník*: K. Schmiedhuber (j.h.), *Lampář*: Zdeněk Vevera

lix) ***Rozlitá číš:***

OBSAZENÍ - *Čcheng*: Marie Rintová, *Jing Jing*: Eva Wimmerová, *Čang Kung*: Václav Neužil, *Fa Pen*: Josef Benátský, *Chung Niang*: Zora Jiráková, *Fa Cchung*: František Šec, *Chuej Ming*: Čestmír Řanda; *Sluha*: Zdeněk Jiříčný, *Chlapec*: Luděk Kopřiva, *Velitel stráže*: Jindřich Rychtařík, *Stíny*: členové baletního souboru KOD

lx) ***Nositelé řádu:***

OBSAZENÍ - *Oldřich Matuš*: Vladimír Krška, *Michal Havel*: Jaroslav Koudelka, *Emil Nováček*: František Krahulík; *Miloš Toroň*: Čestmír Řanda, *Jan Poljak*: Jiří Kostka, *Antonín Ležák*: Rudolf Jančařík, *Josef Vokoun*: Zdeněk Kryzánek, *Leopold Zajac*: Josef Patočka, *Ing. Lumír Balcar*: Jan Prokeš, *Ing. Josef Vokoun*: Jan Jánský, *Jaroslav Stolař*: Josef Větrovec, *Babička Matušová*: Jana Kovaříková, *Marie Matušová*: Jarmila Balašová, *Marie Poljaková*: Netta Deborská, *Marie Frgalová*: Inez Burgrová, *Věra Frgalová*: Věra Budilová, *Redaktorka Pochodně*: Anna Kasalová

lxi) ***Bohéma:***

OBSAZENÍ - *Rudolf*: Viktor Kočí (alternace), ~ Jiří Novotný (alternace), *Marcell*: Josef Hořický (alternace), ~ Bedřich Kramosil (alternace), *Schaunard*: Karel Křemenák, *Colline*: Jaroslav Honzík (alternace), ~ Zdeněk Šnaiberg (alternace), *Benoit*: Zdeněk Šnaiberg (alternace), ~ Josef Šimek (alternace), *Alcindoro*: Oldřich Černoch, *Mimi*: Libuše Bláhová (alternace), ~ Blanka Vecková (alternace), *Musetta*: Věra Vlčková (alternace), ~ Hana Böhmová (alternace), *Parpignol*: Karel Sommer, *Seržant*: Oldřich Wieser, *Seržant*: Dalibor Nejedlý

lxii) ***Z pohádky do pohádky:***

OBSAZENÍ - BABIČKA VYPRAVUJE - *Babička*: Vlasta Ženíšková, *Děvče*: Jana Boudová, *Voják*: Vilém Dobrý, *Matka*: Vlasta Pechmanová, *Dcery*: Jiřina Kydlíčková, Iva Kořínková, *Student*: Miloslav Kydlíček, *Prodavačka*: Růžena Marková, *Pražský Pepík*: Josef Linhart, *Cukrářský učedník*: Josef Nehonský, *Kolovrátkář*: Ladislav Večl, *Hlídač parku*: Karel Sommer, PRINCEZNA ZLATOVLÁSKA - *Král*: Josef Hořický, *Zlatovláska*: Helena Sobková, *Princ Radoslav*: Jiří Němeček, *Přítelkyně Zlatovlásky*: Božena Napravilová, Drahomíra Štruplová, *Tři princové*: Vladimír Šedivý, Zdeněk Kozlík; Jiří Žalud, *Žabák*: Václav Koc, STATEČNÝ KREJČÍK - *Jehlička*: Jiří Němeček, *Čert*: Vladimír Šedivý, *Rytíř Želislav*: Otakar Šnajdr, *Milena, jeho choť*: H.

Maredová, *Smrt*: Vilém Dobrý, *Opilství*: Zdena Hrtoňová, *Karban*: Iva Kořínková, *Mamon*: Jiřina Jiříčná, *Krasavice*: Elvíra st. Němečková, ŠÍPKOVÁ RŮŽENKA - *Král*: Otakar Šnajdr, *Královna*: Vlasta Ženíšková, *Růženka*: Věra Štastná, *Princ*: Miloslav Kydlíček; *Kuchař*: Karel Sommer, *Stařena*: H. Maredová, ZVÍŘÁTKA A PETROVŠTÍ - *Muška*: Drahomíra Štruplová, *Voda*: Jaroslava Stromská, Iva Kořínková, Jiřina Jiříčná, *Víla*: Helena Sobková, *Faun*: Miloslav Kydlíček, *Cizinec*: Josef Nehonský, *Sluha*: O. Matula, 1. *Petrovský*: Vladimír Šedivý, 2. *Petrovský*: Elvíra Němečková, 3. *Petrovský*: Jiří Němeček, *Osel*: Jiří Žalud, *Kohout*: H. Maredová, *Kočka*: Vlasta Pechmanová, *Pes*: Jana Boudová

lxiii) ***Fidelio***:

OBSAZENÍ - *Don Fernando*: Jaroslav Honzík, *Don Pizarro*: Karel Křemenák, *Florestan*: Viktor Kočí, *Leonora*: Blanka Vecková, *Rocco*: Karel Berman, *Marcellina*: Libuše Bláhová, *Jaquino*: Jiří Novotný, *Vězeň*: Miloslav Janda, *Jiný vězeň*: Zdeněk Šnaiberg

lxiv) ***Nebe na zemi***:

OBSAZENÍ - *Juno*: Jožka Škrnová, *Amaranta*: Jiřina Marešová, *Catastrofa*: Dagmar Stříbrná (alternace), ~ Joža Waltrová (alternace), *Sousedka*: Milada Rabasová, *Jiná sousedka*: Věra Konečná, *Jupiter*: František Krauhlík, *Camilio*: Karel Tišnovský, *Merkur*: Jan Skalický, *Bartolus*: Viktor Severin, *Caverna*: Josef Šídlo; *Rakvář*: Emanuel Ulrich, *Scipio*: Rudolf Kutílek, *Horatio Darda*: Karel Šmíd, *Farník*: Jaroslav Will, *Komorná*: Jarmila Bernanová (j.h.), operní sbor, baletní soubor KOD a sólisté: Jiřina Jiříčná, Miloslav Kydlíček, Vlasta Pechmanová, Tomáš Němeček, Elvíra Němečková, Vladimír Šedivý, H. Maredová

Sezóna 1953/1-954:

lxv) ***Praha zůstane má!***:

OBSAZENÍ - *Julius Fučík*: Josef Větrovec, *Gusta Fučíková*: Zora Jiráková, *Mirek*: František Krauhlík, *Lída Plachá*: Marie Tomášová, *Zdeněk Venčura*: Vladimír Krška, *Josef Jelínek*: Josef Patočka, *Marie Jelínková*: Marie Rintová, *Anna Klementsová*: Jarmila Balašová, *Josef Pešek*: Jiří Kostka, *Jiří*: Václav Neužil, *Ryšánek*: Mojmír Heger, *Patočka*: Luděk Kopřiva, *Hora*: Svatoslav Papež, *Adolf Kolínský*: Zdeněk Kryzánek, *Skořepa*: Jindřich Rychtařík, *Jirásek*: Václav Lohniský, *Böhm*: Zdeněk Jiříčný, *Friedrich*: Ladislav Fišer, *Karl*: Vojtěch Paleček (j.h.), *Kaprál*: Jan Jánský, *Voják*: Čestmír Řanda,

Willi: Jan Prokeš, *Stump*: Jaroslav Budil, *Weitz*: Valtr Taub, *Chodec*: Antonín Matějovič, *Tramvaják*: Karel Šnebergr, *Číšnice*: Inez Burgrová

lxvi) **Pygmalion:**

OBSAZENÍ - *Henry Higgins*: Jaroslav Koudelka, *Paní Higginsová*: Jana Kovaříková, *Plukovník Pickering*: Ladislav Fišer, *Alfred Doolittle*: Valtr Taub, *Líza Doolittlová*: Eva Wimmerová, *Paní Eynsford Hillová*: Anna Kasalová, *Slečna Eynsford Hillová*: Vilma Ascherlová, *Freddy Eynsford Hill*: Luděk Kopřiva, *Paní Pearceová*: Netta Deborská, *Prodavač cigaret*: Čestmír Řanda, *Sarkastický zevloun*: Jan Prokeš, *Občan*: Jan Jánský, *Služebná u paní Higginsové*: Věra Budilová, *Pán*: Josef Patočka, *Květinářka*: Marie Tomášová, *Starší pán*: Antonín Tauc, *Šofér*: Svatoslav Papež

lxvii) **Hubička:**

OBSAZENÍ - *Otec Paloucký*: Stanislav Ulrich, *Vendulka*: Valerie Kvapilová, *Lukáš*: Antonín Zlesák, *Tomeš*: Josef Jakš, *Martinka*: Anna Kasalová, *Matouš*: B. Šimsa, *Barča*: M. Klečková, *Strážník*: Karel Sommer

lxviii) **Matka:**

OBSAZENÍ - *Matka*: Jana Kovaříková, *Otec*: Jaroslav Koudelka, *Ondřej*: Ladislav Fišer, *Jiří*: Jan Jánský, *Kornel*: Jan Prokeš, *Petr*: František Krahulík; *Toni*: Luděk Kopřiva, *Starý pán*: Josef Benátský, *Mužský hlas v amplionu*: Zdeněk Jiříčný, *Ženský hlas v amplionu*: Netta Deborská

lxix) **Sicilské nešpory:**

OBSAZENÍ - *Guido de Monfort*: Josef Hořický, *Sire de Béthune*: Zdeněk Šnaiberg, *Hrabě Vaudemont*: Karel Křemenák, *Arrigo*: Viktor Kočí, *Giovanni da Procida*: Jaroslav Honzík, *Vévodkyně Elena*: Věra Vlčková, *Ninetta*: Jitka Jůzková, *Danieli*: Oldřich Černochoch, *Tebaldo*: Miloslav Janda, *Roberto*: Bedřich Kramosil, *Manfredo*: Karel Sommer

D Fotografie

Loupežník: Mimi - **B. Hlavová**, Loupežník - **B. Vávra**

Loupežník: Mimi - **B. Hlavová**, Loupežník - **B. Vávra**

Loupežník - scéna A. Caltý

Všichni moji synové: Keller - J. Benátský, Kellerová - M. Rintová

Všichni moji synové - scéna A. Caltý

Čert a Káča: Káča - J. Jůzková, Marbuch - S. Hejduček

Jakobowski a plukovník: Jakobowski - **B. Vávra**

Jakobowski a plukovník: Plukovník Stjebinski - **J. Koudelka**, Marianna - **I. Burgrová**

Tři sestry: Máša - I. Burgrová, Irena - J. Balašová, Olga - L. Sobotová,
Veršinin - J. Patočka

Tři sestry - scéna A. Caltý

Tři sestry: Olga - **L.Sobotová**, Máša - **I. Burgrová**, Irena - **J. Balašová**

Bohové na zemi: Antitolus Efeský - **O. Černoch**, Antitolus Syrakuský - **B. Kramosil**

Macbeth - **Z. Hofbauer** v titulní roli

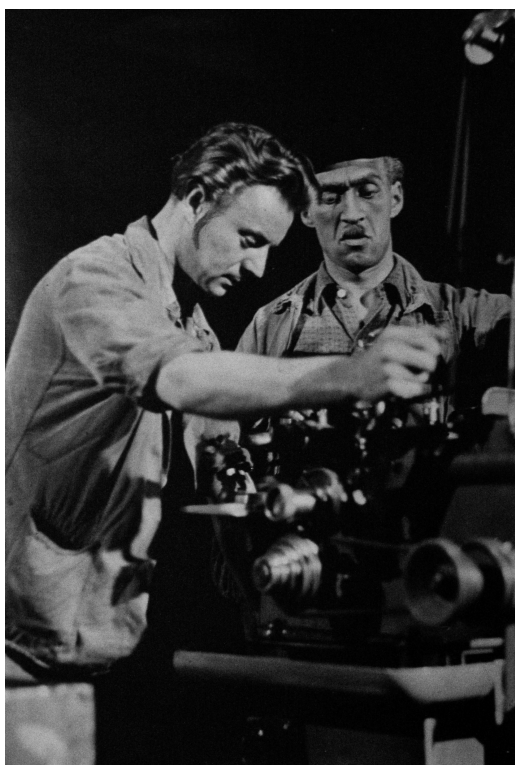
Macbeth: Lady Macbeth - **B. Hlavová**

Macbeth - scéna A. Calty

Macbeth - scéna A. Calty

Parta brusiče Karhana: Mladý Karhan - **F. Krahulík**, Fikejs - **J. Benátský**

Naši furianti: Šmejkal - **Č. Řanda**, Dubský - **J. Patočka**, Kožený - **J. Ján-
ský**, Šumbal - **J. Větrovec**, Učitel - **R. Jančařík**, Bušek - **Z. Kryzánek**

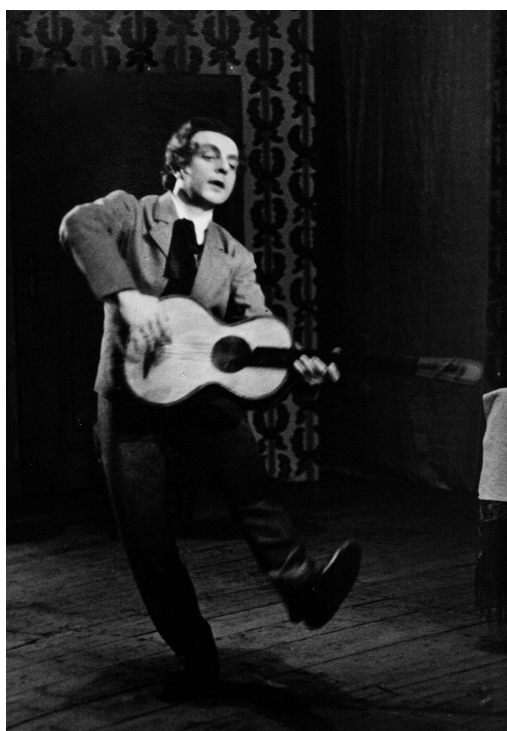
Divotvorný hrnec: Káča - **J. Waltrová**, Čochtan - **R. Kutílek**, Zuzana - **J. Jelínková**

Večer tříkrálový: Ondřej Třasořitka - **J. Kostka**, Marie - **I. Burgrová**,
Tobiáš Říhal - **Z. Kryžánek**

Vstanou noví bojovníci

Filosofská historie: Frybort - Jos. Škoda

Filosofská historie - scéna Věry Fridrichové

Veselohra na mostě

Pan Puntila a jeho sluha Matti

Pan Puntila a jeho sluha Matti: Puntila - J. Benátský, Eva - J. Balašová

Pan Puntila a jeho sluha Matti: Eva - **J. Balašová**, Matti - **J. Prokeš**

Pan Puntila a jeho sluha Matti - scéna **Miroslava Štěpánka**

Král Lávra

Král Lávra - v titulní roli **Jiří Škoda**

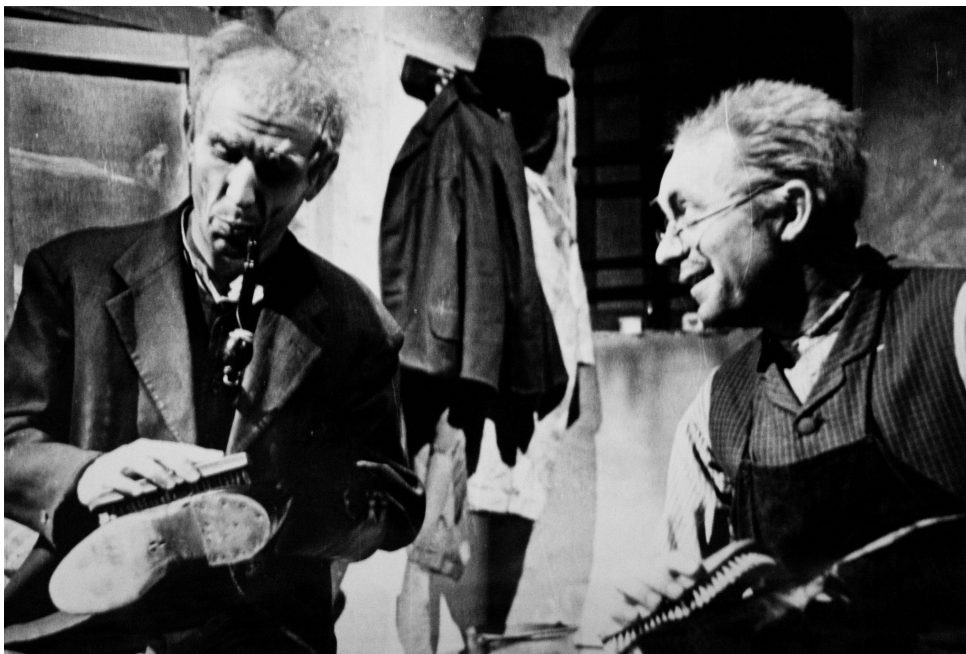
Strakonický dudák

Dívka s bílými vlasy - scéna Vladimíra Hellera

Dívka s bílými vlasy - scéna Vladimíra Hellera

Jarní hromobití: Burian - J. Patočka, Hejl - J. Koudelka

Mladá garda

Veselé paničky windsorské: Paní Vodičková - J. Balašová, Falstaff - Z. Kryzánek

Libuše

Lucerna - scéna Oldřicha Oplta a Karla Freye

Romeo a Julie: Julie - **E. Němečková**, Romeo - **V. Šedivý**, Lorenzo - **K. Berman**

Fidlovačka: Mareš - **J. Fišer**, Bětuška - **H. Hellerová**, Kroutil - **K. Šmíd**

Bohéma: Mimi - L. Bláhová, Rudolf - V. Kočí

Nebe na zemi

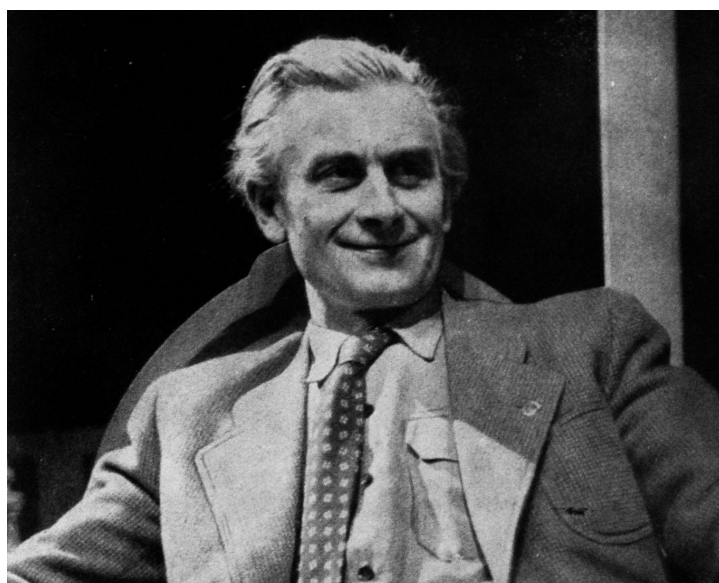

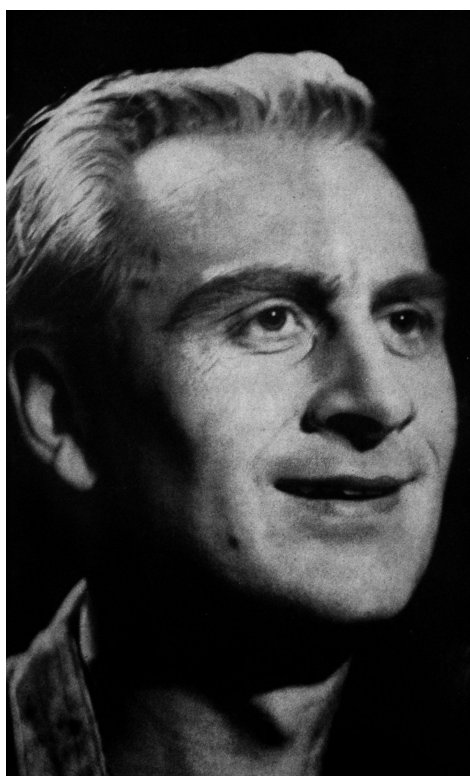
Matka: Otec - J. Koudelka, Petr - F. Krahulík, Kornel - J. Prokeš,
Matka - J. Kovaříková, Ondřej - L. Fišer, Jiří - J. Jánský

Zdeněk Hofbauer při práci

Zdeněk Hofbauer - civilní fotografie

Vrak automobilu po nehodě Zdeňka Hofbauera

Budova Malého (původně Německého) divadla

PŘEDSEDA VLÁDY ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ
ZVE
K SLAVNOSTNÍMU UDÍLENÍ STÁTNÍCH CEN
NA ROK 1952

V SOBOTU DNE 10. KVĚTNA 1952
V DOMĚ UMĚLCŮ V PRAZE I. SMETANOVO NÁMĚSTÍ I (RUDOLFINUM)
V 10 HODIN

*Vstupenky na vybraná místa radte si vyzvednouti v sekretariátu
komise pro státní ceny při úřadu předsednictva vlády v Praze III, nábržel kpt. Jaros. z. 4,
počínaje dnem 5. května 1952, nejpozději však do 15 hodin dne 7. května 1952,
nebo buďte s nimi jinak disponováno*

Místa zaujměte laskavě do 9,45 hodin

PROGRAM:

1. Hymny (zpívá pěvecký sbor Typografů, řídí prof. Jaroslav Kofroň)
2. Slavnostní projev předsedy vlády Antonína Zápotockého
3. Předání cen lauradám
4. Poděkování zástupce lauradám
5. Píseň práce (zpívá pěvecký sbor Typografů, řídí prof. Jaroslav Kofroň)

PŘEDSEDA VLÁDY
ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ S CHOTÍ
zvou

Zdeňka Hofbauera

na přátelskou besedu
S LAUREÁTY STÁTNÍCH CEN NA ROK 1952

která se koná v galerii Domu umělců (v prvním poschodí)
ihned po skončení státního aktu předání státních cen
v sobotu dne 10. května 1952

PŘEDSEDA VLÁDY
ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ S CHOTÍ
zvou

Zástupce Činoherního souboru
Krajského oblastního divadla v Plzni

na přátelskou besedu
S LAUREÁTY STÁTNÍCH CEN NA ROK 1952

která se koná v galerii Domu umělců (v prvním poschodí)
ihned po skončení státního aktu předání státních cen
v sobotu dne 10. května 1952